

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

БҮГЭДЭ АРАДАЙ СОНИН

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

2009 оной августын 6 Четверг
№ 31 (21725)
Зунай хүүлшын сагаагшан хонин харын 16 гарагай 5

Манай сонин Россин хэблэлэй алтан жасада оруулагданхай

Байгалай эрдэм хуралсалай форумдо хабаадагшадта - амар мэндэ!

Хүндэтэ нүхэд!

Хуралсалда хабаатай хамагай шухала асуудалнуудыг зүбшэн хэлсэлгын тусхай газар боложо, Буряадай тодорондо бидэ угаа баяртай байнабди. Үхибүүд - гүрэн түрымнай ерээдүйе шиидхэнэ. Хуралсалай халбаринаа бүхы нийгэмэй хүгжэлтэ дулдыдана. Гүрэнэй экономикын болон социально-соёлой халбаринуудшые хуралсалтай нягта холбоотой. Буряадта хуралсалай ажал ябуулгада олонитэ эдэбхитэйгээр хабаадана, "хуралсал" гэхэн проект бэелүүлгэдэ оролсоно.

Хүниие хүгжөөхэ үндэр уялгатай хуралсал хадаа гайхамшагта баялиг гээд бидэ бултадаа ойлгонобди. Тиимэһээ гүрэнэй экономика, социальна халбари, эрхэтэдэй ажабайдал хуралсалһаа уламжалалтай. Ажабайдалаа хайжаруулхын тулада залуу халаанда хайн хуралсал үгэхэ шухала. Буряадай хуралсалай эмхинүүдтэ республикын ерээдүй байдал зохёон байгуулха зон нурана. Тэдэниие зүбөөр хургаха, түрүү аргануудые хуралсалдаа нэбтэрүүлхэ - харюусалгатай, бэлэн бэшэ хэрэг.

Буряадай Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ В.В. НАГОВИЦЫН.

Байгалай эрдэм хуралсалай хуралдаанда хабаадагшад!

Буряадай дэбисхэр дээрэ зарлагдаһан Байгалай хуралсалай форумдо хабаадагшадта Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудай зүгһөө баяр талархалаа мэдүүлнэб.

Мүнөөдэрэй нийгэмдэ хуралсалай үүргэ угаа ехэ. хуралсалай ашаар хүнүүд хүгжэнэ, бэе бэетээ эбтэйгээр нэгэ нийгэмдэ ажаидарна.

Үхибүү хүмүүжүүлхын тулада хуралсалай шэнэ онол аргануудые бэдэрнэбди.

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатууд хуралсалай халбари хүгжөөхэ, шэнэлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Наяын сагта хуралсалтай хабаатай хэдэн хуули тогтоон баталаа.

Буряад Республикада хуралсалай шанар дээшэлүүлхэ талаар горитойхон ажал ябуулагдаа. Республикын хуралсалай бүхы 525 эмхидэ, 26 филиалда "хуралсал" гэхэн үндэһэн проект нэбтэрүүлгэдэжэ байна. Үнгэрһэн 2008 оной апрелин 1-нээ багшанарай салин абалгын шэнэ гурим хүсэндөө ороо.

Россида хуралсал хүгжөөлгын федеральна программа зохёон байгуулха хэрэгтэ Байгалай хуралсалай форум хубитгаяа оруулха гээд найдая.

Хуралдаанда хабаадагшадта зохёохы хэрэгтэнэ амжалта хүсэнэб!

Александр КОРЕНЕВ, Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын уялгануудые гүйсэдхэгшэ.

УВАЖАЕМЫЕ ЧИТАТЕЛИ!
ПОДПИШИТЕСЬ
НА ГАЗЕТУ

«БУРЯД ҮНЭН» -
«ДҮХЭРИГ»

По вопросам подписки на газету с получением в редакции или с доставкой в организацию (не менее 10 экземпляров) обращаться в отдел распространения по адресу:

г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, д.23, тел.: 21-50-52, факс: 21-54-54.

По вопросам подписки газеты по почте обращайтесь в почтовые отделения Почты России до 20 числа каждого месяца.

Гунае ехэ дэлхэйе
Гурба тойроол «Дүхэригнай»,
Дүнэн ехэ дэлхэйе
Дүрбэ тойроол «Дүхэригнай».

Россин 24 субъектһээ болон Монголһоо Байгалай хуралсалай форумдо 650 хабаадагшад суглараа. Тус хуралдааниие нээлгын ёһолол үсэгдээр ород драмын театрта үнгэрөө.

РОССИН ХУРАЛСАЛАЙ АСУУДАЛНУУД БУРЯАДАТА ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭХЭНЬ

Хуралсалай бэрхшээлнүүдые зүбшэн хэлсэхээ федеральна засаг зургануудай болон олонитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд ерээ.

Монголой соёлой болон хуралсалай министр Ендонгийн Отгонбаяр түрүүтэй хүршэ оронһоо түлөөлэгшэд форумдо хабаадалсана. Ород хэлэ Монгол орондо дэлгэрүүлхэ тухай асуудал Буряадай Правительство Монголой талатай зүбшэн хэлсэхэ юм. Гадна Забайкалиин хизаартай болон Эрхүү можотой тусхай хэлсээн баталагдаха.

Форумой үедэ "Эрдэм хуралсал" гэхэн проектын дүнгүүд согсологдохо. Республикын хуралсалай болон эрдэмэй талаар министр Алдар Дамдиновай тэмдэглэһээр, байгша ондо энэ проект бэелүүлгэ эсэстээ хүржэ, Россида "Манай шэнэ хургуули" гэхэн проект ерэхэ жэлдэ эхие абахаар түсэблэгдэнэ. Хуралдаанай хэмжээн соо 6 секцинүүдтэ багшанарта салин үгэлгын шэнэ гурим, хуралсалай ябасада олонитын хабаадалга болон бусад асуудалнууд хараалагдаха.

Сарюна ЭРДЫНЕЕВА.

ШЭНЭ ЭРИЛТЫН ЁНООР ШЭНЭ ТҮЛЭБҮҮДЫЕ НЭБТЭРҮҮЛХЭ

Хэмжээ ябуулгын түрүүшын үдэртэнэ Бестужевай нэрэмжэтэ Ород драмын театрай фойе соо «Шэнэ эрилтын ёһоор шэнэ түлэбүүдые нэбтэрүүлхэ» гэжэ нэрэтэйгээр үзэсхэлэн-экспозици табигдаа. Буряад Республикын хуралсалай болон эрдэмэй талаар министр А.Дамдинов выставкэ нээбэ. Буряад Республикын Президент В.Наговицын форумдо хабаадагшадые амаршалба.

Айлшад республика доторхи хургуулинуудай ажал ябуулгатай болон Улаан-Удын дээдэ хургуулинуудай шэнэ зүйл нэбтэрүүлгын түлэбүүдтэй танилсаха аргатай байгаа.

Оюутадай бүтээһэн гоё хайхан модон, мүнгэн, түмэр хэрэгсэлнүүд олондо хайшаагдаа.

Буряад Республикын спортын болон сервисэй колледжын залуу сэбэрхэн басагад-оюутад шэнэ маягаар оёһон хубсаһа хунар үмдэжэ харуулаа.

Үзэсхэлэндэ табигдаһан оюутадай бүтээлнүүдые дэлгүүр, магазинууд соо наймаалха хэрэгтэй. Энэ үйлэдбэри Буряад Республикы эрхим хэмжээндэ харуулаа. Манай 38-дахы лицейн, спортын болон сервисэй колледжын, индустриальна техникумэй үйлэдбэри Забайкалиин соёл культурые ехэ зохидоор харуулжа үгэнэ, - гээд Буряад Республикын хуралсалай болон эрдэмэй талаар министрствын эхин ба дунда мэргэжэлтэ хуралсалай талаар дарга Виктор Тютрин хэлэнэ.

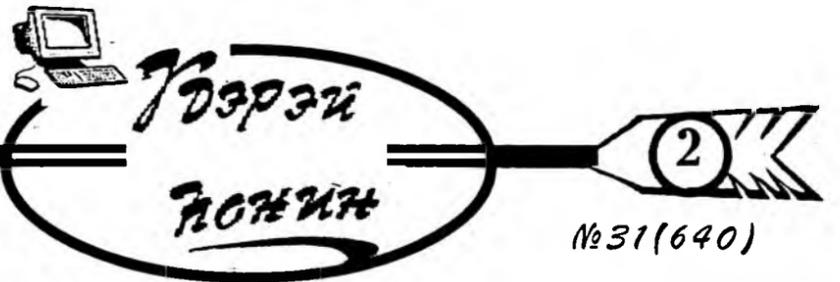
Мүнөө үе сагта засагаархид залуушуулые эхин ба дунда мэргэжэлтэ хуралсалай газарнуудта хураһыень урина, иимэ мэргэжэл ажалай дэлгүүртэ тон эрилтэтэй.

Энэ ехэ үйлэ хэрэг тухай удаадахи дугаарта дэлгэрэнгыгээр хөөрөхэбди.

Янжама КИМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В.В.Наговицын, А.В.Дамдинов, А.И.Адамский.

С.ДОНДОВОГАЙ фото.

Буряад Республикын Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ В. НАГОВИЦЫНАЙ Түсбэлэлгын зүблөөнэй АУНГУУА

ЗАЛУУШУУЛАЙ ШЭНЭ ЭМХИ БАЙГУУЛАГДАБА

Росси дотор залуушуулай политика ехэ хүтжэлтэ абанхай. «Нэгэн ниитэ Росси» гэжэ партиин «Залуу Гварди», Залуушуулай федеральна суглаан гэхэ мэтэ олонийтын эмхинүүд байгуулагдажа, залуушуул ехэ эдэбхитэйгээр гүрэнэй политикада орожо эхилээ.

Россин регионуудааршые иимэ ажал ехэ үржэлтэйгөөр ябуулагдана. Наяхана Буряад Республикада шэнэ олонийтын эмхи - Залуушуулай федеральна суглаан (МФС - молодежное федеральное собрание) бии болоо.

Тус эмхи Россин Федерациин залуушуулай федеральна суглаанһаа үндэһэлжэ байгуулагдаһан байна. Тэрэнэй бүридэдэ 35 наһа гүйсөөдүй залуу депутадууд оролсохо эрхэтэй. Залуушуулай федеральна суглаанай байгуулгын талаар Арадай Хуралда суглаан үнгэрөө. Хэмжээ ябуулагда мэдээжэ политигууд, депутадууд хабаадалсаа.

Россин Федерациин Гүрэнэй Дүүмын депутат Владимир Матханов шэнэ эмхиин байгуулгы дэмжэбэ.

Буряад Республикадахи ахмад Федеральна инспектор Борис Данилов шэнэ эмхиин устав найнаар бодомжолжо бэшэхэ тухай хэлэһэн байна.

Росси дотор залуушуулай политикын талаар хуули ёһон баталагдаагүй. Тиймэһээ иимэ хуули ёһоной байгуулагдахын талаар ажал ябуулаха тухай Владимир Матханов хэлэһэн байна.

Мүнөө үе сагта политикада оролсохо дуратай залуушуул гансашы дээдэ мэргэжэлтэй байха бэшэ, эрхимээр олонийтын хэрэгүүдтэ хабаадалсаха, ажал хүдэлмэридөө дүй дүршэлтэй болонхой байха ёһотой.

Янжамба КИМ. Авторай фото-зураг.

Буряадай Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Наговицын августын 3-да үнгэрһэн түсбэлэлгын зүблөөндээр республикада хүн зон хэр зэргэ ажалаар хангагдаагүй гэнэн мэдээсэл шагнаа. Республикын экономикын министрэй орлогшо Евгений Пегасовай тэмдэглэһээр, июлийн 28-ай баримтануудаар бүридхэлдэ абтан ажалгүй зоной тоо 0,9 процентээр доошолоо.

Республикын юһэн аймагта ажалгүй зоной тоо доошолоо наа, Яруунын, Хориин болон Хурамхаанай аймагуудта ажалгүйшүүлэй тоо дээшлээ гээ элирбэ. 520 хүн олонийтын ажал хүдэлмэри хэнэ. Ажалаар хангалгын түбүүдтэ дурадхаан хүдэлмэрийн 17 процент хубинь барилгатай хабаатай, 9 процент хубинь үйлдбэрийн байгуулануудта хүдэлмэрийн мэргэжэл, удаан хүдэлдэе наймаанай, элүүрые хамгаалгын, гүрэнэй хүтэлбэрийн, транспортын, хэлхээ холбооной болон коммунальна ажалнуудта мэргэжэлтэ эрилтэй байна.

Захаминай, Хойто-Байгалай, Баргажанай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хориин болон Северобайкальск хотын муниципальна байгуулануудай толгойлогшонорто, ажалаар хангалга дээшлүүлхын Буряадай Президент захираа.

РБ-гэй хүдөө ажыхын болон эдэе хоолой министрэй уяланууды гүйсэдхэгшэ Н.Г. Доржиев малай тэжээл болоод ерэхэ жэлэй тарья тарилгада бэлдэлгэ хэр зэргэ ябуулагданаб гээ мэдээсэ. Буряадта 43,9 мянган гектар талмай тарья тарилгада шэглүүлэгдэхэ.

Мүнөө республикада 347,9 мянган гектар талмайда 7 мянган тонно үбһэн сабшагданхай. Нэгэ толгойдо 15 центнер малай тэжээл бэлдэхээр ажыхынууд түсбэлэнэ. Хура бороо багатай байжа, үбһэн ногоон багаар ургаһан тулада, республикын 7 аймагта үбһэн хурялга хойшолуулагдаа. Тодо түлшын сэн 15 процентээр доошлон туладань Буряадай Хүдөө ажыхын болон эдэе хоолой министерство 358 мянган тонно үбһэ, 44 мянган тонно силос бэлдэхээр хараална. Малай тэжээл бэлдэлгэ тухай ходо мэдээсэжэ байхынь республикын толгойлогшо захираа.

Барилгын болон гэр-байрын коммунальна ажыхын министрэй уяланууды гүйсэдхэгшэ Даши Цыремпилов дулаагаар хангалгын хаһада, бэлдэхэл тухай мэдээсэбэ. Котельнэнүүд 30 процентээр, дулаа дамжуулаг соргонууд 25 процентээр, гэр-байрын жаса 19 процентээр бэлдэтэй. Дулаа дамжуулгын шэнэ хаһада хэр зэргэ бэлдэхэл ябуулагданаб гэжэ аймагтай гулаванарай ходо мэдээсэжэ байхынь Буряадай Президент захираа. Буряадай нуралсалай болон эрдэм ухаанай министр Алдар Дамдинов удаадахи түсбэлэлгын зүблөөндээр нуралсалай шэнэ хаһада хургуулинуудтай хэр зэргэ бэлдэжэ байһан тухай мэдээсэжэ.

Республикада эмүүдэй сэнгүүд улам дээшлэгдэнгүй гээ, тусхай шэнжэлэл элирүүлээ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын мэдээсэлэй албан.

МАЛ АЖАХЫНУУДАТА - ГҮРЭНЭЙ ТУПАЛАМЖА

Буряад Республика мал ажыхынууды хүтжөөлгын федеральна тусхай програмнуудта хабаадаха болобо. Тэрэнэй ёһоор, байгша ондо республикада мяханай үүлтэрэй мал үсхэбэрилгэдэ 127 миллион түхэриг, хүнэй үүлтэрэй мал ажыхы хүтжөөхэ хэрэгтэ 493 миллион түхэриг мүнгэн федеральна бюджетдээ номологдохоор хүлээгдэнэ. Энээн тухай ээлжэтэ брифинг дээрэ Буряадай Хүдөө ажыхын болон эдэе хоолой министрэй нэгэдэхи орлогшо А.Н. Манзанов дуулгаба.

Энэ ушараар Буряадай Правительство үүлтэртэ малаа олошоруулаха талаар нэмэлтэ уялга өөр дээрээ даан абаба. Тиймэһээ шэнэ ажыхынууд байгуулагдахаар хүлээгдэнэ. Гадна номологдон мүнгөөр урид байһан фермэнүүд нэлбэн шэнэлэгдэхэ, һү болон мяха болбосоруулгын үйлдбэри дээшлүүлэгдэхэ, һү тушаажа абалгын пункт нээгдэхэ. Тийхэдэ малай тэжээл хайжаруулагдаха хэрэгтэ мүнгэн шэглүүлэгдэхэ.

Александр Манзановай тэмдэглэһээр, хүдөөдэ мал баригшадые гүрэн багаар дэмжэнэ гэнэн тон буруу һураг суу

тарана. Үнэхөөрөөшье, урид хүн бүхэниие гүрэн дэмжэхээ оролдодог байгаа. Харин мүнөө бизнес-проект дурадхагда зорилгоёо, харюусалгаа тодоор мэдэхэ ёһотой. Ажыхыгаа хүтжөөлгэдэ юрэ мүнгэ абаха бэшэ, туйлаһан дүнгүүдтээ танилсуулаха болоно. 2008 ондо гүрэнэй дэмжэлтэдэ 138 хүн хүртэһэн наа, байгша ондо - 66 хүн гүрэнһөө тупаламжа абаа.

Үмсэдөө мал үсхэбэрилэгшэ болгохо талаар Буряадай Правительство ажал ябуулажа байна. Тийхэдээ хубийн хэрэгтэй зондо гүрэн үхэр мал түл-

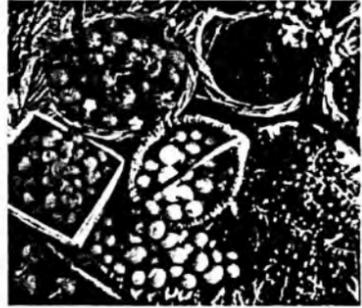
бэриггүйгөөр үгэжэ, һүүлдэнь һүүер гү, али мяхаар гаргашаа бусаажа абаха юм.

Урид алибаа нэгэ продукци абалгада гүрэн мүнгэ номолодг наа, харин мүнөө продукци үйлдбэрилгын шэнэ оньһон

техникэ абалгада мүнгээ шэглүүлжэ эхилээ. Шэнэ оньһон түхээрэлгэнүүдэй ашаар гүрэн болзорто ехэ хэмжээнэй продукци бага гаргашатайгаар абаха арга үгтэнэ ха юм.

Сарюуна ЭРДЫНЕЕВА.

ЖЭМЭС ТҮҮГШЭДТЭ АЖАГЛАЛТА

Июнь нарада бороогой багаар ороһонһоо боложо, ойн жэмэсэй ургасань наһаһанда хүрээбэгүй. Илангаяа Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Захаминай, Хэжэнгын аймагуудта ойн жэмэс, һамар ургабагүй. Кабанскын аймагта ойн жэмэс багаар ургаа. Нэрһэ болон хара нэрһэ тэндэ августын 1-һээ, хушын һамар - сентябриин 5-һаа, үхэр нюдэ - августын 15-һаа, алрһа сентябриин 1-һээ суглуулажа эхилхээр.

Ойн жэмэс суглуулагдадые болгоомжотойгоор түүдэг носоохыень ойн харуулашад уряална.

Виктор АНТРОПОВ,

Ойн ажыхын агентствын таһагай даргын орлогшо.

ТОБШО ЁНИН

ХҮНЭЙ АЖАМИДАРАЛДА ХЭДЫ ЗЭРГЭ МҮНГЭН ХЭРЭГТЭЙБ?

Бага зэргээр 5020 түхэриг мүнгэн хүнэй ажаמידаралда хэрэгтэй гээд, 2009 оной II кварталда Буряадай Правительствын Тогтоолоор баталагдаа. Ажал хэдэг зондо - 5403 түхэриг, наһатай зондо - 3874 түхэриг, үхибүүдтэ - 4839 түхэриг ажаמידархадань хүрэхэ юм ха.

ОЛЗЫН ХЭРЭГ ЭРХИЛЭГШЭДТЭ - ДЭМЖЭЛТЭ

«Олзын хэрэг анха удаа байгуулагшын эрхим проект» гэнэн мурьсөө үйлдбэрийн, олзын хэрэг эрхилэгшын болон түрүү технологийн талаар республикын агентство байгша оной хабар соносхоһон байгаа.

Тус мурьсөөндэ Хориин аймагтай Булам нютагай олзын хэрэг эрхилэгшэ Булат Цырендоржиев хабаадаһан байна. Тэрэнэй дурадхаан мяха болбосоруулгын үйлдбэритэй хабаатай бизнес-проект шалгаржа, гүрэнһөө 300 мянган түхэригөөр дэмжэгдээ.

Үнгэрһэн жэл Булат айлшанай буудалай хуушан байһан хэрэглэхээ худалдан абажа, тэрэн дотороо элдэб оньһон түхээрэлгэнүүдые тодхоо. Тийгэжэ Хори тосхондоо мяха худалдан абаха үйлдбэри эрхилһэн байна.

Республикын Правительствоһаа номологдон мүнгөөр Булат мүнөө үйлдбэрийнхөө хэмжээ улам дээшлүүлэхэ хүсэлтэй. Мүнөө байгуулагдань 4 хүн хүдэлнэ, намар тээшээ 8-12 хүн ажалтай болохоор хараалагдаа.

САЛИН АБАЛГЫН ШЭНЭ ГУРИМ

Республикын нуралсалай эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин абалгын шэнэ гуримаар салингийн хэмжээн 1,33 дахин дээшлээ.

2008 оной январийн 1-һээ 2009 оной апрелин 1 хүрэтэр хэгдэһэн шэнжэлэл иимэ тоо бүридхөө.

Урид багшанарай салин ажалдаа туйлаһан үрэ дүнгүүдынь хараалдаггүй байгаа, харин мүнөө нуралсалы шэнэлхэ талаар Россин Правительствын тогтоолоор шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ.

Шабиин тоогоор салин үгтэнэ. Үндэр туйлаһануудтай һайн хургуулинуудта үхибүүгээ хургахаяа олонхи зон оролдодог. Эгээл тиймэһээ салингаа дээшлүүлхын тулада багшанар үрэ дүн ехэтэйгээр хүдэлхэ ёһотой болоно. Жэлэй туршада нэгэ үхибүүнэй түлөө үгтэхэ норматив байгуулагдаһанхай. Тэрэнэй ёһоор, хотын хургуулинуудта нэгэ үхибүүнэй түлөө 12,5 мянган түхэриг, хүдөөгэй хургуулинуудта 23,79 мянган түхэриг салин үгтэнэ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын мэдээсэлэй албанай материалаар Сарюуна ЭРДЫНЕЕВА хэблээдэ бэлдэбэ.

ПЕНСИИН ХЭМЖЭЭН ТУХАЙ

Наһанай амаралтада гараһан зоной пенсийн хэмжээн ерэхэ жэлнүүдтэ 8 мянга хүрэтэр ургаха гээд, Россин Пенсийн жэсын Буряадай таһагай хүтэлбэрилэгшын орлогшо Т.И. Жарчинская мэдүүлнэ.

Тэрэнэй тэмдэглэһээр, байгша оной мартын 1-һээ наһатай зоной пенсийн базова хубинь 1950 түхэриг хүрэтэр нэмээгдээ, апрелин 1-һээ пенсийн страховый хуби 17,5 процентээр ургаа.

Тийгэжэ наһатай зоной пенсийн 5440 түхэриг, эрэмдэг бээтэй зондо гүрэнэй тэдхэбэри - 3890 түхэриг, эзэнэ алдаһан бүлэнэртэ тэдхэбэри - 2870 түхэриг тоологдоно. Ажалай пенсийн байгша оной эхинһээ 15 процентээр нэмэгдээ.

2008 ондо пенсийн абадаг шэнэ бүлэг зон элирээ: сэрэгэй болон гүрэнэй алба хаагшад наһанайнгаа амаралтада гарабашы, хүдэлжэ байһан зон. Тэдэнэй түлөө пенсийн страховый хуби руу түлбэри орожо байгаа. Харин мүнөө тэдэнэр ажалай пенсийн страховый хубийн абажа байха аргатай болоо.

Тиймэһээ хүдэлдэг пенсионернүүдэй страховый хубинь байгша оной июлийн 1-һээ үгтэжэ эхилхэдээ, дунда зэргээр 208 түхэригөөр пенсийн нэмэгдээ. 15 мянган хүн мүнөө дээрээ иимэ түлбэри абаха дуратай байһанаа мэдүүлээд байна.

Байгша оной августын 1-һээ мэдүүлэггүйгөөр 63 мянган пенсионернүүдэй ажалай пенсийн страховый хубийн хэмжээн хубилгагдаа. Тийхэдээ дунда зэргээр 118 түхэригөөр нэмэгдээ.

Пенсийн хэмжээ хубилгалтада байгша ондо 281,5 миллион түхэриг шэглүүлэгдэнэ.

Сарюуна Эрдыеева, манай корр.

СУРХАЙТА НУУР ДЭЭРЭ БОЛОН ХАСАГУУДАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Джигитовка гэнэн хасагуудай заншалта паада, урданай дуунууде, хурдан мориудуудай урилдаае хасагуудай соелой республиканска фестивал дээрэ хараха аргатай байгаа. Тус хэмжээ ябуулга хаяхана Сэлэнгын аймагай Шучье гэнэн нуурай эрьедэ үнгэрөө.

Республикын бүхы аймагуудхаа 700-гаад хабаадагшад сугларжа, олоной анхрал татахан байна. Түрүүшын нимэ фестиваль Сэлэнгын аймагта болононын гай-гүй. Юундэб гэхэдэ, Буряад ороной хасагуудай үндэһэн эндэ юм.

Олонхи аймагуудай хасагуудай зохоохы бүлгэмүүд, дуушад болон арадай дархалаагын мастернууд фестивалин нээлгын парадта хабаадаа. Эндэ эрэн харашад түрүүшынхиез нимэ олон хасагууде харахан байха.

«Забайкалин хасг сэргэй түүхэ манай республикын түүхэтэй холбоотой юм. Россин бүридэлдэ Буряад Республика ороһоор 350 жэлэй ойдо зоруулагдан хэмжээ ябуулануудта энэ фестиваль ороо юм», - гэжэ фестивалин нээлгын үедэ Буряад Республикын Правительствын Түрүүлгшын орлогшо П.А.Носков тэмдэглээ.

Эгээл холын айлшад Сибириин хасагуудай түлөөлгшэд - «Ермак»

Владимир Варавя

гэнэн ансамбль юм. Эдэнэр Омск хотоһоо эрээ.

«Манай репертуар соо элдэб хасагуудай дуунууд бии. Ганса арадай бэшэ, харин мүнөө үеын авторнуудай дуунууде дуулагдабди. Манай бүлгэм соо ганса эршүүд юм. Тиин ехэнхидээ уг залган хасагууд», - гэжэ «Ермак» гэнэн бүлгэмэй хабаадагша Владимир Варавя хэлээ.

«Сибириин хасагууд Дон мурэнэй хажууһаа эрэнэн. Ондоо хасагуудха мание яагаад илгэхэб гэхэдэ, Сибириин хасагуудай үндэһэй хабшаанууд улаан үнгэтэй. Хүхэ үнгэтэй байгаа хаа - тэдэнэр

Кубанин хасагууд. Харин танай Байгалай үмэнэдэхи нотагуудай хасагууд шара үнгэтэй хабшаануудтай», - гэжэ Владимир Варавя хөөрэнэ.

«Манай бүлгэмдэ хаяр 35 жэл болохо. Тиин эндэ хабаадагшад булта бэе бээдэ түрэлнүүд болодогбди. Энэ манай онсо илгаа болоно. Нютагманай манай ансамблине Федосеевүүдэй бүлгэм гэжэ нэрлэдэг. Бидэнэр Зэдын аймагай Хулдаг нотагта ажануудагбди», - гэжэ «Черемушки» гэнэн бүлгэмэй түрүүлгшэ Юрий Михайлович Федосеев хэлээ.

Шучье нуурай эрьедэ хасагуудай уран бүтээлнүүдэй, костюмуудай, буунуудай выставкэ дэлгээгдэһэн байна.

Сэлэнгын аймагай Сэлэндүүмын дунда нургуулин хурагшад - Рома, Стас, Дима, Сережа дүрбэн - тус фестиваль дээрэ эгээл жаахан хасагууд юм. Харин эдирше хаа, түрэл арадайнгаа еһо заншалаа найн мэдээдэг, нургуулингаа кружогто эдэбхитэйгээр ябажа, гараараа олон юумэ хэжэ хураһан байна. Эндэ эржэ, тус выставкэ дээрэ бүтэлнүүдэ харуулаа. Эдир хүбүүдэ гоохон бүтээлнүүдэ хэжэ Василий Николаевич Герасимов хурган.

Үшөө тиихэдэ эндэ хасагуудай заншалта нааданууд үнгэрөө. Джигитовко, мори уридаан, табан түрэлэй тэмсэл, уһан соо үнгэргэгдэдэг конкурс гэхэ мэтэ мурьсөөнүүд олоной хонирхол татаа.

Табан түрэлэй тэмсэл гэнэн мурьсөөндэ Сэлэнгын аймагай Тохой нотагай О. Жаркой түрүүлээ. Хоердохи нуурида баһал Сэлэнгын хасг Д. Волосатов гараа. Харин гурбадахи нуури Зэдын аймагай Л. Онгоров ба В. Куприянов эзлээ.

О.Жаркой Джигитовко гэнэн мурьсөөндэ түрүүлэ, эгээл зоригтой, шуран хасг гэнэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэрэнэй һүүлээр мори уридаан үнгэрөө. Эндэ Зэдын аймагай Б. Шарпов түрүүлээ.

Фестивалин дүнгүүдээр Зэдын аймагай «Черемушки», Сэлэнгын аймагай «Нохон», «Сибиряки» (Загарайн аймаг), «Отрада» (Ивалгын аймаг) гэнэн аман зохоолой ансамбльнууд илгаржа, дипломуудта хүртөө. Адаар Санжиев тус фестивалин эгээл уран дархан гэжэ тоолодоо.

Һүүшын үдэртэнь Забайкалин хасагуудай атамунуудай совет үнгэрөө. Эрхэ жэл нимэ фестиваль Мухар - Шэбэрэй аймагта үнгэрхэ гэжэ хэлсэгдэһэн байна.

Эржена БАТОРОВА.
Авторай фото- зурагууд.

Анна
НАМСАРАЕВА -
лучший начальник
почтамта в Бурятии

В республиканском конкурсе среди руководителей почтамтов по итогам подписной кампании на второе полугодие этого года победила начальник Закаменского почтамта Анна Ганжуровна Намсараева.

«Все газеты, как и почта, столкнулись с последствиями международного финансово-экономического кризиса. Сегодня, посмотрев рейтинг по итогам подписки на второе полугодие по России, можно сказать, что тиражи подписных изданий упали на 5 процентов. В первую очередь люди отказываются, конечно, не от еды, а от пищи духовной - от подписки, покупки периодических изданий. И от радио, что у нас есть такие подразделения, которые не только выполняли, но и перевыполнили план с большим отрывом. По условиям конкурса Закаменский почта выполнил план по подписке на 107,7 процента, по доходу - на 100,9 процента, все заказы своевременно представлены и оплачены. На фоне общего отстутствия на рынке подписки заслуги Анны Ганжуровны очень большие», - сказал директор УФС РФ - филиала ФГУП «Почта России» Баир Ринчинов и вручил победительнице персональный ноутбук с гравировкой.

Жители Закаменского района всегда активно выписывают газеты и журналы. Поэтому насыщенность по подписке получается самая высокая: если по республике она составляет 180-190 изданий на тысячу жителей, то в Закаменском уже давно перевалила за двести. В этом, конечно, большая заслуга почтовых работников.

Анна Ганжуровна тридцать лет проработала на почте. Она родилась в селе Бочий Джидинского района, в 1983 году окончила электротехникум в Улан-Удэ. В 2003 году возглавила объединенный почтамент двух районов - Закаменского и Джидинского.

«Благодарна своему дружному сплоченному коллективу, отлично справившемуся с условиями конкурса. Глава района Виктор Аюшеев нас поддержал. Хотелось сказать спасибо своим деловым партнерам - Пенсионному фонду (начальник Т.Ц. Жигитова), Дому ветеранов (директор С.Ц. Норовова), заместителем глав районов по социальной работе Людмиле Санжиевой (Закаменский) и Наталье Сухаревой (Джидинский), главным редакторам газет «ТВ-дубль» Сергею Елисееву, «Знамя труда» Надежде Гармаевой; «Джидинская правда» Наталья Доржиевой. Хорошо поработали по подписке главы сельских поселений Улекчина, Санаги, Михайловки, Дутулара Закаменского района, Белозерска, Гэгэтуя, Бочия Джидинского района», - рассказала Анна Ганжуровна.

Также она отметила добросовестную работу своих коллег - почтальон Нины Доржиевой, начальников передвижных почтовых отделений Раисы Ганжуровой, Алены Вершининой, заместителя начальника почтамта Будланы Шойдоновой и главного специалиста Октябрины Будаевой.

Как же удалось организовать подписку в Закаменском районе так эффективно (340 изданий на тысячу жителей)? Дробят по всем селам план подписки, начальников почтовых отделений ознакомили с ним. Ежедневно прозванивают каждое отделение связи, узнают об их проблемах и стараются решить их общими усилиями. Материально помогают своим почтальонам. Например, газета «Знамя труда» недавно вручила лучшим из них премии в тысячу рублей.

«Я всегда говорю, что в селе главное лицо - почта. Это «государева служба», в селе мы должны быть на виду», - считает А.Г. Намсараева.

Руководство Управления федеральной почтовой службы Бурятии намерено провести конкурс на подписную кампанию первого полугодия 2010 года среди почтамтов, где главным призом будет грузовой автомобиль. От имени нашей редакции мы поздравляем Анну Ганжуровну с победой на конкурсе, благодарим за совместное сотрудничество и желаем всех благ!

Дулма БАТОРОВА.

НА СНИМКЕ АВТОРА: Баир Ринчинов и Анна Намсараева.

«Черемушки» гэнэн ансамбль

СТАНЦИЯ ТАРБАГАТАЙСКАЯ

«Сэлэндүүмын» дунда нургуулин хурагшад

ДОНОРНУУДЫЕ ОЛОШОРУУЛХА

Владимир Матханов

Августын 1-дэ «Суббота доноров» гэнэн хэмжээ ябуулга үнгэрөө. Эндэ Росси гүрэнэй 80 регионууд хабаадаа.

Улаан-Үдэдэ шуһа тушаалгын станци 8 часаа ажалаа эхилээ. Үглөөнөө волонтернууд «Лицей» гэнэн останово дээрэ гаража, хүнүүдэ энэ хэмжээ ябуулагда хабаадажа, шуһа тушаахыень уряа. Эндэ хүнүүдэ хонирхоһон бүхы асуудалуудта волонтернууд харюусажа, мэдээсэлэй брошюрууды, саарханууды тараагаа.

Шуһа тушаалгын станцида Гүрэнэй Дүүмын депутат Владимир Матханов эржэ, шуһа тушаагаа. Ехэнхидээ ходо шуһа тушаажа байһан донорнууд эрээ. Түрүүшынхиез эрэнэн хүнүүд баһал олон байгаа.

Саяна Дымбрыдова түрүүшынхиез шуһаа тушаагаа

Түрүүшын нимэ хэмжээ ябуулга зунай сагта үнгэрһэниин гайхалгүй. Эгээл энэ сагта донорско шуһан дутаадаг юм. Буряадай шуһа тушаалгын станциин хүдэлмэрлэгшэдэй хэлэхээр, жэл бүри тэдэнэй станцида 8 мянган хүн эрэдэг. Харин тиихэдэ, 13 мянган хүн хэрэгтэй. Буряад Республикада 1504 хүн «Почетный донор РФ» гэнэн нэрэ зэргэтэй.

Августын 3- хаа 7 болотор Улаан - Үдэдэ «Авто-Мотто донор» гэнэн хэмжээ ябуулга үнгэрхэ. Хэмжээ ябуулгын гол зорилго - донор болохо дуратай хүнүүдэ олон болохо. «Вольный ветер», «GT-club», «Адреналин» ба «Байкальские амазонки» гэнэн клубуудай түлөөлгшэд хабаадаха.

Эржена БАТОРОВА.
Авторай фото-зурагууд.

ХҮДӨӨГЭЙ ЗАЛУУШУУЛ - БАЙГААЛИ САХИН ХАМГААЛГАДА

Һаяхана байгаали сахин хамгаалгын түлөө байгуулагдан республикын клубуудай уулзалга үнгэрөө. Эндэ Хэжэнгын, Тарбагатайн ба Кабанскын аймагуудай түлөөлгшэд суглаара.

Байгаали сахин хамгаалагын түлөө байгуулагдан клубууд Буряад Республикада үнинэй байгуулагданхай. Харин тодорхой ажалаа байгша онсо ябуулжа эхилээ. Тиин эдэнэр һаяхана «Создание сети экоклубов в Бурятии» гэнэн проект байгуулаа.

Хэжэнгын аймагай Хэжэнгэ тоскондо нимэ клуб баһал байгуулагданхай. Эдэнэр тус уулзалгада эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

«Бидэнэр ондоо клубуудай хабаадагшадтай уулзажа олон хонирхолтой юумэ мэдэһэн байнабди. Сугтаа шэнэ проектүүдэ бээлүүлхээ хэлсээбди», - гэжэ Сэсэг Гынзынова хэлээ.

есосclubes
РОССИЯ

«Молодежь за чистоту» гэнэн акци Хэжэнгын залуушуул үнгэргөө. Эндэхи клуб соо ехэнхидээ Хэжэнгын 1-дэхи нургуулин болон лицейн хурагшад оронхой. хурагшад шара футболконууды үмдөөд, тосхойнгоо үйлсэ дээрэ гаража, бог шорой суглуулаа.

Һаяр клубай хабаадагшад үтэлһэн хүнүүдэ хамгаалах гэнэн зорилготой үйлэ ябуулга үнгэргэхээ хараална.

Эржена БАТОРОВА.
Авторай фото - зурагууд.

ҮРИЭЗ ТҮЛӨӨД, АМАРХАНААР НУУТТЫ

Улаан-Үдын эрхэтэд гэр байрынгаа, зайн галай, дулаа абалгын түлөө мүнэг түлэнзүй. Зарим зон зуугаад гаран мянганай үридэ оронхой байна. Энээн тушаа хотын мэр Геннадий Айдаев үнгэргшэ пресс-конференцидэ журналистуудта мэдүүлээ. Бүхыдөө зоной үри 974 миллион түхэрнэтэ хүрэнэ.

Тээмэндэ мэр Москва хото ошохо, ТГК-14 гэжэ предпритин толгойлогшодтой уулзажа, табан жэлэй программа байгуулха тухай хөөрөлдөөд эрээ. Тэрэ программаар дулаа абалгын утанууд шэнэлэгдэхэр хараалагдана.

Ехэ үритэй зон республиканска албанһаа субсидинууды абажа, үриһөө халаха болоно. ТСЖ-нүүдэй ажал шалгажа байхын тула мэр штаб эмхидхэхэ зорилготой. Тус штабые районуудай гулваанар толгойлохо. Тиин ехэ үритэй зон болбосон түхэлтэй гэрхээ юрын модон гэрнүүд руу сүлөөдэгдэхэ.

Янжама КИМ.

БУРЯАДАЙ

Засагай дээдын зургаануудта

ПРАВИТЕЛЬСТВО:
ҮДЭР ҮДЭРЭЙ ҮЙЛЭ
ХЭРЭГҮҮД

2009 оной июлин 27 – августын 1

Буряадай Президент Вячеслав Наговицын Эрхүү хотодо үнгэрэн оршон тойронхи хамгаалгын болон байгаалийн аюулгүй байдал сахилгын зүблөөндэ хабаадаа. Тус зүблөөниэ Россин Правительствын Түрүүлэгшэ В.В. Путин хүтэлбэрилөө.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Александр Чепик үнгэрэн долоон хоногой туршада республикын министрствэнүүдэй болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй түсэблэлгын зүблөө эмхидхээ. 2010 оной бюджет байгуулгын бүлгэмтэй, Байгалай хуралсалай форум эмхидхэлгын хороонтой зүблөө эрхилээ. Улаан-Үдын 18-дахи кварталда спортын түб барилга тухай, федеральна газарта хуули бусаар гэр барилга тухай, газар тухай болон бусад асуудалнуудыг хараалаа.

Александр Евгеньевич Улаан-Үдын авиационно завод болон АВРЗ хүрээ гараа, Буряадай Арадай Хуралай түсэблэлгын зүблөөндэ хабаадаа.

Инфраструктура хүгжөөлгын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Фоменко июлин 27-до хүдэлмэрин зүблөөнүүдтэ хабаадахадаа, иимэ асуудалнуудыг хараалаа: Баргажанай аймагай Максимиха нууринда спортын аяншалгын комплекс болон инженернэ инфраструктурын объект барилга; Улаан-Үдэ хотодо болон дутын аймагуудта гэрнүүдэ барилга; Мухар-Шэбэрэй аймагай социально-экономическа хүгжэлтэ.

Июлин 28-да Буряадай Ростехнадзорой филиалай даргатай албанай хэрэгээр уулзалга эмхидхээ. «Улаан-Үдэ-Турунтаево-Хурамхаан» гэнэн харгы заһабарилгын дүнгүүдэ, Буряадай харгынудай заһабарилга тухай мэдээсэл шагнаа.

Июлин 29-дэ Улаан-Үдэ хотын болон Ивалгын аймагай гудамжануудыг шэмэглэлгын хэмжээнүүдэ хараалаа.

Июлин 30-да А. Фоменко ойн түймэрһөө хэргилэмжын Правительствын комисситай зүблөө эрхилээ.

Июлин 31-дэ федеральна бюджетдэй мүнгөөр коммунальна техникэ худалдан абаха тухай асуудал хараалаа. БАМ-ай барилгын эхилһээр 35 жэлэй ойн баярта бэлдэлгын Эмхидхэлэй хорооной зүблөө үнгэргөө.

Социальна хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Түрүүлэгшын орлогшын уялга гүйсэдхэгшэ Алдар Дамдинов июлин 27-до социальна халбарин таһагай түсэблэлгын зүблөө эмхидхээ, тэрээн дээрэ 2009-2010 онуудта дулаа дамжуулгын шэнэ хаһада бэлдэлгэ тухай министерство болон эмхи зургаануудай мэдээсэл шагнаа. Бэын тамирай болон спортын талаар республикын агентствын нур харбалгаар Россин чемпиондад дүнгүүд тухай мэдээсэл дуулаа.

Июлин 28-да болон 29-дэ Байгалай хуралсалай форум эмхидхэлгэдэ бэлдэхэл ябуулаа.

Июлин 30-да эрэмдэг бэстэй үхибүүдэй бэрхшээлнүүд тухай эрдэмэй-практическа конференцидэ хабаадаа.

Сергей Лысцевэй толгойлдог РФ-гэй Президентын дэргэдэхи Буряад Республикын бүрин эрхэтэ түлөөлгын зургаанда Москвада Буряад Республикын үдэрнүүдэ эмхидхэлгэдэ бэлдээ, Буряадай хуралсалай халбарине хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдээр хангаха талаар ажал ябуулаа, залуушуулай уласхоорондын фестивалда бэлдээ, залуу эрдэмтэдэй Байгалай хургуули эрхилгэдэ, Байгалай хуралсалай форум эмхидхэлгэдэ бэлдэхэл ябуулаа.

Россин бүридэдэ Буряадай ороһоор 350 жэлэй ойн баярта бэлдэлгын Захиралтын түлэб зохиолуула талаар РФ-гэй министрствэнүүдтэ ажал ябуулаа.

Буряадай Президентын болон Правительствын Захиргаанай хүтэлбэрилэгшын уялгануудыг гүйсэдхэгшэ Николай Антонов РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын уялгануудыг гүйсэдхэгшэ А.Е. Чепигэй түсэблэлгын зүблөөндэ хабаадаа. Захиргаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй түсэблэлгын зүблөө эмхидхээ.

Буряадай Президентын болон Правительствын үйлэ хэрэг олондо мэдээсэхэ ажал ябуулга Захиргаанай эмхи зургаануудта эрхилэгдээ. Байгал-Амарай магистраль барилгын 35 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан зураглалнуудыг хэблүүлээ. Байгалай хуралсалай хуралдаанай үйлэ хэрэг олондо мэдээсэхэ журналистнуудыг тодорлуулаа. Хасагуудай соёлой фестиваль эмхидхэлгэдэ хабаадаа. Гадна Буряад Республикын үдэрнүүдэ Москвада эрхилхэ талаар ажал ябуулаа. Ивалгын дасан шэмэглэхэ талаар ямар ажал ябуулга хэгдэнб гэжэ анхараа. 2010-2013 онуудта буряад хэлэ хүгжөөлгын Програма бэлдэлгэ тухай асуудал хараалаа.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын мэдээсэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ТҮСЭБЛЭНЭН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

2009 оной августын 3-7

I. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ТҮРҮҮЛЭГШЫН УЯЛГАНУУДЫГ ГҮЙСЭДХЭГШЭ
А.С. КОРЕНЕВОЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ
ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨН

Зүблэхэ зүйл:

1. Буряад Республикын Арадай Хуралай хороонуудай 2009 оной июлин 27-до 31 хүртэтэр дүүргэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ: хороонуудай түрүүлэгшэнэр) 03.08 11.00 Бага танхим

2. Буряад Республикын Арадай Хуралай июлин 27-до 31 хүртэтэр бээлүүдхэн хэмжээ ябуулганууд тухай Эмхидхэлэй таһагай мэдээсэл (элидхэлшэ А.Ф. Гусятинский)

3. Буряад Республикын Арадай Хуралай хиналтын документнүүдэ гүйсэдхэлгын ябаса тухай Эмхидхэлэй таһагай мэдээсэл (элидхэлшэ А.Ф. Гусятинский)

4. Буряад Республикын хуулинуудыг федеральна хуули ёһонуудтай зохиолуулгын хойноһоо хинаха тухай (элидхэлшэ А.Ф. Гусятинский)

5. Буряад Республикын Арадай Хуралай 2009 оной августын 3-наа 7 хүртэтэр түсэблэһэн хэмжээ ябуулганууд тухай (элидхэлшэ А.Ф. Гусятинский)

6. Хуули ёһоной управленин 2009 оной июлин 27-до 31 хүртэтэр хугасаада хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ М.С. Мухина)

7. Мэдээсэлэй шэнжэлэлгын управленин 2009 оной июлин 27-до 31 хүртэтэр хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл (элидхэлшэ Э.Б. Намдакова)

8. Буряад Республикын Арадай Хуралай 2009 оной июлин 27-до 31 хүртэтэр ажал ябуулга тухай республикын олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ толилогодон материалнуудай шэнжэлэл тухай (элидхэлшэ Н.Г. Бадмаев)

II. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ХОРООНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Буряад Республикын Арадай Хуралай Бюджетэй, налогуудай болон финансын талаар хороон (Түрүүлэгшэнь Ц.-Д.Э. Доржиев)

Зүблэхэ зүйл:

Буряад Республикын Арадай Хуралай арбан нэгэдэхи сессидэ хараалагдаһан асуудалнууд Долоон хоногой туршада

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрин, хуули ёһоной болон гүрэнэй албанай асуудалнуудай талаар хороон (Түрүүлэгшэнь А.С. Скосырская)

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикада административна комисси тухай» Буряад Республикын хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 04.08 10.00 каб.322

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикада муниципальна албанай тушаалнуудай реестр тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 05.08 10.00 каб.322

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудта хунгагадай үгэһэн даалгабары тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 06.08 10.00 каб.323

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикын Конституцида хубилалтануудыг оруулха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 06.08 15.00 каб.323

Буряад Республикын Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэгсэлгын дэлгүүрэй талаар хороон (Түрүүлэгшэнь В.А. Павлов)

Зүблэхэ зүйл:

Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ арбан нэгэдэхи сессидэ хараалагдаһан Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 04.08 14.00 каб.119

Зүблэхэ зүйл:

Россин Федерацин Правительствын Федеральна Сутлаанай Гүрэнэй Дүүмэдэ дурадхаһан «Россин Федерацида худалдаа наймаа гүрэнэй хүтэлбэрилхэ тухай» №231757-5 федеральна хуулин түлэб тухай 05.08 14.00 каб.119

Буряад Республикын Арадай Хуралай Регионууд хоорондын холбоонуудай, үндэһэтэнэй асуудалнуудай, залуушуулай политикын, нийтын болон шажан мүргэлэй нэгэдэлнүүдэй талаар хороон (Түрүүлэгшэнь В.Р. Булдаев)

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикын зарим хуули ёһонуудта хубилалтануудыг оруулха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 04.08 15.00 каб.212

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикада гүрэнэй үндэһэтэнэй политика тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 05.08 9.00 каб.212

«Бэын тамир хүгжөөлгэ болон спорт тухай» Буряад Республикын Хуули гүйсэдхэлгын ябаса тухай» гэнэн сэдбээр «түхэрэн шэрээ» эмхидхэлгэдэ бэлдэхэл тухай 06.08 10.00 каб.212

Зүблэхэ зүйл:

Бэын тамир хүгжөөлгын болон спортын халбариде социальна хэб байгуулгын хубида «Россин Федерацида бэын тамир хүгжөөлгэ болон спорт тухай» Федеральна хуулин 6-дахи статъяда хубилалтануудыг оруулха тухай №211198-5 федеральна хуулин түлэб тухай 06.08 14.00 каб.212

Зүблэхэ зүйл:

Бэын тамир хүгжөөлгын халбариде хүдэлгшэдтэ болон тамиршадта социальна хамгаалта үзүүлхэ хубида «Россин Федерацин бэын тамир хүгжөөлгэ болон спорт тухай» Федеральна хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай №211168-5 федеральна хуулин түлэб тухай 07.08 10.00 каб.212

Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороон (Түрүүлэгшэнь А.Т. Стопичев)

Зүблэхэ зүйл:

Буряад Республикын Арадай Хуралай арбан нэгэдэхи сессидэ хараалагдаһан асуудалнууд 03.08 14.00 каб.216

Зүблэхэ зүйл:

«Буряад Республикын хүн зоние уушханай хадхалаһаа хамгаалха тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 04.08 10.00 каб.216

Буряад Республикын Арадай Хуралай Экономическа политикын, байгаалин нөөснүүдэ хэрэглэлгын болон оршон тойронхи хамгаалгын талаар хороон (Түрүүлэгшэнь В.Г. Ирильев)

«Буряад Республикада технопаркнуд тухай» Буряад Республикын хуулин түлэб тухай 05.08 10.00 каб.203

III. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
АЖАЛ ЯБУУЛГЫЕ ОЛОНДО МЭДЭЭСЭЛГЭ

Арадай Хуралай ажал ябуулгыг республикын олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ мэдээсэлгын шэнжэлэл бэлдэлгэ 07.08

Буряад Республикын Арадай Хуралай хороонуудай албанай зүблөөнүүдэ олондо мэдээсэлгэ Мэргэжэлтэ найндэрнүүдтэ амаршалгануудыг бэлдэлгэ Долоон хоногой туршада Арадай Хуралай сайт шэнэлэлгэ

IV. РЕСПУБЛИКЫН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат С.Г. Мезенинэй Бүхэрорссин Байгалай хуралсалай хуралдаанда хабаадалга 5-08.08

Улаан-Үдэ хото

Владимир Николаевич Шабанов ажалын намтар ариухан, арад зонной ажабайдалда аша туһатай юм. Корсаковой дунда хургуули мүнхэн медальтай 1956 ондо дүүргээ, Эрхүүгэй Финансово-экономическа институтай хүдөө ажахын экономикын факультет Улаан дипломтойгоор дүүргээ. Буряадай АССР-эй Гүрэнэй Финансын министрствэдэ 3 жэл хүдэлөө. Тингээд Зэдын аймаг эльгээгдэжэ, 1964-1976 онууда гүйсэдкомой райфинэй таһагы даагшаар, Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ колхозой партторгоор, һүүлдэн энэл колхозойнгоо түрүүлгшээр 8 жэл соо, Загарайн аймагай XXI партсездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлгшээр 3 жэл соо хүдэлхэн габыятай.

1981 онһоо эхилээд, Буряад Республикын засагай дээдын зургаануудта амжалтатай ажалладаг, нэрлэбэл, Хүдөө ажахын министрствын шухала экономист, Агропромышленна комплексын предпритинуудай хүдэлмэрилгшээдэй профсоюзна комитэдэй түрүүлгшын орлогшо, мүнөө республикын нэгдэмэл профсоюзай эмхин түрүүлгшын орлогшоор хүдэлнэ.

В.Н.Шабанов «Хүндэлээдэй Тэмдэг» орденээр, 4 медалаар, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлээдэй грамотануудаар оло дахин шагнагданхай. ФНПР-эй «Энгэрэй Тэмдэгтэй», «Буряад Республикын габыята экономист» гэнэн үндэр нэрэ зэргэтэй юм.

Профессор С.М.Бабушкин «Урожение Кабанского района - видные деятели Бурятии и России», Улан-Удэ, 2002 г., журналист С.Д.Бухаев «Командирский корпус», Улан-Удэ, 2005 г. - Зэдын аймагай 70 жэлэй ойдо зориулан ном, эдэ хоёр номууд соо В.Н.Шабановай ажал ябуулга тухай найнаар бэшгэдэнхэй, тингээбэл нэрэн түүхэдэ оронхой гэсэн.

Владимир Николаевич Шабанов 1939 оной августын 8-да Кабанскын

аймагта совет алба хаагшын гэр бүлэдэ түрэнэн юм. Эсэгэн Николай Савельевич Шабанов финансово албан, Корсаковой сельсоветэ хүдэлжэ байтарн, дайн эхилжэ, Эхэ ороноо хамгаалгын шэрүүн дайнда хабаадалсаһан габыятай. Дайнай һүүлдэ Гүрэнэй страхованин инспекторээр наһанайнгаа амаралтада гаратараа хүдэлөө. Тинхэдэ Владимир Николаевич уг изагуурһаа бэлигтэй финансист, экономист болоно. «Эжымни Сэндүү Монсьевна ехэ бэрхэ, шударгы колхозой ажалшан, халирхайгүй сэхэ зантай, сэбэр сэдхэлтэй хүн ябаа. Дайнай үедэ намайгаа дахуулжа, колхозой ажалда, үмсынгөө ажалы арсалтагүй найнаар хүүлжэ хургаһан юм. Бидэ гурбан үхибүүдэ һэмди - нэгэ басаган, хоёр хубүүдэ. Эжымнай үндэр наһатай болотороо манаа хаража, хүмүүжүүлжэ ябаһан даа. 95 наһатайда наһа бараа һэн. Минии таабай /дед/ Шабанов Савелий, таабайни таабай Петюгтэй Шабан бөө мүнхэлтэй, шахажа /хашажа/ хэрээһэ зүүлгэһе наань, ород Христос гэжэ мэдэхгүй, гансал церковно ном соо нэрэнүүдын бэшээтэй һэн. Бидэ угаараа абзайтанбди /Булгад - нэрхэй - Абзай/. Манай элинсэг хулинсагууд Байгал далайн хойноһоо Хударин тала хүржэ ерэтэрээ, нилээн юмэ үзэһэн, зобонһон, хатуужан бэхижэһэн, шанга улад юм. Баргажан голлоор, Ивалгын хажуудахи Хурамша нютагаар байрлаа, тингээд «шахуулаад», зариманин тэндэхэ ябаха баатай болоо. Наһа барижа, Сэлэнгэ мүрэнөөр доошоо уруудаа. Хаана, ямар эрьдэнэ ержэһэ наһан туланаб, эбдэрнэб, тэндэхэ гэр баридга, байдал түхээрдэг байгаа. Шабановтан олтирогой улад һэн, Казанов гэжэ арал соогоо абамни түрэнэн юм. Минии тоонто Баженовскэ улус /У.А.Баженов түрүүшын колхозуудай нэгэ түрүүлгшэ/, һүүлдэн олон улусууд Корсаков дээрэ сугаараа наһа даа. Ида Байровна Шангина бидэ хоёр 10-дахы класста сугтаа хураа һэмди. 1962 ондо айл болообди,» гээд Владимир Николаевич туужалаа һэн.

«Аймагай гүйсэдкомой финансово таһагай дарга ябахадань, В.Н.Шабановай ажалы райкомой нэгдэхэ секретарь тэрэ үедэ ябаһан А.А.Бадиев ехэ магтагша һэн, тинхэдэнэ энэ залуу коммунист өөдөө ургаха гээд би наһагша һэм, тэрэмни зуб байгаа», - гээд, С.Бухаев ном соогоо бэшгэдэнхэй, өөрөө «Зэдын үнэн» газетэдэ хүдэлдэг байгаа.

Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ колхозой партторгоор хунгагдаа һэн. Түрэлхийн гаһар бэлигтэй, өөрын дүй дүршэлтэй Жаргаов Сандаг Базарович колхозой түрүүлгшээр байгаа. Тэрэнэй хажууда залуу партторг 3 жэл соо хүдэлхэдөө, ехэхэн хургаал абаа һэн. Дээдэ-Үшөөтэйни, Сагаатан хүн зонтой дүтэ таниласажа, ажабайдалынь һайн мэдэхэ болонхой ябаа, гансал нютагай сартуул хэлэндэ хурахань бэрхэтэй һэн.

1969 ондо С.Б.Жаргаловынь гэнтэ аймагай гүйсэдкомой түрүүлгшээр хунгажархёо, колхозой хамтын сугтаан дээрэ нэгэ дугаар В.Н.Шабановы, 30 наһатай, үшөө залуухан хубүүе, колхозой түрүүлгшээр хунгаа, тезд арсахын аргагүй хадань яхабши, хамсыгаа шаман, харюу-салгата түрүүлгшын ажалай харгыда гараа гүб. Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ колхоз томо ажахынуудай нэгэн байгаа: газар уһанинь ехэ, 6500 гектар газар хахалжа, тарья таридаг, малай тэжээл бэлдэдэг, 36000 хонин хүрэттэй, 3200 эбртэ бодо малтай, 400 толгой адуу моритой. Бүхы дээрэ долоон зуугаад хүн колхоздо ажалладаг һэн.

В.Н.Шабанов хүдөө ажахын байдалай экономико һайн шудалһан хүн хадаа, колхоздоо финансово ажахын ажал ябуулжа эхилээ. Партторг бодоһон Николай Бужинаевтай болон бүхы шухала мэргэжэлтэдтээ хамта түрүүшын үдэрһөө эхилэн эбтэй зетэй, үгээ ойлголсон, экономическа үндэхэ хууригай түсэб табижа, шэнэ онол аргууды хэрэглэжэ /хозрасчет, хүлэ салинтай тогтоомол тариф г.м./, уран бэрхээр ударидажа шаддаг байгаа. Отделени, бригада, звенонуудай хоорондо мүрһөө ябуулдаг һэн. Ажалшад ехэ салин абажа эхилхэдэ, үшөө найнаар, урматйгаар хүдэлдэг наһа даа. Жэлэй һүүлдэ 116 мянган түхэриг хүрэтэр даххар салин тараадаг, 18 мянган түхэриг хозрасчедһоо унадаг, колхозой кассад мүнхэн ехэхэн ородог болоо.

В.Н.Шабановай нүхэр, Ида Байровна ВСГТУ дүүргэһэн, инженер-барилгашан, колхоздоо прораб байгаа. Барилгашады эрхилжэ, хонин кошаранууды олоор, 400 үхэрэй байха байра баруулан габыятай. Колхозой малай тоо улам олошорон, шэмэн дээшлээ, таряанай болон сабшалангай ургаса үшөө дээшээ ургаа, гүрэндэ тарья, мяха, һү, ноһоо худалдаха түсэбөө жэл бүхэндэ дүүргэдэг болоо. 1975 ондо Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ кол-

хоз КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан Тугаар шагнагдаа һэн. Колхозой тосхонууды гуригтай, үргэн үйлснүүдтэй, үндэр байшан гэрнүүдтэй болгохо хүсэлэнтэй юрэнхы түсэб табиулан юм. Айлнууд томо һайхан гэрнүүды баруулжа эхилээ һэн. Дээдэ-Үшөөтэйдэ, колхозой гүб хууринда, 120 хурагшад байха хургуулин интернат баруулаа һэн, шэнэ хургуули спортивна залтай байхаар барижа захалаа, тезд мүнөө хоёр даххар үндэр сагаан хургуулин 85 жэлэй ойн баярта зориулан һайндэртэ Владимир Николаевич июнь һара соо уралаар ошожо ерээ юм.

В.Н.Шабанов дээдэ хэмжээнэй экономист, бэрхэ хүтэлбэрилгшэ, Буряад Республикын Нэгдэмэл профсоюзна эмхин түрүүлгшын орлогшоор арба гаран жэл соо хүдэлжэ ябахдаа, «Единая переговорная компания» гэнэн гурбан талаһа бүридэхэн зүблөө эмхидхээ. Экономика талаар хүдөө ажахын продукци үйлдэрлэхэ, социальна хүгжөөлгын асуудалнуудаар энэ түсэблээгын зүблөөндэ хүдөөгэй ажалша арадай, илангаяа агропромышленна комплексын предпритинуудай хүдэлмэрилгшээдэй эрилые ба эрхые профсоюзай талаһа хамгаалдаг юм, олон тоото комиссиин гэшүүн, России Аграрна партиин Буряадай таһагай лидер гээд лэ тоолошогүй ехэ ажал ябуулдаг. Буряад Республикын болон Россин Федерациин хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн.

Владимир Николаевич, Ида Байровна гурбан һайхан үхибүүды найнаар хургажа шадда: ехэ хубүүниин Юра ба һамганиин Лиза хоюулан Эрхүүгэй университетэй физико-математическа факультет дүүргэнхэй, Юрий Владимирович - программист, банкын директорэй орлогшо, Елизавета Владимировна - ВСГТУ-гай доцент, математикын кафедрада хүдэлдэг; басаганиин Татьяна Владимировна - Ленинградтай Соёлой дээдэ хургуули дүүргээд, Фортпианын багша, хүүгэдэй хүгжэмэй хургуулин завуч, «Алтаргана» ансамблин ударидагша, үбгэниин Геннадий Владимирович - инженер-стандаль; бага хубүүниин Женя - юрист, һамганиин Юона - врач, Дээдэ-Үшөөтэйни басаган. Шабановтан 5 аша, зээнэртэй. Ехэ ашан бэрхэ басаган, хургуулида алтан медальтай дүүргээд, хоёр университетэдэ хурадаг - Монголой университетэдэ монгола, япон хэлнүүды шудалдаг, ВСГТУ-да экономическа факультетдэ заочноор хурадаг.

Владимир Николаевич Шабанов 70 дабаа дабаашы һаа, хүнгэн, сарюун дундаа, урагшаал шуумайһан заңдаа. Үшөөл ехэ хубятай экономикын эршэ түгэс хүгжэлтэдэ оруулжа, Эхэ оронойнгоо нэрэ мандуулхыетнай үрэнэб.

Цырендулма ЦЫРЕНДОРЖИЕВА, Буряад Республикын габыята багша, ажалай ба БАМ-ай ветеран. Гэр бүлын фото-зурагуу.

КТО НЕ ЗНАЕТ в г. Гусиноозерске учительницу Анну Петровну Тенетеву, проработавшую в школе более 50 лет. Сколько зим, сколько лет прошло в стенах школы...

Вот Анна Петровна, учительница истории, выпускница Бурятского Государственного педагогического института идет по школьному коридору и слышит как в ее 8 «А» хлопают крышки парт, будто стреляют из ружья: «Бабах», «Ба-бах!». Кто-то взвизгнул, кто-то подпрыгнул, но стоит ей открыть дверь и войти в класс, как все моментально оживилось на своих местах с невинным выражением на лицах. Классный руководитель не стала учить ребят прописным истинам, взрослые ведь уже, да и себя вспомнила, как беготела в школе. Поправив очки, осмотрев класс, все ли на месте, деловито сказала:

- Повторим то, что вам было задано на дом. Кто желает начертить схему расположения высших органов власти Англии? В классе поднялся «лес» рук. - Иди, Галя, к доске.

БЛАГОДАРНЫ ЕЙ ЗА УРОКИ ИСТОРИИ, ЗА УРОКИ ЖИЗНИ

Зарисовка

Бойко стучал мелок, на доске движением руки появлялись прямоугольники, в которых было написано: «Король», «Палата лордов», «Палата обшин», «Кабинет министров».

Пока Галя чертила схему и обдумывала ответ, Анна Петровна вела опрос. Она учила своих учеников, чтобы ответ был четким, ясным и по существу, всегда говорила: «Запомните, краткость - сестра таланта».

- Сегодня у нас новая тема «Объединение Италии», - продолжила урок Анна Петровна. - Вы все каждый день читаете газеты, смотрите телевизор и, наверное, знаете, что нынешняя Италия - это крупная развитая капиталистическая страна, но коммунистическая партия Италии ведет активную борьбу за свои права. Так незаметно она перевела разговор на тему о «раздробленной» Италии, о мужественном герое Гарибальди, о его храбрых волонтерах, среди которых были и русские люди, добровольцы. В классе ни шороха, только гул пролетающего над крышей школы вертолета заставил на мгновение повернуть головы в сторону окна.

- Вы все читаете газеты? - спросила Анна Петровна.

- Да, - хором ответил класс.

Она спросила неспроста, потому что знала, что не все читают, но верила, что после долгих бесед о пользе чтения, даже самого нераздивого ученика «заест» совесть и он возьмет в руки газету.

Оставалось двадцать минут до конца урока и Анна Петровна начала объяснять новую тему «Сельское хозяйство России в начале двадцатого века». Вдруг отчего-то защемило сердце и вспомнилась родная деревенька на берегу Байкала, скалистые горы и холодный ветер. Вспомнила и свое босоножное детство, как по утрам ее будили не громко-голосые петухи, а шум моторных лодок и хриплые голоса рыбаков...

Каждый урок Анны Петровны - это не просто изучение «преданий старины глубокой», это анализ, сопереживание, размышление,

спор. На каждом уроке Учитель с высоким именем стремится поставить учеников в ситуацию выбора, чтобы показать неоднозначность, альтернативность исторического процесса.

После урока к Анне Петровне подошла ее бывшая ученица, теперь учитель истории и спросила:

- Анна Петровна, дорогая, вы не могли бы прийти на мой урок, послушать и дать оценку.

Привычным жестом педагога со стажем вынула из потрепанного кожаного портфеля блокнот. Открыла и увидела, что все время распланировано на неделю вперед, даже часа свободного нет. Но отказать молодому начинающему педагогу нельзя.

- Сегодня, Ниночка, увы, никак не могу, - приподняв очки, сказала Анна Петровна. - Может, завтра или послезавтра обязательно выберу время. А сегодня у меня со старшеклассниками факультатив по политэкономии, потом родительское собрание, еще надо сходить навестить одного из учеников. Завтра, Извини, завтра у меня назначена важная встреча. Послезавтра. И послезавтра тоже не могу, у меня партийное собрание. Знаешь что, давай-ка я подумаю и сообщу, когда смогу прийти на урок.

...Анна Петровна Тенетева давно на заслуженном отдыхе. Мы встретились у нее дома в уютной квартире, долго разговаривали. Вдруг разговорчивая Анна Петровна замолкает. В комнате становится тихо, слышно только как тикают, отмеряя минуты, настенные часы. О чем же она задумалась?..

После длительной паузы, поняв, что я хотел спросить, сказала: - Что меня тревожит и о чем я думаю? О мизерной заработной плате учителей, отдающих душу, здоровье, знания сегодняшним детям, завтрашнему будущему страны. Социлистическое планирование стало историей, наступило крутое время рыночных отношений. На многие вопросы, волнующие народ, не находятся ответы. В

мое бытностное образование в нашей стране было одним из лучших в мире. А со сколькими хорошими учителями мне пришлось работать. Вот, например, Инна Константиновна Канищева. Ее ученики начальных классов - гордость школы. И дело не только в том, что у малышей, которых она обучает, твердые, прочные знания, радует то, что в своих учениках она воспитывает усидчивость, трудолюбие, стремление к познанию нового и интересного, привычку трудиться с малых лет.

Анна Петровна в своей практической работе изыскивала каждую «изюминку», наилучшие методы преподавания. А сколько для этого у преподавателя средств! И одно из наиболее действенных - личный пример. И сейчас она получает немало писем.

Если спросить у Тенетевой, что определяет успех преподавания, она непременно ответит: сам преподаватель, его личность, его пример. И страстно будет доказывать, что преподавание любых наук, а особенно общественных, непременно должно служить одним из самых действенных средств воспитания. И необходимо добиться того, чтобы каждый учащийся стал достойным строителем нового общества.

Мелькает день за днем. Вот так и проходит жизнь человека в работе да в заботе. Вот так мелькает и дни Анны Петровны Тенетевой на протяжении 85 лет. За вклад на ниве просвещения ветеран труда, ветеран трудового фронта Анна Петровна удостоена многих наград. Хрупкая пожилая женщина хранит их как дорогую реликвию из прошлой жизни, по которой она совсем не скучает. Лектор, партторг, коммунист, несмотря на преклонный возраст, всегда в гуще событий. Ей интересно жить сегодня и так хочется увидеть, что будет дальше, как станут жить ее дети, внуки и правнуки. Ее часто навещают бывшие ученики, которые благодарны ей за уроки истории, уроки жизни. А кто далеко, пишут письма, которые начинаются словами: «Дорогая Анна Петровна!».

Чимит-Цырен САНЖИЕВ, член Союзов писателей и журналистов России.

К годовщине Пекинской Олимпиады

«КТО УСЛЫШАЛ ЗОВ С ВОСТОКА, ВЕЧНО ПОМНИТ ЭТОТ ЗОВ»

Храм Неба

«Та стена на востоке
Высока и тянется долго,
Извивается в далах
Неразрывным нити
заслоном».

Двенадцатое древнее стихотворение.

Я побывал в тех горах, где опустился, когда исполнились сроки, Великий Дракон. Он опочил и закаменел, плавно окаймив двойным зубчатым гребнем остроугольный извив хребтов. Отделив Китай от варварских кочевий, «Стена длиной в десять тысяч ли» стала гордостью и бедой Поднебесной, ее символом и неизбывным бременем. Протянувшись от западных пустынь до Желтого моря, она, вопреки замыслу, не уберегла страну от незваных гостей: сначала сюнну, а затем уже алтайских тюрков, монголов, маньчжуров.

Один из отреставрированных участков Великой Китайской стены находится в Бадалине, в 72 километрах к северо-западу от Пекина. Высота стены достигает восьми метров, ширина — шести (на некоторых участках стена достигает 15-метровой высоты). Ширина же ее позволяла свободно разъезжаться встречным повозкам). Голубовато-серый дракон с зубчатым гребнем извивается по вершинам и склонам, исчезая в туманной дали.

От стены возвратимся в Пекин, столицу Хубилая, в Запретный город.

Императорский двор. Пекин впервые вкусил имперской славы в X веке в качестве второй столицы страны. Хубилай сделал город главной столицей в 1279 году. После длительного перерыва, когда столичным статусом обладал Нанкин, в 1420 году Пекин снова стал столицей по распоряжению императора Юнлэ из династии Мин.

С тех пор до 1911 года, при династиях Мин и Цин, императорский двор пребывал

Так сказал Киплинг.

Поездка в послеолимпийский Пекин стала для меня путешествием, полным духовных и человеческих открытий. Первое — множество воздушных змеев в высоком небе, которых очень любят пускать жители Пекина. Когда после завоевания Египта полководцы уговаривали Наполеона идти войной на Китай, говоря, что на Востоке есть несметные богатства, тот сказал, что китайский дракон спит и пусть спит дальше, и не дай Бог нам дожить до такого дня, когда он проснется.

С незапамятных времен дракон был символом Китая и его императоров. Ему воздавали почести как могучему и праведному защитнику народа.

Дракон для китайцев — понятие очень сильного мифического духа. Он олицетворяет мужское начало, находясь на небесах, извергает гром и молнии. В детстве мне говорили, что в каждой чешуе дракона есть бочка воды и что он может пролить дождь, где захочет.

Китайцы пускают змеев в любой праздник, часто делают стометровых драконов. Пока есть дракон, есть дух, значит, они будут побеждать. Чему доказательство — победа олимпийцев Китая на олимпиаде в Пекине. Атмосфера радости, гордости победой соотечественников у жителей Поднебесной царил и после Игр. Было полно туристов в олимпийском центре, олимпийской деревне, везде продавали сувениры с олимпийской символикой, а в ресторанах подавали блюда в память об Олимпиаде—2008.

Египетские фараоны титуловались Сынами Солнца, китайские государи — Сынами Неба. Об этом пишет известный писатель Еремей ПАРНОВ в своей книге «Святые Поднебесной». Мы предлагаем путешествие по Пекину по страницам его книги в годовщину Пекинской Олимпиады.

На Великой Китайской стене

в Пекине, который стал средоточием Китайской империи.

Красные стены и желтые черепичные крыши окутаны колышущейся завесой благоуханий. Сотни чиновников в шелковых одеждах низко кланялись и опускались на колени, касаясь лбом земли, когда императора проносили в паланкине к трону. Падали, не смея поднять глаза, 10000 евнухов и 9000 придворных дам. Такие церемонии оставались неизменными в течение 500 лет при правлении 24 императоров.

Старый Летний дворец (Юаньмингуань). В 1860 году европейские войска разрушили здание Старого Летнего дворца, основанного еще в XII веке. По иронии судьбы это подарило Пекину один из его наиболее прекрасных ландшафтов. Сады Старого дворца остаются приютом тишины и спокойствия. Парк площадью 35 квадратных метров засажен лесом, а некоторые архитектурные элементы восстановлены.

Летний дворец (Юаньмингуань) — красочный памятник императорской власти. Он был создан по распоряжению вдовствующей императрицы Цыси в 1888 году. Длинный коридор в 700 метров вдоль северного бе-

Олимпийский центр украшают произведения абстрактно-формалистической скульптуры

рега озера Куньнин ведет к Мраморной ладье императрицы Цыси. Хоан Долголетия усеян храмами, павильонами и пагодами, включая храм Рассеянных Облаков, храм Буддийской Добродетели, храм Мудрости, Чертог Благодатного Света и Хранилище Сутр. На восточном берегу расположен изящный мост из 17 арокных пролетов, ведущий к островку Наньхудао.

Хорошо сохранилась роспись на шелковых обоях вдоль стен.

Храм Большого Колокола. Недаром он получил такое название — здесь находится самый большой колокол в Китае весом около 47 тонн, покрытый вязью буддийских текстов. После его отливки пришлось вырыть специальный канал, чтобы доставить к месту назначения. Когда наступила зима, колокол погрузили на сани и протаскили по замерзшему льду.

Ламаистский храм Юнхэгуан. Огромный храм (самый большой в Пекине) обязан своими размерами перестройке 1694 года, когда он должен был стать резиденцией будущего императора Юнчжэня. Это подлинная сокровищница тибетского и монгольского буддизма. Чудовища на крыше лама-

истского храма призваны отгонять злых духов. За оградой одного из внутренних павильонов можно увидеть 26-метровую статую Будды Майтрейи, вырезанную из сандалового дерева.

ХРАМ НЕБА

Открыты мне
Небесные врата,
Из перьев птиц
Я надеваю платье;
Взнуздав дракона,
Мчусь я неспроста
Туда, где ждут меня
Мои собратья.

Цао Чжи.

С замиранием сердца я приближаюсь к святыне святых — Храму Неба.

В Пекине было девять алтарей, на которых император приносил ежегодные жертвы Небу, Земле, Солнцу, Луне, звездам, божествам земли, вод, ветров и грома. Наряду с Небом и Землей «Великие жертвоприношения» посвящались и всем императорским предкам.

Сын Неба на простой двуколке удалялся в парк, где, совершив обряд покаяния, просил наказать за грехи поданных только его, но не народ. Затем он совершал девять челоубитий перед жертвенными подносами с нефритом и шелком.

На длинных столах водружаются подносы с подношениями: 12 отрезков голубого шелка для Неба, 3 белого — каждому предку и 17 — стихиям и управителям планетам. Тут же дары из нефрита, целные туши быка и барана в ансамбле во всевозможными яствами и рисовой водкой в фарфоровых чашках. Все это великолепия дивно сверкает, переливается искорками, как живое, дрожит в аромате курений.

Площадь Тяньаньмэнь. На огромной центральной площади Пекина, появившейся в 1959 году, собралось до миллиона человек, например, на торжественные митинги в честь указов председателя Мао, где люди скандировали титанически заученные лозунги. С 1989 года это название нерасторжимо связано с выступлениями демократической молодежи, которые закончились массовым расстрелом и репрессиями.

На площади Тяньаньмэнь расположен Мемориал Мао Цзэдуна. Забалзамированное тело председателя Мао покоится в хрустальном саркофаге. Ни один Сын Неба не пользовался такой неограниченной властью, как «Великий кормчий».

«Магическая» четверка мавзолеев все еще объединяет Москву, Пекин, Ханой и Пхеньян.

Чрезвычайно популярное в Китае число 10000, выраженное знаком «Вань», фактически означает: «очень, ну очень много». Нет лучшего благопожелания, чем «10000 лет жизни», что означает «долго», «так долго, сколько сам пожелаешь».

Пользуясь неоспоримым правом автора, я желаю своим читателям десять тысяч лет жизни».

Дулма БАТОРОВА.
Авторай фото.

ХУДАНАЙ ҮРТӨӨГЭЙ ТҮҮХЭНЭЭ

Английн протестантнуудай Бурядаг газар руу ерэнэн тухай

Июнь наарад Хэжэнгын аймаг Худанай Үртөө гэжэ нютаг руу археологическа экспедици ерээд ошонон байна. 1820-ёод онуудаар энэ нютагта эгээл түрүүшын Английн христос санаартанай мисси хүржэ, түбхинэжэ байрлаһан түүхэтэй.

Экспедициин 12 гэшүүд хоёр үдэрэй туршада ехэ ажал ябуулжа, миссионер Эдвард Сталибрасай бүлын гэрэй хуури олоо юм. Хажуугаарнь тэрэ үе сагай эд бараан олдогдоо.

Тус экспедици толгойло, археолог, түүхын эрдэмэй кандидат Алексей Тиваненко, Буряад Республика доторхи "Христос шажанай холбоон" гэжэ Христосой сүмэнүүдэй эблээлэй Епископ Виктор Колмынин болон бусад ябалсаһан байна.

Тэдэнэй гол шухала зорилго хадаа - типографи бэдэржэ олохо гэдэн байгаа. Тус типографида хуушан-монгол хэлэн дээрэ Библи бүтээгдэһэн түүхэтэй. Эрхүүгэй Үндэһэтэнэй архивта олдогдоһон карта-схемээр археологүүд миссин байрлаһан гэрнүүдэй хуури олоһон байна.

Миссионерүүдэй бууса 2 гектар талмайтай байгаа. Тэндэ гэр, типографи, хубүүд болон басагадай училищи, амбаар баригдаһан байна.

Гэгээрэлэй ажал ябуулха сагтаа миссионерүүд хүдөө нютагай үхибүүдые ном бэшэгтэ хургадаг лэн. Шэнжэлгын ажал ябуулга хужэ, экспедициин гэшүүд англичануудай зарим эд бараа оложо шадаа. Харин типографи олдоогүй.

Мэдээжэ Сибириин түүхэшэ Алексей Тиваненко "Забайкалин хизаарта Англиин Христос санаартанай ерэлгэ" гэжэ ном гаргаа юм. Ном соогоо эрдэмтэн миссионерүүдэй ажал ябуулга тухай бэшэһэн байна. Лондоной библейскэ нэгэдэлэй архив соо Забайкалин миссиин дүнгүүд согсологдонхой: зуу гаран зон шэнэ шажанай адептүүд болоо юм. Тиигээд 50 зон хэрээһэ зүүһэн байна.

Лондоной библейскэ нэгэдэлэй ажаябуулга Селенгинскэ болон Хорин аймагаар тараагдаа. Селенгинскэ түрүүшын протестантнуудай мисси 1820 ондо хүржэ эрээ. Миссионерүүд Эдвард Сталибрас, Корнелиус Рамн, Роберт Юиль, Вильям Сван гэгшэд хуушан-монгол хэлэн дээрэ Библиин табан ном оршуулжа хэблэһэн байна. Тэдэнэр хэдэн буряадуудые үзэг бэшэгтэ хургаа. 1841 ондо император Николай зарлигаар Селенгинскэ Англиин Христос санаартанай мисси хаагдаа.

Некрополь Английской миссии
Здесь похоронены
Сара Робинсон (1820-1833)
Шарлотта Элиот (1807-1839)
И её сын Бенджамин (1839-1839)
- жены миссионера
Эдварда Сталибраса

Миссионерүүд Буряад оронһоо нүүхэ баатай болоо лэн. Соловьёвск гэжэ хуурин газарта сүмэ баригдажа, хэрээһэ зүүһэн буряадууд тэндэ байрлаа юм.

ХРИСТОС ШАЖАНАЙ

БАЙГАЛ ШАДАРААР ТАРАҢАН ТУХАЙ

190 жэлэй саада тээ Английн Христос шажанай мисси Буряад нютаг ерэжэ, шажанаа дэлгэрүүлхэ гэжэ ехэ ажал ябуулаа. Тэдэнэр Баргажанай гол, Нэршүүтэй хизаар, Монголой болон Хитадай хилэ хүрэтэр ябаһан түүхэтэй.

Эдвард Сталибрас, Роберт Юиль, Уильям Сван гэжэ англиин миссионерүүдые Россин монголоведениин болон Англиин востоковедениин эхин хуури табигшад гээд нэрлэхээр. Хэдэн жэлэй туршада тэдэнэр монгол, буряад, манжуур болон түгэд хэлэнүүдые үзэһэн байна.

Мэдээжэ ород профессор О.М.Ковалевский тэдэнэртэй хамта хэдэн жэл соо байжа, хэлэнүүдые үзөө, хуушан монгол хэлэн дээрэ Библи оршуулаһаа. О.М.Ковалевский Росси дотор монголоведениин эхин хуури табигша болоно. Миссионерүүд эрдэмтэндэ ород-буряад словарь бэшэхыень туһалһан байна.

Тэдэнэр монгол-ород, ород-монгол, англо-монгол, түгэд-монгол словарьнуудай суглуулбари бүтээгээ. Монгол хэлэнһээ англи хэлэн дээрэ хэдэн номууд оршуулагдаа юм. Тэдээнине О.М.Ковалевский Германида хэблүүлжэ гаргаһан байна.

Англиин миссионерүүд гурбан хургуули байгуулаһан түүхэтэй. Тус хургуулинуудын гурбан жэлэй программатай байһандаа, семинари гэжэ нэрлэгдээ юм. Тэндэхи хурагшад ехэ эрдэмтэй зон боложо гараһан түүхэтэй.

Гурбан бэрхэ хурагшад император I Николай урилгаар ородой нийс-лэл түб хото морило ерэһэн байгаа. Хоёр хурагшадын Хорин тайшаанар боложо шадаа, нэгэ зариманиин гүрэнэй албанда хүдэлхэн юм, нүгөө дүүргэгшэднэ - багшалаа, хизаар ороноо шэнжэлгын ажал ябуулаа.

1888 ондо Худанай Үртөөдэ Христос шажанай сүмэ баригдажа, хэдэн протестантнууд үлэжэ, ажалууһан юм.

Протестантнуудай суглуулбаринуудые олон жэлэй туршада ород шажантан хэрэглэдэг байһан.

Буддын шажантанай түлөөлэгшэд протестантнуудай ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэһэн байна. Тэдэнэй түрүүшын типографи Хорин аймагай Анагай дасанда хүдэлжэ эхилхэн юм. Типографин ажалтай ламанар Худанай Үртөөдэ танилсаһан байна.

Мүнөө үе сагай Христос шажангай диаспора үндэһэтэнэйнгөө гурим, хэлэн, ёно заншалуудаа, соёл культураа наринаар сахжа ябаа.

Янжама КИМ.
Туяа МАНЗАРХАНОВА.

Я.КИМЭЙ фото.

Ойн баяр

ОРОЙДОЙ ОТОШЫН
ТОЛОН ЗАЛАРАНХАЙ

Баруунһаа сэхэ зүүн урагшаа ара нюргая тэбхыгэн хунаһан Икадай хадын олон тоото ута жалгануудай нэгэн болохо Элигшэнэй амые сэхэ угтажа хабтайһан Михуулайн (Николайн) нугадахи арбаад үрхэтэ айлууд сооһоо бусадһаа олон үри хүүгэдтэй Чирипсэнгэтэнэй гэр бүлэдэ тэрэ сагай хэмжээгээр яһала ехэ баяр ёһолол болоо бэлэй. Эртн намарай дулаахан тэрэ үдэр Чирипсэнгэтэнэй хоёрдохи басаган нютагайнгаа хургуули түгэсхөөд, Улаан-Үдэдэ хурахаа мордоо һэн. Оюутанай эдир наһан ходорон үнгэржэ, медфельшер мэргэжэлтэй Дынцема түрэл нютагаа бусажа эрээ бэлэй. Нютагтаа ажаллажа, һаял дүршэжэ байһан залуу мэргэжэлтэн анханда танилсаһан нютагайнгаа Бата-Мүнхэ хүбүүнтэй улам ойртон ханилжа, хадамда гараад, наһанайнгаа үшөө нэгэ тон харюусалгатай замые шэлээ юм. Тэрэ үедэ аймаг соогоо эгээл томо ажагы гэжэ тодорһон Баянголой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо Бата-Мүнхы ахмад агрономой тушаалда томилоо. Энэмнай баһал хүндээн ажал. Үдэр бури эртэ үглөөнһөө үдэшэ болотор Баруун Хүнтэйнгөө таряалан дээрэ бүхы сагаа үнгэртэхэ.

Дынцемагай Баянгодо ерээд ажаллаха үеэр Онёгой МТС-эй хүдэлмэришэдэй байрлан тосхондо өөрын больницатай, акушерскэ пункттай байгаа. Энэл үеэр Дынцемагай Дарима эжыһээ хүршэнэрын ба сагантай хаана ажаллана гэжэ асуугаад халахагүй. «Тээ Дарима басаган хургуулиа дүүргэнхэй. Тэрэмнай манда хүсэгдэхээ болёо даа. Баянгодо Бата-Мүнхэ нүхэртэйгөө зөөжэ ошонхой. һая басагатай болободни гэжэ дуулгаа юм. Дулаанай сагта ошожо айлшалаад ерэхэ байгаабди», - гэжэ эжынь хөөрөбэ.

Тэрэ холын үнгэрһэн зуун жэлэй 1961 онһоо хойшо мүнөө хүрэтэрөө һэтэ ажаллажа гараһан Дынцемагай фельдшерэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, гүрэн түрын олон шагнал, урмашуулгануудаар тэмдэглэгдэһэн байха. Дынцема Чирипсынговна «Буряад Республикын элүүрые хамгаалгын габьяата хүдэлмэришэ» гэдэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Бата-Мүнхэ Дынцема хоёр табан үхибүүдые түрэжэ, гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүргөөд байна. Эгээл ехэ Майя басаганинь экономист мэргэжэлтэй, Улаан-Үдэдэ ажаллана. Удаадахи Андрей Лариса хоёрынь врачууд, Москва хотодо хүдэлмэришэ. Люда басаганинь налогой албанда, одхон Алексей хүбүүнинь казначействын зургаанда ажалтай. Бултынь хамтаруулан тоолобол, Бата-Мүнхэтэн 13 аша, зээнэртэй, айл хүршэнэртөө магтаалтай, анбун ажаһууна даа.

Иимэл даа, Элигшэн нютагаймни эрхймэй эрхим басагадай нэгэн Дынцема Чирипсынговна мүнөө 70 наһанайнгаа үндэр дабаанай оройдо гаража, ошоһон, үнгэрһэн он жэлнүүдэй түүхэ, баримтанууды дурсан сэдхэжэ хуугаа ёһотой даа.

Орой дээрэн заларһан Отошо бурханайн одо заяанинь улам хурсаар толоржо, эхэ, эсэгынгээ заха, заабариһаа хадуурдаггүй үхибүүдын дам саашадаа улам үнэржэн олошоржо, уг изагуурайнгаа нэрэ хүндые дээрэ үргэн суурхуулжа ябаһай гэжэ үрээжэ байна.

Владимир ЖИГЖИТОВ,
СССР-эй болон Россин
журналистнуудай холбооной гэшүүн,
Ярослав Гашегай нэрэмжэтэ республикын
журналистнуудай шангай лауреат,
Буряад Республикын соёлой габьяата
хүдэлмэрилэгшэ.

Нүхэр тухай үгэ

Улытуевтанай ехэ бүлын табадахи хүбүүн боложо, алтан дэлхэйдэ мүнээлһэн Дамдин Доржиевич Улытуев манай, 1969 ондо хургууля дүүргэһэн классай хэтын староста юм. Ингэжэ юундэ нэрлээбиб гэбэл, хургууля дүүргэһээр хэды уулзаабиди - хуу Дамдинаймнай үүсхэл эдэбхээр бүтэдэг лэ.

«НАЙН ДАА, ДАМБИИМНАЙ,
ДАМДИН ДОРЖИЕВИЧНАЙ...»

Энэ удаашье эгсэ 40 жэл болобо гээд эртын хабараар хонхо наярүүлжа, хонгёо зарлигаа буулгажа, эльгэн нютагтамнай эблүүлэн суглуулба. Угынь дуулаагүй һаа, донгодолгодо хүртэхэш. Амаргүйхэн шангахан зонхилогшо даа. Үшөө хуушан дүрэ зурагууды суглуулан эблүүлжэ, хургуулидаа дүү басаган Долсон Доржиевнатарай видеопрезентаци эмхидхэнэинь юугээршые сэгнэшэгүй. Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг, Буряадай радиогой оркестрэй ветеран Д.Д. Очирова нютагтаа зориулһан дуунууды бүридхэһэн диск хүн бүхэндэ бэлэглэжэ баярлуулаа. хургуулиин директор Д.А. Намсараева уулзалгадамнай хабаадахадаа, эгээл урагшаа ханаатай, эрхим выпускнуудай нэгэн гэжэ тэмдэглэбэ. Ц.С. Очироваһаа эхилэн багшанараа, хурган хүмүүжүүлэгшэдээ, мүнөө бидэнэй дунда үгы нүхэдөө дурдабди, хургуулидаа магтаал үргөөбди.

Урья гаргажа бидэнэ уулзуулдаг Дамдин Доржиевичай хажуугаар классаймнай найдамтай налгай, шогууша урин зантай, фермер солотой Шагдаржаб Цырендоржиевич Гармаевтаа баярые баһал хүргэе. Буусаданай -Үндэр Баабайһаа холо бшэ Онголойн уудамда хэдыдэхэ найрлаба, хэдыдэхэ хүгтэйхэн дуунуудаа эдэлүүлбэ гэшэбибди.

Дамдин Улытуев 1979 ондо Шэтын мединститут дүүргээд, шүдэ эмнэхэ эмшэн боложо, Хориин Тээгдэ хууринда, Захааминай аймагай Баянголой участкадо больницада ажаллаһан юм. Мүнөө Михайловкын врачбнэ амбулаторийһоо тушаалтай, Бүргэһөө Харадай хүртээр өөрынгөө машинаар ябажа, зоноо хангажа байдаг. Наһанайн нүхэр Сэмжэд Дашиевна Агын тойрогой Могойтын аймагай Урта нютагһаа гарбалтай, Буряадай багшанарай институт дүүргэһэн намтартай. Үлэгшэнэй хургуулидаа багшалха зуураа мэргэжэлэй талаар нэгэнтэ бшэ шалгарһан байха юм. Сэмжэд Дашиевна аймагта үнгэргэгдэһэн зохёохы конкурсуудта оло дахин хабаадаһан, «Багша-мастер» гэдэн номинацида дипломант болоһон юм.

Улытуевтанай эбтэй бүлэ гурбан эрдэни хүүгэдтэй. Ехэ басаган Даримань ВСГАКИ улаан дипломтойгоор дүүргээд, мүнөө Санкт-Петербург хотын гүрэнэй баруун-хойто академидэ аспирантура түгэсөөд, математикын кафедрата багшална. Кандидатска диссертацияа хамгаалхаар бэлдэжэ байнхай. Эрдэм хүбүүнинь Улаан-Үдэдэ Үндэһэтэнэй-мэргэжэлэй 24-дэхи лицей улаан дипломтойгоор дүүргээд, һамга абажа, Баир хүбүүтэй болонхой, Могойтын аймагта ажаллана. Эржена басаганинь ВСПТУ-гай машина бүтээлгын факультет дүүргээд, Закаменскын «Литейщик» ООО-до мастер мүн. Эжы, абадаа Дашима зээе бэлэглээ.

Энэ бүлын жэшээ дээрэ харахада, үнэхөөрөөшье, үнэр баян Улытуевтанай угые Дамдин Доржиевич нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ, тоонто нютагтаа гал гуламтаяа бадаруулжа, тооноороо ороһон нара харан жаргажа, үетэн нүхэдтөө үнэн түшэ болон ажаһууна.

«Найн даа, Дамбиимнай» гээд нүхэдшни хэлэнэ. «Хүн нэрээ найханаар нэрлүүлэн, уг удамаа мандуулан, урматой согтой ябыш даа, Дамдин Доржиевич», - гээд, үрээлэй үгэнүүдые үргэл даа.

Галина ДАШЕЕВА.

ЗУРАГУУДА ДЭЭРЭ: Улытуевтан Үндэр Баабайн уудамда Дарима басагантаяа. Саанань харагдагша һөөл зохидхон «беседкэ» - Дамдин Доржиевичай бүтээл; аймагай конкурсын үедэ: (зүүн гарһаа) илалта туйлаһан багшанар С.Д. Улытуева, Б.Б. Дамдинова гэгшэд аймагай хуралсалай болон соёлой таһагуудай дарганар В.М. Бадмаевтай, Д.Ж. Д. Баддановтай.

Гэр бүлын альбомһоо.

Зураглал

... Баяр хүбүүн үшөө Хонхино (Хурамхаанай аймаг) хууриной эхин классуудта хуража байха үедөө хурагдай концерт-нүүдтэ хабаадажа эхилээ һэн. Баяр Базаров Барханай дунда хургуули дүүргэһээр, Улаан-Үдын хүгжэмэй училищида шалгалта барихаяа ерээб. Б.Цырендашиевой зохёһон «Согто-Хангил» гэжэ дууе шадал зэргээрээ дуулаба.

Б.Г.Базаров

ХОНХИНОНОО
УРГАНАН
ХОНГЁО ДУУШАН

Удаань Б.Балдаковой дууладаг «Баргажан шамаяа ханахадам» гэдэн дуу Баяр дуулаа бэлэй. Шалгалтаяа гараад, тэрэ училищида дуулажа хураха дүүрэн эрхэтэй болоо ааб даа. Хүгжэмэй училищида дүрбэн жэл соо хураха үедөө нилээд олон юумэ ойлгожо мэдэхэ болобошье, үшөөл эрдэм хуралсалаа дээшлүүлхэ тухай багшанарынь хэлээ бшуу.

Удаань Баяр Базаров Новосибирскын М.И.Глинкын нэрэмжэтэ гүрэнэй консерваторийн студент болоһон намтартай.

Улаан-Үдын хүгжэмэй училищида дүй дүршэлтэй, олондо мэдээжэ болоһон багша Елбаев Вячеслав Баяндаевичта заалгаһан, харин Новосибирскын гүрэнэй консерваторидо хуража байхадаа, Россин Федерацийн арадай артист Левицкий Алексей Яковлевичын тодо заабарьяар дуулажа хураха «хургуули» гараһан бэлэй. Багшанар үшөө 1930-аад онуудта Софида болоһон залуу дуушадай уласхоорондын конкурсно шалгарһан габьяатай һэн. Баяр Гомбоевич Новосибирскын консерватори дүүргэхэдэ, олон дуушад соһоо гансаараа дуулажа, концерт табижа золдо хүртэһынь онсолон тэмдэглэхэ шухала. Баргажан голой сууга дуушад - Саян Раднаев, Владимир Шагжиев, Владимир Буруев, Батор Будаев, Максим Раднаев, тэрэ тоодо залуу дуушан Баяр Базаров түрэл аймагайнгаа нютагуудаар ябажа, концертнүүдые харуулдаг ёһо заншал тэрэ үеэр илангаяа дэлгэрэнхэй байгаа юм гэе.

Новосибирскын консерватори дүүргэжэ ерһээр, 1980 ондо Б.Г.Базаров өөрынгөө хүгжэмэй училищида багшалжа эхилбэ. Тэрэ гэдээр аяар 29 жэлэй туршад залуу дуушадые хургажа ябана. Ажаллажа байха үедөө Буряадай гүрэнэй филармонидо, мүн республикын олон аймагуудта дуунуудаа гүйсэдхэжэ, шагнагшадтай зүгһөө дэмжэгдэн, амжалтанууды туйлаһан байдаг. Жэ-шээлхэдэ, Яхадта (1981 он) үнгэргэгдэһэн советдуунууды гүйсэдхэгшэдэй Бүхэроссин конкурсно хабаадахадаа, конкурсын лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай. Баяр Базаров ородой, мүн хариин оронуудай классигуудай, буряад композиторнуудай, буряад арадай дуунууды жэншэдгүй һайнаар гүйсэдхэдэг гээшэ.

Мүнөө хүгжэмэй коллеждо 12 жэлэй туршад вокальна отделение даагшын тушаал эзэлжэ байгаашань тэрэнэй эрхим ажалые гэршэлэнэ. Баяр Гомбоевич олон жэлдэ багшалха үедөө бэрхэ хурагшад - дуушадые бэлэдхэжэ гаргаһан байна. М.Романова - Линховоиной нэрэмжэтэ уласхоорондын конкурсын лауреат, мүнөө Новосибирскын арадай дуунуудай ансамблиин дуушан, С.Сандитова - Буряадай габьяата артистка, «Байгал» гэжэ дуун ба хатарай театрай дуушан, Б.Гомбожапов - Линховоиной нэрэмжэтэ дуушадай уласхоорондын конкурсын лауреат, Буряадай оперо, баледэй театрай дуушан, Д.Шагдууров - дуушадай уласхоорондын конкурсын нэгдэхи шангай лауреат, тэрэшэлэн З.Доржиев, Н.Цыденнов, Ч.Хандажапов, Ж.Ринчинов болон бусад элдэб уласхоорондын конкурсуудта илагшад Баяр Гомбоевич Базаровай класс дүүргэһэн хурагшад болоно.

Баяр Базаровай хани нүхэр Виктория Жамьян-доржиевна Буряадай арадай артистка нэрэ зэргэтэй, Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй театрай дуушан, аяар гушаад жэл соо олон оперонуудай гол партинууды гүйсэдхэжэ ябадаг. Тиэхэлээрэ нэгэ гэр бүлэдэ Буряад Республикын арадай хоёр артистнууд байна бшуу.

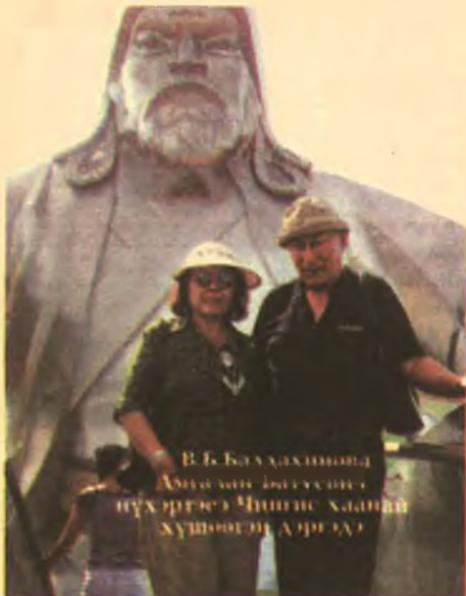
Б.Г.Базаров 1992 ондо «Буряадай габьяата артист», 2002 ондо «Буряадай арадай артист» гэдэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Базаровтан аша хүбүүгээ, аша басагала хүмүүжүүлэлсэжэ, хүл дээрэн гаргалсажа байнхай. Ехэ абань - Гомбо Сулаевич Базаров олон жэлдэ колхозой түрүүлэгшэ байһан, дайнда наһа бараһан юм.

Багшын ажалда ехэ дүй дүршэлтэй болоһон, дээдын шадабари мэргэжэлтэй буряад арадай артист Баяр Гомбоевич Базаровта саашадаашье буряад хүгжэмэй искусствод хүгжөөхэ талаар зохёохы ажалдань үндэр амжалта хүсээл.

Степан ОЧИРОВ,
РФ-гэй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Замай тэмдэглэл

Шорой Хулгана жэлэй шэлдэг барилга. Мэжэт. (Энэ фото Интернетгээ абтаба).

ЭЗЭН ХААНАЙ ЭХЭ НЮТАГТА

Хар сүлдний тахилгатай
Тэнгэрийн гурван овоондоо мөргөмү,
Хаан эзний зарлигтай
Бурхан халдуун ууландаа мөргөмү,
Нутгийн буурал өвгөд шир
Сэтгэл дотно хангайдаа мөргөмү,
Нууц товчоонд мөнхөрсөн
Эзэн Чингисийн өлгийдөө мөргөмү.

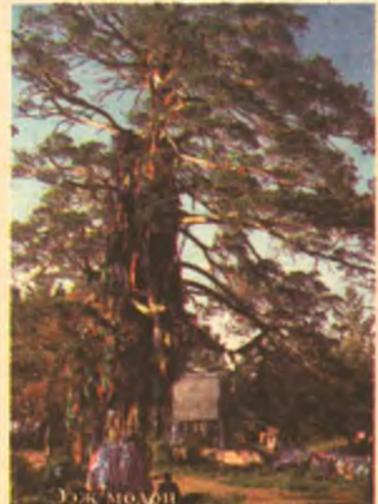
Үнгэрэгшэ мянган жэлэй түрүү хүн гэжэ ЮНЕСКО-гой соносхоһон Агуу Богдо Чингис хаанай түүхэтэ үйлэ ябадалнуудыг мүнөө бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй һонирхол татаһаар. Эгээл тиимэһээ Ехэ Монгол улас түрэ байгуулагшын түрэн, ажамидарһан түүхэтэ газарнууд руу хүрэхээс Монгол орондо айлшаар бууһан хүн бүхэн хамагай ехээр хүсэдэг байна.

Тунгалаг сэбэр агаар, зэрлиг ан амитад, шубуудай абяан, үбһэ ногооной найхан хангал, үни галабай түүхэ нюуһан агы нүхэнүүд - аяншадые амаруулгын аятай зохид оршон лэ. Тээд тон олоор хариин аяншадай тишээ субажа эжилбэһнь, аюултай - байгааһин үзэсхэлэнтэ тэрэ булан удангүй бузарлагдажа болохо.

мори урилдаанай хойноһоо бүри анхаралтайгаар ажаглахаяа һэеы гэрнүүдээ Хүй долоон худагта асаржа табаад, хэдэн үдэр хонон үнжэн байхадаа, хизаалан, шүдэлэн, азарга моридай урилдаа хараһа. Хэдэн олон мянган моридай урилдаан тон хүрөөтэй лэ!

«ЭЖЫНГЭЭ АШЫЕ ЯНАМ БЭ ХӨӨ?»

«XX зуунай эхинэй хүлгөөтэ үе саг. Агын үргэн тала нойрһоо һэрижэ, үүрэй сайхада, Намжил үбгэнэй үрсахан гэр соо хүдэлөөн захалба. Үдэрэй юрьезн, адуу малай хойноһоо эрьелдээн...

Хүхэ тэнгэрийн угаган модон

Улаантанай тала барихан Бата хүбүүнийн һаяхана айл бүлэ байгуулжа, абынгаа гэрэй хажууда бүлынгөө шэнэ «уурхай» түхээрэнэй.

Б.Б.Балдахнинова, В.В.Сергеева, А.В.Норова, Н.И.Соктоева (Эдун гарһал)

харууһан үбгэн бидэндэ харагдаа. Байгааһин үзэгдэлнүүдтэй хабаатай домог түүхэнүүдье, монгол арадай дуунуудые Пэрэнлэй үбгэн олоор мэдэнэ. Дулаан хаандаа мургөөд, наян наһанай дабаа гаталһан харуула үбгэжөөлдэнь ута наһа, элүүр энхые, баяр баясхалан хүсөөд, аян замаа үргэлжэлүүлбэди.

Шүтөөнэй газарай эзэн эжы мэтэ эльгэ нимгэтэй гээд, удагад тэмдэглэбэ. Тиихэдэнь эжы тухай монгол арадай мэдээжэ дуунай гүн удхань эзэлүүдгүй һанагдаадына: бүргэдэ шубууншые, элээшые, шаазгайшые үнэгүй болотороо һүүшынгээ дали эхэдээ дэбдичэ үгэдэг. Тэрээн мэтээр хүн бүхэн эжыгээ хүндэлхэ ёһотой... Ээж модоной дэргэдэ тэрэ дуунай аялга эздэлһэндэл үзэгдэбэ:

Бөмбөри-бөмбөри модондоо Бүргэдэ шубуун эргэнэ хөө, Бөөрэнхы биеымни үгхэнэн Эжынгээ ашые яанам бэ хөө?...

Эхэнэр эзэтэй Ээж модон холо ойролоо эрэнэн хамаг хүн амитада туһа хүргэдэг шэдэитэй байна, илангаяа хибүү гүйжэ эрэнэн зондо хайра үүшөөл заяана.

ДУЛААН ХААНАЙ ҮБЭРТЭ

Монголой табан ехэ хаашуулай нэгэн болохо Дулаан хаан уулын үбэртэ аян замийнай удаадахи буудал бидэниие ехэ дуратайгаар хүлээн абаба. Жэлэй дүрбэн сагта ходоодоо дулаахан уларилай Дулаан хаанай дэргэдэ найман зуугаад жэлэй урда тээ Чингис хааншые буудалаа түхээрэн байжа болоо. Харин мүнөө тэндэ үндэр наһатай Пэрэнлэй үбгэн буусаяа барижа, жараад жэлэй туршада Дулаан хааншые харууһална. Дархан солотой үбгэжөөл Байгааһин ан амитадай музей байгуулаад, тэрээн доторхи экспонат бүхэниие - ойн ан амитадые өөрөө гараараа модоор урлан бүтээһэн. Мүн тиихэдэ аяншадай амаралтын гэршые бариһан. Гэхэдэ мүнөө хүгшэн буурал үбгэнэй бүхы наһаараа харууһалһан газарыень эзэмдэн абахаяа һанагшад олон болонхой, илангаяа түр зуура олзо олохо дуратайшуул.

ХҮЙ ДОЛООН ХУДАГТА

Агуу Богдо Чингис хаанай үргэн дэлюн дэбисхэр дайдые эзэмдэхэ хэрэгтэнь морин эрдэнийн габьяа угаа ехэ байгаа. Эндэхгээ зүүлжэе Иран хүрэмж, Кавказ ороод, тэндэлээ олон түмэн сэрэгүүдэ субуулан, Дон мурэн хүржэе, Азовско да-лайн эрье зубшан, Крым гараад, гэдэргээ сухарихадаа, Днепр болон Днестр мурэнүүдье гаталхадаа, нэгэ хоногой туршада 150 модо гаталдаг байгаа бшуу. Монгол угсаатанай морид эсэхэ сусахые мэдэдэггүй, хүсэ ехэтэй, түргэн, тэсэбэритэй.

Ехэ Монгол улас түрын байгуулагдаһаар 803 жэлдэ, арадай хубисхалай 88 жэлэй ойн байрнуудта зориулагдаһан Ехэ наадамай мори урилдаан Улаан-Баатарһаа холо бэшэ оршодог Хүй долоон худаг гэжэ газарта эмхидхэгдэе. Илангаяа хоёолон моридай урилдаа монгол арад түмэн угаа ехээр һонирхожо харадаг байна гээд ажаглабади. Ушарын гэхэдэ, имагтал хоёолон мориной тоолон доро байһан хүнүүд бүтэн жэлдэ һайнаар ажамидарха, харин эрэ хүнэй һүр һүлдэнь үргэгдэхэ гээд, монгол арад этигэдэг байна. Тиимэһээ

бэди. Тэндэ мүнөө Солонгосой компани табан одотой айлшанай буудал түхээрэнхэй. Тэрэнэйн хажуудахана - Тэрэлжмаа гэжэ һаалишан эхэнэртэ зориулаһан хүшөө харагдана. һаалин хүнэг баряад зогсоһон монгол эхэнэрэй тэрэ хүшөө үнгэрһэн зуунай үедэ бодхоогдоһон. Бодотоор иимэ эхэнэр юрэ байгаагүй гээд, нютагай зон тэмдэглэдэг байна.

Эхэ байгааһин урлаһан Мэлхэй хада, Болор хада, үни галабай гүрбэлнүүдэй дүрэ Тэрэлжые шэмэглэнэ.

Голой эрье дээрэ Валентина Батуевна дүрбэн шабинартаяа - Вера Борисовна Сергеева, Наталья Ильинична Соктоева, Любовь Владимировна Норова, Цэрэндорж Сумьяна гэгшэдтэй мургэл эрхилжэ, Тэрэлжын эзэдтэ үргэл хэбэ.

Монгол угсаатанай анханайн удамай мургэл - бөө мургэл болон. Бөө мургэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ ябаһан удаган заяатай хани нүхэртэй Амгалан Батуевич дээрэ хэлэгдэһэн мургэлэй удаа удаган хүнэй үндэр үүргэ тухай иигэжэ хэлэбэ: «Бөө хүнэй бөөлэхэ өөрэ, хүгжэм дуунай шогшолхо өөрэ гэдэг. Тэрээн шэнги бөө, удаган онсо ондоо байдаг. Илангаяа Валентина Батуевна ерэжэ байһан бүхы Бурхадаа харадаг, тэдэнтээ харисадаг. Тиимэ ушарһаа ерээдүйе мэдээдэг, болгоомжотой ябахыемнай һэргылдэг. Хэды олон жэлдэ Валентина Батуевнатай хамта хуухадаа, хэлэлхэн үгэнь заатагүй бэелнэ гэжэ ойлгооб. Иимэ ехэ харюусалга дааж абаад ябахы гээшэ амархан заяа бэшэ. Тиимэһээ хүн бүхэн бөө, удаган болдоггүй. Мургэл хэхэдэ, ямар нэгэн алдуу гаргажа болохогүй. Бөө хүнэй хэжэ байгаа үргэлдэ жэжэ юумэн - заа яахад гээд хаяхаар таланууд байдаггүй. Алибаа нэгэ алдууһаа боложо, бөөлэжэ байһан хүнэй үйлэдэһэн хэрэг бүтэдэггүй. Алдуунуудаа

юрын зоной хараагүй һаа, Бурхан хуу харана бшуу. Бөө хүн бүхы наһаараа һуражал байдаг. Тиимэһээ бөө бүхэн би зүб хэжэ байнаб гэдэггүй. Гэхэдэ хүнэй юумэ зүбөөр бүтээхээс оролдохо ёһотой бшуу. Алдуу хэхэдэ мүү. Бөө хүн өөрөө харюусаха болоно. Тиимэһээ тэрэнээ мэдэдэг, тэрэнэйгээ түлөө харюусадаг, тэрэнэйгээ түлөө өөһэдөө мургэдэг. Тиимэһээ хүн бүхэнэй юумэ нарин нягтаар хэхэ шухала. Буруу юумэндэ нюдэн хурса гэлсэдэг. Хүнэй түлөө ябадаг ушарһаа хүнэй юумэ бүтээхын түлөө наринаар хэхэ ёһотой болоно ха юм.

Тайлан гээшэ ехэ нарин ушартай. Бидэ олон газараар ябажа, үргэл хэжэ байнабди. Монголой шүтөөнэй газарнуудаар ябабал, ямар байхаб гэжэ урид бодожо үзэһэн Валентина Батуевнагай арбаад шабинь байгаа. Тэдэнэй гурбаниинь иишэ ерэхэ заяатай байба».

Урдын мургэлэй гурим багана мэдэгдэг Амгалан Батуевич саашан иигэжэ үргэлжэлүүлбэ:
«Бообо 9, 13, 17 гэнэн тоогоор дабхасуулаад далгадаа табиха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, хүн жаргалаар түрөөд, зоболон эгдээд, үргэлжэ хоёрложо байна. 2 тоого тогтохо ёһогүйбди - жаргал, зоболон гээд дууһашана ха юм.

Хонинһоо нэгшые дуһал шүһан газарта дуһаха ёһогүй. Юундэб гэхэдэ, хонийо Бурхагтаа бүтэнөөр үгэхэ ёһотойбди. Хони гаргаха, мяхыень шаныха хүнүүд тус тустай үүргэ дааж ябадаг. Тэрэнээ зүбөөр хэжэ шадаагүй һаамнай, тэрэ үргэл бүтэн болохогүй. Бүхы яһыень Бурхагта тушаажа үгэхэ ёһотойбди.

Сэржэм үргэхэ гээшэ мүн баһа нарин хэрэг. Бүһэдөө гээшэ аягая баряад, гурбан хургаараа юрэ сасахы, турьыха, дуһааха бэшэ, үргэхэ ёһотойбди.

Обоодоо зурам зүгөөр лэ абааһаад уяха бэшэ, минии һанаһан бүхы үйлэ хэрэгүүднэй бүтэжэ байһай гэжэ бодожо үргэхэ хэрэгтэй. 12 зурам - жэлэй 12 паратай зохилодоно.

Арюун галые хамагай ахамд хүн багараадаг, сэргээс богхоогод. Энэ болбол аха захые хүндэлхэ ёһо гурим гээшэ. Эхэнэр хүн далгаяа бэлдэхэ, һуеэ табиха болон бусад уягатай».

ЧИНГИС ХААНАЙ ТҮМЭР ХҮШӨӨ

Монголой Түб аймагай Эрдэнэ һомондой Цонжин болдог гэжэ газарта 40 метр үндэртэй Чингис хаанай түмэр хүшөө оршоно.

Улаан-Баатарһаа гараад, 53 модо зай гаталхаданай, мори унаһан Агуу Богдо хаан талын дундаһаа үнэн бэээрээ мүнцэлһэн мэтээр үзэгдэбэ. Үндэр наһа наһалһан эзэн хаан аласай холые шэртэн зогсоно.

Шорой Хулгана жэлэй шэлдэг барилга гээд, энэ хүшөө Монголодо алдаршанхай. 2006 ондо хүшөө барилга эрхилэгдэжэ, 2008 оной сентябриин 26-да олоной оршондо нээгдэһэн юм. Хүшөө барилгада аяр 270 тонно ган түмэр хэрэглэгдэһэн байна.

Чингис хаанай хүшөөе хүрээлэн, 2012 ондо амаралтын ехэ комплекс байгуулагдахаар хүлээгдэнэ. Ерээдүйдэ модо һуулагдаха, 800 һэеы гэрэ табигдаха. Барилгын мүнөөдэрэй туйлаһануудые болон заншалта үндэһэн урлаа багтаһан мантан томо комплекс болохо гээд, мүнөө ажаглахаар.

Сарюуна ЭРДЫНЕЕВА. Авторай фото-зурагууд.

(Үргэлжэлэһын угаагахы дугарта.)

Россида Буряад ороной хамжан орононой 350 жэлэй ойдо

Сэлгээхэн Моозоймнай аршаантай юм, Шэлынгээ боориһоо харьялдаг юм. Шэнэлхэн гансахан нүхэртэйл хүм, Сээжэндэм, зүрхэндэм гансахан юм, —

БҮРХАДЫЕ БҮТЭЭДЭГ БҮЯНТА ШЭДИТЭЙ

түрэхэдөө, эхэ, эсэгынгээ угай бэлиг үргэлжэлүүлхэ золтой байгаа.

Суута Жана, Цыренжаб дархашуулай угые нэрлүүлхэ, суурхуулха хуби заяатай, угай бэ-

уран шэмэглэлэлэй уран зураашаар хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар эхилхэн Максим Цоктоевич 30 жэлэй туршада Хабаровскдаа худалдаа наймаанай соносхой (рекламын) комбинадта амжалтатай ажаллаа, түмэр дээрээ ниилэн бэшэхэ бэлигээ хурсадхаа. Хабаровскын Уран зураашадай уран зурагай жасын мастерскойдо уран зурааша-шэмэглэгшээршье хүдэлхэн юм. «Мисул» гэхэн солонгос яхатантай хамта ажаллаһан М.Ц.Гомбоевто аршаантай, адистай Моозойн, бурхантай, буянтай Булаг нютагынь ханагдажа, 1997 ондо түрэл тоонтодоо бусажа, Улаан-Үдэдэ нютагжаһан байна.

Угай бэлигтэй уран гартай Максим Цоктоевич Дээдэ-Онгостойн дасан шэмэлэлгэдэ 10 жэлээ зориулжа, Согченэй, Ди-ваажанай, Дуйнхор дасанай досоохи, газаахиие модоор ниилэн шэмэглээ.

Бэлигээ нэмээжэ, модоор Будда бурхан багшын, Манжашэрын, Сагаан, Ногоон Дара эхэнүүдэй, Дамжин (Дамдин)-Дорлиг хаанай, Гомбо сахюусанай, Калачакрын үедэ табигдадаг Дагба шэрээтын захилаар Ямандагын, мүн хан Гаруудийн, бусад бурхадые бүтээһэн байнаб. Бурхан бүтээхэ гээшэ ехэ нангин хэрэг гээшэ ааб даа. Буддын шажаанай канонуудаар (түхэнүүдээр) өөрынгөө шадабари хэн, ниилэжэ, тон түхэл соонь арамнайлан бэелүүлхээ оролоноб. Хуша модон ехэл хэрэгтэй болодог юуб гэхэдэ, түнхихэ, зүбөөр бүтээхэ хэрэгтэ зөөлэн модон болон бшуу. Хушаар хэгдэһэн ханза соо хүйр (моль) ородоггүй ха юм. Липээр, Алас-Дурнын намарай модоор (дальневосточный орех), хушаар олон юумэ бүтээнэб, тээмэндэ «Мастера Сибири» гэхэн уласхоорондын выставкэ дээрэ бурхадаа, мүн модоор хэһэн бусад зүйлнүүдэ харашадай анхаралда табихан байнаб, - гэжэ хөөрзэн М.Ц.Гомбоевой бүтээлнүүд тэрэ выставкын үедэ олоной хонирхол татаа хэн.

Угайнь бэлигые абаһан Гүн-сэмаа одхон басаганинь дизайн болонхой. Наһанайн хани нүхэр баһал Булаг тоонтотой Сэндэма Намдановна (Николаевна гэжэ тэндэнь хэлэдэг байгаа) 30 жэлдэ эхын болон хүүгэдые хамгаалгын институтай акушеркээр ажаллаа, мүнөөшье Улаан-Үдын Советскэ районной хүүгэдэй поликлиникэдэ хүдэлхэн зандаа.

Мүнөө Орешковэдэ мастерскойтой болож, залуу бэлигтэй мастер Эдуард Павловтай хүдэлнэб. Шанга абятай түмэр дээрэ ниилэхэ эгээл дуратай ажалаа үргэлжэлүүлнэб.

Байгалай темээр хэхэ ажал ехэ. Аяншалгада хэрэгтэй юумэ бүтээхэ зорилготойб. Хойто жэл өөрынгөө хубин выставкэ бэелүүлхэ ханаан бии, - гэжэ баясан мэдүүлхэн гартаа дүйтэй, сэдхэл баянтай, мүнөө үсын горитой эрдэм мэдэсэтэй, ехэ бэлиг талаантай Максим Цоктоевичтой ушарһандаа ехэ баясаа хэмди.

Түрэл Буряадаа уран бэлигээрэ, угайнгаа шадабаряар хаа хаанагүй суурхуулжа байдаг Максим Цоктоевичта, гэр бүлэдэнь, талаан ехэтэй басагадтань ажалдаа амжалтатай, ажабайдалдаа зол жаргалтай байхыень хүсэе! Угаа уһанда хаянгүй, уран бэлигээрэ улад зоноо урмашуулжа, баясуулжа байгыт даа гэжэ үресе!

Бадма ЯКШЕЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: уран бүтээлнүүдын урма баяр түрүүлнэ.

Гэр бүлын альбомһоо.

Түрэлэйн болохо Эрхэтэ Дарибазаронтой

гэлдэжэ дууладһан суута нютагаархидын аяар 1959 оной Буряадай Искусствын болон литературы декадада түрэл нютагаа суурхуулаа хэн. Тэндэнь хэд бэ гэхэдэ, хайхан хоолойтой Вера Дашидоржиева, Цырма Бадмажапова, Иван Цыренов гэгшэд «Сэлгээхэн Моозойгоо» тэндэ ханхинуулаа бэлэй. Һүүлдэнь суута артистка, Россин габьяата артистка Сэрэмжээ Уладаева грампластинкатууд дээрэ (бидэнэй багада) энэл дуугаа хонгёо хайхан хоолойгоороо зэдэлүүлээ хэн.

Мүргэлтэй, ехэ шүтөөнтэй, обоотой Загһатын Урда голтой, Улаан, ангуушадай ябадаг Үндэр хара (бөөнэрэй анханһаа тахидаг) хадануудтай, баруун тээгээ Толгойн обоотой, Хүбөө нууртай, Баян-Сүмбэр уулагай, урагшаа Мойһото хадатай, Сагаан-Хүртэйһөө хойшоо Моозой гэхэн мүргэлтэ хадатай баян дайдада, хэбэд номхон Хэжэнгынгээ аймагай бурхантай, буянтай Булаг нютагта гартаа дүйтэй, бэлиг талаантай хүбүүн Максим

лигтэй түрэнэн Максим Цоктоевич Гомбоев энэрхы хайхан сэдхэлтэй Гомбын Цэжэб эжыгээ баясуулаа, жаргуулаа хэн.

1967 ондо Хабаровск хотын багшанарай институтай (мүнөө Алас-Дурнын гуманитарна университет болонхой) уран зурагай графическа таһагые угайнгаа мэргэжэл үргэлжэлүүлхэ зорилготойгоор Максим түгэсхэжэ, эблигтэй уран зурааша-түмэршэ дархан болоһон солотой юм. Түрүүшын жэл Хабаровскынгаа ТЮЗ-тэ (Эдиришүүлэй театрта)

Наһанайн нүхэр Сэндэма Намдановнтай

Бэлигма Дарибазаронтой, өөрынгөө багаган Гүнсэма Максимовнтай

«ТООНТЫНХИД» ЯПОН ЗОРИБО

Улаан-Үдэ хотын захиргаанай соёлой управлениин (дарган О.А.Полякова) дэргэдэхи «Тоонто» гэхэн фольклорно буряад ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь - республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ц.Ц.Батурова) аяар холын Япон орон концертнэ программатаяа ошобо. Урданай буряад дуунуудые, ёохор, нэрбелгэ дэлгэрүүлхые оролдодог, арадай аман зохёол программа соогоо оруулдаг «тоонтынхид» олон оронуудаар, нэрлэбэл, аяар холын Америкэ, Итали, Франци, Норвеги, Германи, Хитад, Монгол ябажа, уран бэлигэ харуулан байна.

Харин оронуудай аяншалагшадай урда аялга дуугаа, ёохор хатараяа дэлгэдэг тоонтынхид мүнөө үедэ Япон зорижо, буряад арадайнгаа фольклортой тэндэхи зоние танилсуулха түсэбтэй. Арадай аман зохёолдо абьяастай Роза Тыкшеева, бэрхэ спортсмен, тренер, дууша сэдхэлтэй Бато-Цырен Дашинамжилов, Эржена Дымбрылова, Цыпилма Батурова, Виктор Михайлов, музейн, соёлой эдэбхитэн, Ага тоонтотой Вера Юндунова, бусад эдэбхитэн «Тоонтын» бүридэлдэ оронхой, түрэл Буряада аяар холын Япондо түлөөлхэ, бэлиг шадабарияа гэршэлхэ юм. Манай хэблэлэй байшангай штатнабэшэ корреспондент Наталья Халудоровада шэнэ хэблэлнүүдэ эльгээгээбди.

Июлиин 31-дэ үдэрэй 16 сагта Хабаровск ошоһон поезддоор ябаха «тоонтынхидые» үдэшэбэбди. Япон ошоһон тухайнь уншагшадтаа мэдээсэхэбди.

Бадма ЯКШЕЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Тоонто» ансамблинхид хүжюутэй, зугаатай. Альбомһоо зурагууд.

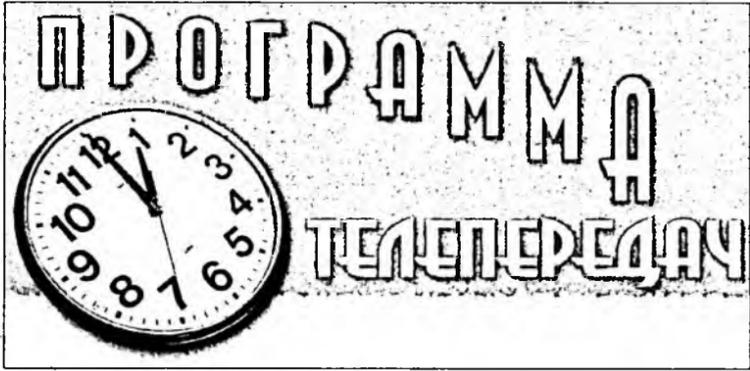

№31(21725)

Дүхэрнэ

№31(640)

Понедельник, 10

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.20 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.10 «СЛЕД»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
20.00 «ЖДИ МЕНЯ»
20.50 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОДНА СЕМЬЯ»
23.30 «СЛЕД». «ГОРОДСКИЕ ПИЖОНЫ»
00.20 «ОТЕЛЬ «ВАВИЛОН»
01.20 «ЖИЗНЬ НА МАРСЕ»
02.10 Х/Ф «РАБСТВО»
04.00 «ЗА СЕКУНДЫ ДО КАТАСТРОФЫ: ЦУНАМИ В АЛЬПАХ»
04.50 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ФИЛЬМ

«РОССИЯ»

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 «ТРАГЕДИЯ СИЛАЧА. ИВАН ПОДДУБНЫЙ»

Вторник, 11

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.20 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.10 «СЛЕД»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
20.00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.50 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОДНА СЕМЬЯ»
23.30 «СЛЕД». «ГОРОДСКИЕ ПИЖОНЫ»
00.20 «ОТЕЛЬ «ВАВИЛОН»
01.20 «ЖИЗНЬ НА МАРСЕ»
02.10 Х/Ф «ГОЛУБАЯ ВОЛНА»
04.00 Х/Ф «44 МИНУТЫ»
05.30 «ДЕТЕКТИВЫ»

«РОССИЯ»

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
08.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 МУНХЭ ЗУЛА
10.15 УЛУГУР
10.25 «САГАЙ СУУРЯН»
10.50 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
11.50, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «КОТЕНОК ПО ИМЕНИ ГАВ»
13.00 Т/С «ГОНКА ЗА СЧАСТЬЕМ»
14.00 СУД ИДЕТ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 «ОТЧАЯННЫЕ ДОМОХОЗЯЙКИ»
17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
19.00 Т/С «ОДНАЖДЫ БУДЕТ ЛЮБОВЬ»
20.00 Т/С «КАРМЕЛИТА. ЦЫГАНСКАЯ СТРАСТЬ»
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

- 10.50 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
11.50, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «КОТЕНОК ПО ИМЕНИ ГАВ»
13.00 Х/Ф «СИНЯЯ БОРОДА»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 «ОТЧАЯННЫЕ ДОМОХОЗЯЙКИ»
17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
19.00 Т/С «ОДНАЖДЫ БУДЕТ ЛЮБОВЬ»
20.00 Т/С «КАРМЕЛИТА. ЦЫГАНСКАЯ СТРАСТЬ»
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»-3»
23.50 Х/Ф «СПАСИ ЛЮБОЙ ЦЕНОЙ»
00.50 ВЕСТИ +
01.10 Х/Ф «УСТРИЦЫ ИЗ ЛОЗАННЫ»

КУЛЬТУРА

- 08.00 «ЕВРОНЬЮС»
20.30, 00.30, 16.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...» У Ю. МАКАРОВА
11.50 Х/Ф «ОЧЕНЬ ВАЖНАЯ ПЕРСОНА»
13.00 Д/Ф «ДОЛИНА РЕКИ ОРХОН. КАМНИ, ГОРОДА, СТУПЫ»
13.15 СПЕКТАКЛЬ «ЧАЙКА»
16.10 УРОКИ РУССКОГО. Н.В. ГОГОЛЬ. «ТАРАС БУЛЬБА»
16.35 ПОТЕРЯННЫЕ ШЕДЕВРЫ. «СТО ТЫСЯЧ СРЕБРЕНИКОВ»
17.00 М/С «СЕРЕБРЯНЫЙ КОНЬ»
17.25 М/Ф «ЗАВТРА БУДЕТ ЗАВТРА». «ЗАРЯДКА ДЛЯ ХВОСТА»
17.45 Д/Ф «ГОЛДЕН РЕТРИВЕР»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»-3»
23.50 «ТАЙНА ГИБЕЛИ «ПАХТАКОРА»
00.50 ВЕСТИ +
01.10 Х/Ф «АС»
03.00 ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА

КУЛЬТУРА

- 07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30, 00.30, 16.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...» У Ю. МАКАРОВА
11.50 Х/Ф «ЕВГЕНИЯ ГРАНДЕ»
13.30 Д/Ф «КАРЬЕР МЕССЕЛЬ. ОКНО В ДОИСТОРИЧЕСКИЕ ВРЕМЕНА»
13.45 ТЕАТРАТ. КЛАССИКА. ИОСИФ РАЙХЕЛЬГАУЗ НА ТВ
14.40 Т/С «РОБИН ГУД. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
16.10 УРОКИ РУССКОГО. Н.В. ГОГОЛЬ. «ТАРАС БУЛЬБА»
16.35 ПОТЕРЯННЫЕ ШЕДЕВРЫ. «СТО ТЫСЯЧ СРЕБРЕНИКОВ»
17.00 М/С «СЕРЕБРЯНЫЙ КОНЬ»
17.25 М/Ф «НЕНАГЛЯДНОЕ ПОСОБИЕ». «38 ПОПУГАЕВ»
17.45 Д/Ф «ИТАЛЬЯНСКАЯ ЛЕВРЕТКА»
17.50 Т/С «ЭМИЛЬ ИЗ ЛЕННЕБЕРГИ»
18.20 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «БОЛЬШЕУХАЯ ЛИСИЦА»
18.50 Д/Ф «БРАМС»
19.00 Д/Ф «ПАРОВАЯ НАСОСНАЯ СТАНЦИЯ ВАУДА»
19.15 П.И. ЧАЙКОВСКИЙ. «ВРЕМЕНА ГОДА»
20.00 КТО МЫ? «КРОВЬ НА РУССКОЙ РАВНИНЕ»
20.50 «МОНОЛОГ В ЧЕТЫРЕХ ЧАСТЯХ». ПАВЕЛ ЧУХРАЙ
21.20, 02.55 Д/С «ГОЛАЯ НАУКА». «КОНТАКТ С ПРИШЕЛЬЦАМИ»
22.15 БОЛЬШЕ, ЧЕМ ЛЮБОВЬ. АЛЕКСАНДР ВОЛОДИН
22.55 Х/Ф «ЦЕЛУЮТ ВСЕГДА НЕ ТЕХ»
00.50 Х/Ф «ДЖИНДАБАЙН»

Ариг Ус

- 07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
08.00 «ТАКСИ»
08.30 «АБИТУРИЕНТ-2009». «ПОГОДА
08.45 М/Ф
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА

- 17.50 Т/С «ЭМИЛЬ ИЗ ЛЕННЕБЕРГИ»
18.20 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «ЖУКИ-РЕКОРДСМЕНЫ»
18.50 Д/Ф «ТОММАЗО КАМПАНЕЛЛА»
19.05 «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА»
20.00 КТО МЫ? «КРОВЬ НА РУССКОЙ РАВНИНЕ»
20.50 «МОНОЛОГ В ЧЕТЫРЕХ ЧАСТЯХ». ПАВЕЛ ЧУХРАЙ
21.20, 02.40 Д/С «ГОЛАЯ НАУКА». «ПРОИСХОЖДЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА»
22.10 ОСТРОВА
22.50 Х/Ф «ОВОД»
00.50 Х/Ф «ИНЗЕЕНЬ-МАЛИНА»
02.05 ИГРАЕТ ВЛАДИМИР КРАЙНЕВ (ФОРТЕПИАНО)
03.35 Д/Ф «ДОЛИНА РЕКИ ОРХОН. КАМНИ, ГОРОДА, СТУПЫ»

Ариг Ус

- 08.30 М/С «НАСТОЯЩИЕ МОНСТРЫ»
09.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ». ПОГОДА
09.30 «УБОЙНАЯ ЛИГА»
10.30 УБОЙНОЙ НОЧИ
11.00 ЖЕНСКАЯ ЛИГА
11.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
12.00 М/С «КОТОПЕС»
12.30 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА»
13.00 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
13.30 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
14.00 «ТАКСИ»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО»
15.30 «ДОМ-2. LIVE»
17.20 Х/Ф «БЛАДРЕЙН»
19.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
19.20 «АБИТУРИЕНТ-2009»
19.30 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
20.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
21.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
21.30 «УНИВЕР»
22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». ПОГОДА
23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
23.30 Х/Ф «МОРСКОЕ ПРИКЛЮЧЕНИЕ»

Тивиком

- 06.00, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА
06.00 «АФРОМОСКВИЧ-2»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

09.30 «УБОЙНАЯ ЛИГА»
10.30 УБОЙНОЙ НОЧИ
11.00 ЖЕНСКАЯ ЛИГА
11.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
12.00 М/С «КОТОПЕС»
12.30 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА»
13.00 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
13.30 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
14.00 «ТАКСИ»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО»
15.30 «ДОМ-2. LIVE»
17.15 Х/Ф «МОРСКОЕ ПРИКЛЮЧЕНИЕ»
19.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
19.20 «АБИТУРИЕНТ-2009»
19.30 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
20.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
21.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
21.30 Т/С «УНИВЕР»
22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». ПОГОДА
23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
23.30 Х/Ф «ОШИБОЧНО ОБВИНЕННЫЙ ЛЕСЛИ НИЛЬСОН»

Тивиком

- 06.00, 06.25, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА
06.15, 12.30, 16.30, 19.00, 23.30 «24»
06.45 НОВОСТИ «ЭНЭ ЦАГТ» (ТК «АИСТ МОНГОЛИЯ»)
07.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
07.40 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
08.35 «СОЛДАТЫ-9»
09.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
10.00 «В ЧАС ПИК»
11.00 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
12.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
13.00 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
13.50 Х/Ф «20 000 ЛЬЕ ПОД ВОДОЙ»
15.55 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
16.00 «ПЯТЬ ИСТОРИЙ»: «В ТРОТИЛОВОМ ЭКВИВАЛЕНТЕ»
17.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ПРОПАВШИЕ КОСМОНАВТЫ»
18.00 «В ЧАС ПИК»
19.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
20.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ЗАГАДКИ ТАЙНЫХ СМЕРТЕЙ»

- 06.25 ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ
06.50 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
07.40 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
08.35 «СОЛДАТЫ-9»
09.30, 12.30, 16.30, 19.00, 23.30 «24»
10.00 «В ЧАС ПИК»
11.00 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
12.05 Д/Ф «ВОИН СВЕТА»
13.00 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
13.55 Х/Ф «СЕСТРЫ»
15.35 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
16.00 «ПЯТЬ ИСТОРИЙ»: «САША. САШКА. САШЕНЬКА»
17.00 «РОССИЯ КРИМИНАЛЬНАЯ». «ОТВЕРЖЕННЫЕ»
18.00 «В ЧАС ПИК»
19.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
20.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ПРОПАВШИЕ КОСМОНАВТЫ»
21.05 «СОЛДАТЫ-9»
22.00 «ГРОМКОО ДЕЛО»: «ОСЛЕПЛЕННЫЕ МЕСТЬЮ»
23.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
00.00 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
00.15 «НОВОСТИ ДНЯ»
00.45 Т/С «СПЕЦНАЗ»

СТС «БАЙКАЛ»

- 18.50, 20.05, 21.55, 22.30, 23.20, 00.05, 00.50, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
06.00 Т/С «ЭВРИКА»
06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
07.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
08.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
09.00, 13.30, 18.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
09.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
10.00 ГАЛИЛЕО
11.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
12.00 ГАЛИЛЕО
12.30 Т/С «КАДЕТСТВО»
14.00 М/С «КИМ ПЯТЬ С-ПЛЮСОМ»
14.30 М/С «ЧАРОДЕЙКИ»
15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
15.30 Х/Ф «ВСЕ ТИП-ТОП, ИЛИ ЖИЗНЬ ЗАКА И КОДИ»
16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
16.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.30 ГАЛИЛЕО
19.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
20.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
21.00 Я ЛЕЧУ
22.00 Х/Ф «ЯЙЦЕГОЛОВЫЕ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

22.00 «ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЕ ИСТОРИИ»: «НЕВИННО ОСУЖДЕННЫЕ»
23.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
00.00 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
00.15 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК-ЛИЧИНКА»
02.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
02.30 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
03.00 «ТАЙНЫ ВАШЕЙ СУДЬБЫ. ЭЗО ТВ»
05.00 Д/Ф «АФРИКА: КАРЛИКИ И ВЕЛИКАНЫ»
05.25 НОЧНОЙ МУЗЫКАЛЬНЫЙ КАНАЛ

СТС «БАЙКАЛ»

- 05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
06.00 Т/С «ЭВРИКА»
06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
07.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
08.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
09.00, 13.30, 18.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
09.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
10.00 Я ЛЕЧУ
11.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
12.00 ГАЛИЛЕО
12.30 Т/С «КАДЕТСТВО»
14.00 М/С «КИМ ПЯТЬ С-ПЛЮСОМ»
14.30 М/С «ЧАРОДЕЙКИ»
15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
15.30 Х/Ф «ВСЕ ТИП-ТОП, ИЛИ ЖИЗНЬ ЗАКА И КОДИ»
16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
16.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.30 ГАЛИЛЕО
19.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
20.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
21.00 Я ЛЕЧУ
22.00 Х/Ф «ОДНАЖДЫ ПРЕСТУПИВ ЗАКОН»
23.50 6 КАДРОВ
00.00 «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!»
01.00 Д/С «ПОКОЛЕНИЕ»
02.00 Х/Ф «ВОРОН. СПАСЕНИЕ»
03.55 ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ

НТВ

- 07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
09.05 Т/С «ТОЛЬКО ТЫ...»
10.00 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 ОСОБО ОПАСЕН!
12.00 «СРЕДНИЙ КЛАСС»

- 23.40 6 КАДРОВ
00.00 6 КАДРОВ
00.30 «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!»
01.30 Х/Ф «ВЫСКОЧКА»
03.30 ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ

НТВ

- 07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
09.05 Т/С «ТОЛЬКО ТЫ...»
10.00 КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ
12.00 «СРЕДНИЙ КЛАСС»
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.35 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
16.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
17.30 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
19.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
20.30 Т/С «ГЛУХАРЬ»
22.15 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ»
00.20 Х/Ф «ИЗБЫТОЧНАЯ СИЛА»
01.55 ФУТБОЛЬНАЯ НОЧЬ
02.30 Х/Ф «САРАНЧА»
04.45 ОСОБО ОПАСЕН!
05.50 Т/С «ДВАДЦАТЬ ЧУДЕСНЫХ ЛЕТ»
06.10 Т/С «АЭРОПОРТ»

5 КАНАЛ

- 08.00 «УТРО НА ПЯТОМ»
11.30, 14.30, 17.30, 00.20 СЕЙЧАС
11.40 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК С БУЛЬВАРА КАПУЦИНОВ»
13.35 «ЗАТЕРЯННЫЙ МИР»
14.45 МОЯ ПЛАНЕТА
16.30 Д/Ф «СЕКРЕТЫ ЧИНГИСХАНА»
18.45 Д/С «БОРЬБА ЗА ВЫЖИВАНИЕ. ГИГАНТСКАЯ ВЬДРА»
19.45 МОЯ ПЛАНЕТА
20.50 Д/Ф «ПОХИЩЕНИЕ «СВЯТОГО ЛУКИ»
21.45 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
21.50 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
23.00 Д/Ф «МИР ПРИРОДЫ. БОЛЬШИЕ МЕДВЕДИ АЛЯСКИ»
00.00 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
01.00 Х/Ф «ОДНАЖДЫ В КИТАЕ-2»
03.10 НОЧЬ/ПРОСТРАНСТВО//ЛЕПЮРК
03.40 Х/Ф «ТАКОВА ЖИЗНЬ»
05.30 Х/Ф «ГОРГОНА»
06.50 Д/Ф «РОК-КУМИРЫ. ГРУППА «LEVEL 42»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.35 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
16.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
17.30 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
19.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
20.30 Т/С «ГЛУХАРЬ»
22.15 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ»
00.20 Х/Ф «ТРУП НЕВЕСТЫ ТИМА БЕРТОНА»
01.50 ГЛАВНАЯ ДОРОГА
02.25 «ТЫ СМЕШНОЙ!»
03.15 Х/Ф «СВОЯ ТУСОВКА»
05.20 ОСОБО ОПАСЕН!
05.50 Т/С «ДВАДЦАТЬ ЧУДЕСНЫХ ЛЕТ»
06.10 Т/С «АЭРОПОРТ»

5 КАНАЛ

- 08.00 «УТРО НА ПЯТОМ»
11.30, 14.30, 17.30, 00.20 СЕЙЧАС
11.40 Д/Ф «ДОМ ДЛЯ КОТА»
12.40 Д/Ф «МИФЫ БЕЗ ГРИФА». «БАЙКАЛ ПОЧТИ НЕ ВИДЕН»
13.35 «ЗАТЕРЯННЫЙ МИР»
14.45 МОЯ ПЛАНЕТА
16.35 Д/Ф «ПОСМОТРИТЕ, Я СЕДОЙ?»
17.50 Д/Ф «ЗАГАДКА «ЧЕРНОГО ПРИНЦА»
18.45 Д/С «БОРЬБА ЗА ВЫЖИВАНИЕ. НЕВЕРоятные СЛОНЫ ГАРАМБЫ»
19.45 МОЯ ПЛАНЕТА
20.50 Д/Ф «ВСЕСИЛЬНЫЙ МИНИСТР»
21.45 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
21.50 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
22.55 Д/Ф «МИР ПРИРОДЫ. ВНОВЬ СВОБОДЕН»
00.00 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
01.00 Х/Ф «САМРАТ»
03.30 НОЧЬ/ЗВУК//ГОРИБОЛЬ
04.00 Х/Ф «УМЕРЕТЬ ЗАНОВО»
05.55 Х/Ф «БЕЗ ЕДИНОЙ ЗАЦЕПКИ»

Продается пятистенный дом (10х7) на вывоз по адресу: с.Бичура ул.Октябрьская, 112. Цена договорная. Тел. дом.: 41-3-21 в веч. время Сот.: 8-914-362-78-74.
Продается новый брусовой дом 7х8, баня, гараж, скважина, участок 10 соток в п.Исток. Цена 1 млн. 300 тыс. руб. Тел.: 8-924-655-81-08.
Продажа и аренда юрт. Тел.: 89246570148.

Среда, 12

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.20 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.10 «СЛЕД»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
19.50 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.00 Х/Ф «АРФА ДЛЯ ЛЮБИМОЙ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОДНА СЕМЬЯ»
23.30 «УПАВШИЙ С НЕБА»
00.00 ФУТБОЛ. ТОВАРИЩЕСКИЙ МАТЧ СБОРНАЯ РОССИИ И СБОРНАЯ АРГЕНТИНЫ. ПРЯМОЙ ЭФИР. «ГОРОДСКИЕ ПИЖОНЫ»
02.00 «ОТЕЛЬ «ВАВИЛОН»
03.00 «ЖИЗНЬ НА МАРСЕ»
03.50 Х/Ф «БАЙКЕРЫ»
«РОССИЯ»
06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 «ОРУЖИЕ РОССИИ. ПЯТОЕ ПОКОЛЕНИЕ»
10.50 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
11.50 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «КОТЕНОК ПО ИМЕНИ ГАВ»
13.00 Т/С «ГОНКА ЗА СЧАСТЬЕМ»
14.00 СУД ИДЕТ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 «ОТЧАЯННЫЕ ДОМОХОЗЯЙКИ»
17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
19.00 Т/С «ОДНАЖДЫ БУДЕТ ЛЮБОВЬ»
20.00 Т/С «КАРМЕЛИТА. ЦЫГАНСКАЯ СТРАСТЬ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»-3»
23.50 «МОЦАРТ»
01.35 ВЕСТИ +
01.55 Х/Ф «ЗДРАВСТВУЙТЕ, Я ВАША ТЕТЯ!»
КУЛЬТУРА
07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30, 00.30, 16.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...» У Ю. МАКАРОВА
11.50 Х/Ф «БЕЗ СОЛНЦА»
13.40 ТЕЛЕТЕАТР. КЛАССИКА. АЛЕКСАНДР БЕЛИНСКИЙ НА ТВ
14.35 «ШАГ В ВЕЧНОСТЬ». ЛЕВОН ЛАЗАРЕВ
15.05 Д/Ф «ХАМБЕРСТОН. ГОРОД НА ВРЕМЯ»
15.20 Т/Ф «ДОМ НА ФОНТАНКЕ»
16.10 УРОКИ РУССКОГО. И. БУНИН «ТЕМНЫЕ АЛЛЕИ»
16.35 ПОТЕРЯННЫЕ ШЕДЕВРЫ. «ГРАФСКОЕ ДОБРО»
17.05 М/С «СЕРЕБРЯНЫЙ КОНЬ»
17.30 М/Ф «ВЕРНУЛСЯ СЛУЖИВЫЙ ДОМОЙ»
17.45 Д/Ф «ЛАБРАДОР-РЕТРИВЕР»
17.50 Т/С «ЭМИЛЬ ИЗ ЛЕННЕБЕРГИ»
18.20 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «ЖИРАФЫ»
18.50 Д/Ф «СТРАБОН»
19.00 Д/Ф «ДОЛИНА ЛУАРЫ. БЛЕСК И НИЩЕТА»
19.15 Ф. ШУБЕРТ. «РОЗАМУНДА». СИМФОНИЯ № 8 «НЕОКОНЧЕННАЯ»
20.00 КТО МЫ? «КРОВЬ НА РУССКОЙ РАВНИНЕ»
20.50 «МОНОЛОГ В ЧЕТЫРЕХ ЧАСТЯХ». ПАВЕЛ ЧУХРАЙ
21.20, 02.55 Д/С «ГОЛАЯ НАУКА». «СЕРДЦЕ ЗЕМЛИ»
22.15 «БИЛИ МЕНЯ ТРИ РАЗА...»
22.55 Х/Ф «ГЛАЗА»
00.15 Д/Ф «СТАРЫЙ ГОРОД ГАВАНЫ»
00.50 Х/Ф «РАСЕМОН»
02.20 Р. ШУМАН. «КАРНАВАЛ»

Ариг Ус

07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
08.00 «ТАКСИ»
08.30 «АБИТУРИЕНТ-2009». ПОГОДА
08.45 М/Ф
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30 «УБОЙНАЯ ЛИГА»
10.30 УБОЙНОЙ НОЧИ
ЖЕНСКАЯ ЛИГА
11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.30 М/С «КОТОПЕС»
12.00 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА»
13.00 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
13.30 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
14.00 «ТАКСИ»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО»
15.30 «ДОМ-2. LIVE»
17.25 Х/Ф «ОШИБОЧНО ОБВИНЕННЫЙ ЛЕСЛИ НИЛЬСОН»
19.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
19.20 «АБИТУРИЕНТ-2009»
19.30 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
20.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
21.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
21.30 Т/С «УНИВЕР»
22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». ПОГОДА
23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
23.30 Х/Ф «ДНЕВНИК КАРЬЕРИСТКИ»
Тивиком
06.00, 06.25, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА
06.15, 12.30, 16.30, 19.00, 23.30 «24»
06.45 НОВОСТИ «ЭНЭ ЦАГТ» (ТК «АИСТ МОНГОЛИЯ»)
07.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
07.35 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
08.30 «СОЛДАТЫ-9»
09.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
10.00 «В ЧАС ПИК»
11.00 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

12.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
13.00 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
14.00 Х/Ф «20 000 ЛЬЕ ПОД ВОДОЙ»
15.50 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
16.00 «ПЯТЬ ИСТОРИЙ»: «КИНОИСТОРИИ. «СЕРДЦА ТРЕХ»
17.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ЗАГАДКИ ТАЙНЫХ СМЕРТЕЙ»
18.00 «В ЧАС ПИК»
19.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
20.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ТАЙНЫ ДАЛЬНИХ МИРОВ»
21.00 «СОЛДАТЫ-9»
22.00 «ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»: «РАБЫ. ГОЛОСА ИЗ НЕВОЛИ»
23.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
00.00 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
00.15 Х/Ф «СПАРТАНЕЦ»
02.15 «НОВОСТИ ДНЯ»
02.45 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
03.00 «ТАЙНЫ ВАШЕЙ СУДЬБЫ. ЭЗО ТВ»
05.00 Д/Ф «АФРИКА: КАРЛИКИ И ВЕЛИКАНЫ»
СГС - «БАЙКАЛ»
05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
Т/С «ЭВРИКА»
06.00 М/С «СМЕШАРИКИ»
06.55 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
07.30 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
08.00 13.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
09.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
09.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
10.00 Я ЛЕЧУ
11.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
12.00 ГАЛИЛЕО
12.30 Т/С «КАДЕТСТВО»
14.00 М/С «КИМ ПЯТЬ С ПЛЮСОМ»
14.30 М/С «ЧАРДЕЙКИ»
15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
15.30 Т/С «ВСЕ ТИП-ТОП, ИЛИ ЖИЗНЬ ЗАКА И КОДИ»
16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
16.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.30 ГАЛИЛЕО
18.30 НЕСЛАБЫЙ ПОЛ
19.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
20.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
21.00 Я ЛЕЧУ
22.00 Х/Ф «ВООРУЖЕН И ОПАСЕН»

23.40 6 КАДРОВ
00.00 НЕСЛАБЫЙ ПОЛ
00.30 «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!»
01.00 Д/С «ПОКОЛЕНИЕ»
02.00 Х/Ф «ТАНЕЦ-ВСЫПЫШКА»
03.45 ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ

НТВ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
09.05 Т/С «ТОЛЬКО ТЫ...»
10.00 ДАЧНЫЙ ОТВЕТ
11.00 14.00, 17.00, 20.00, 00.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 ОСОБО ОПАСЕН!
12.00 «СРЕДНИЙ КЛАСС»
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.35 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
16.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
17.30 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
19.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
20.30 Т/С «ГЛУХАРЬ»
22.15 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ»
00.20 Х/Ф «ОДИНОЧКА»
02.25 «ТЫ СМЕШНОЙ!»
03.20 Х/Ф «ПОЦЕЛУЙ НАВЫЛЕТ»
05.15 ОСОБО ОПАСЕН!
05.50 Т/С «ДВАДЦАТЬ ЧУДЕСНЫХ ЛЕТ»

5 КАНАЛ

08.00 «УТРО НА ПЯТОМ»
11.30 14.30, 17.30, 00.20 СЕЙЧАС
11.40 Д/Ф «ОГНЕННАЯ ПТИЦА»
12.45 Д/Ф «ЗАГАДКА «ЧЕРНОГО ПРИНЦА»
13.35 «ЗАТЕРЯННЫЙ МИР»
14.45 МОЯ ПЛАНЕТА
16.30 Д/Ф «ПРОВОКАЦИЯ ИЛИ ОШИБКА?»
17.50 Х/Ф «ДУЭЛЬ РАЗВЕДОК. РОССИЯ - США»
18.45 Д/С «БОРЬБА ЗА ВЫЖИВАНИЕ. ЗАРИСОВКА ПРИРОДЫ»
19.45 МОЯ ПЛАНЕТА
20.50 Д/Ф «МИХАИЛ СУСЛОВ. ЧЕЛОВЕК БЕЗ ЛИЦА»
21.45 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
21.50 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
22.55 Д/Ф «МИР ПРИРОДЫ. ПЛЯЖ ХАМЕЛЕОНОВ»
00.00 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
01.00 Х/Ф «ДЕШЕВЫЙ ДЕТЕКТИВ»
02.50 НОЧЬ/СЛОВА/КУРИЦЫН
03.20 Х/Ф «ВЧЕРАШНЯЯ МИШЕНЬ»
04.50 Х/Ф «ВОСКРЕСЕНЬЯ В ВИЛЬ-Д'АВРЕ»

НТВ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
09.05 Т/С «ТОЛЬКО ТЫ...»
10.00 «ПОВАР И ПОВАРЯТА»
10.25 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» ПАВЕЛ САНАЕВ
11.00 14.00, 17.00, 20.00, 00.00 «СЕГОДНЯ»
11.20 ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ. РАССЛЕДОВАНИЕ
12.00 «СРЕДНИЙ КЛАСС»
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.35 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
16.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
17.30 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
19.30 ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
20.30 Т/С «ГЛУХАРЬ»
22.15 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ»
00.20 Х/Ф «ПРИДУРКИ ИЗ ХАЗЗАРДА»
02.15 «ТЫ СМЕШНОЙ!»
03.10 Х/Ф «ИЗЛЕЧИТЬ ГОРИЛЛУ»
05.10 ОСОБО ОПАСЕН!
05.50 Т/С «ДВАДЦАТЬ ЧУДЕСНЫХ ЛЕТ»
06.10 Т/С «ЭРПОРТ»

5 КАНАЛ

08.00 «УТРО НА ПЯТОМ»
11.30 14.30, 17.30, 00.20 СЕЙЧАС
11.40 Д/Ф «ДИКИЕ ЖЕНЩИНЫ ВИРАМБЫ»
12.40 Х/Ф «ДУЭЛЬ РАЗВЕДОК. РОССИЯ - США»
13.35 «ЗАТЕРЯННЫЙ МИР»
14.45 МОЯ ПЛАНЕТА
16.50 Д/Ф «БИТВА ЗА МЕТАЛЛ»
17.50 Д/С «ЧЕТВЕРТАЯ МИРОВАЯ ВОЙНА»
18.45 Д/С «БОРЬБА ЗА ВЫЖИВАНИЕ. ХАРИФ - ВЕТЕРАНЫ ИЗОБИЛИЯ»
19.50 МОЯ ПЛАНЕТА
20.50 Д/Ф «ГОВОРУХИНЫ. ОТЕЦ И СЫН»
21.45 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
23.00 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
Д/Ф «МИР ПРИРОДЫ. РАЙ НА КРАЮ СВЕТА»
00.00 ЭКСТРЕННЫЙ ВЫЗОВ 112
01.00 Х/Ф «ПРИБЛИЖАЕТСЯ ВСАДНИК»
03.15 НОЧЬ/МИНТЕЛЛЕКТ/ЧЕРНИГОВСКАЯ
03.50 Х/Ф «ГАРРИ И ТОНТО»
05.45 Х/Ф «АВСТРИКА»
07.25 Д/С «ПОСТРОЕНО НА ВЕКА»

Четверг, 13

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.20 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.10 «СЛЕД»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
20.00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.50 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОДНА СЕМЬЯ»
23.30 «СЛЕД». «ГОРОДСКИЕ ПИЖОНЫ»
00.20 «ОТЕЛЬ «ВАВИЛОН»
01.20 «ЖИЗНЬ НА МАРСЕ»
02.10 Х/Ф «ВОСХОД МЕРКУРИЯ»
04.10 Х/Ф «ПРЕКРАСНЫЕ СОЗДАНИЯ»
«РОССИЯ»
06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 «ТОЛИ»
10.15 «БУРЯД ОРОН»
11.00 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
12.00 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «КОТЕНОК ПО ИМЕНИ ГАВ»
13.00 Т/С «ГОНКА ЗА СЧАСТЬЕМ»
14.00 СУД ИДЕТ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 «ОТЧАЯННЫЕ ДОМОХОЗЯЙКИ»
17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
19.00 Т/С «ОДНАЖДЫ БУДЕТ ЛЮБОВЬ»
20.00 Т/С «КАРМЕЛИТА. ЦЫГАНСКАЯ СТРАСТЬ»
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «ВСЕГДА ГОВОРИ «ВСЕГДА»-3»
23.50 «ПРОЩАНИЕ С ПЕСНЯРОМ. ВЛАДИМИР МУЛЯВИН»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

00.50 ВЕСТИ +
01.10 Х/Ф «БАРАБАНИАДА»
КУЛЬТУРА
07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30, 00.30, 16.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...» У Ю. МАКАРОВА
11.50 Х/Ф «НАКАНУНЕ»
13.20 Д/Ф «КЛЮЧ К СМЫСЛУ»
13.45 «ЖИВОЕ ДЕРЕВО РЕМЕСЕЛ»
13.55 ТЕЛЕТЕАТР. КЛАССИКА. ВИКТОР РЫЖКОВ НА ТВ
14.50 Х/Ф «НАД ТИССОГО. АЛЛА ДЕМИДОВА ЧИТАЕТ РАССКАЗ И. БУНИНА «РУСЯ»
16.35 ПОТЕРЯННЫЕ ШЕДЕВРЫ. «ЭРМИТАЖНАЯ АМЕРИКА»
17.00 М/С «СЕРЕБРЯНЫЙ КОНЬ»
17.30 М/Ф «КОРОЛЕВСКИЕ ЗАЙЦЫ»
17.45 Д/Ф «КИТАЙСКАЯ ХОХЛАТАЯ СОБАКА»
17.50 Х/Ф «ДИМКИН ПЕТУШОК». «ДИМКА РАССЕРДИЛСЯ»
18.20 Д/С «АНДЫ ВСЕРЬЕЗ»
18.50 Д/Ф «ФРЭНСИС ДРЕЙК»
19.00 Д/Ф «ПЕТРА. ГОРОД МЕРТВЫХ, ПОСТРОЕННЫЙ НАБАТЕЯМИ»
19.15 М. МУСОРСКИЙ. «НОЧЬ НА ЛЫСОЙ ГОРЕ». А. БОРОДИН. СИМФОНИЯ № 2 «БОГАТЫРСКАЯ»
20.00 КТО МЫ? «КРОВЬ НА РУССКОЙ РАВНИНЕ»
20.50 «МОНОЛОГ В ЧЕТЫРЕХ ЧАСТЯХ». ПАВЕЛ ЧУХРАЙ
21.20, 02.55 Д/С «ГОЛАЯ НАУКА». «АТЛАНТИДА»
22.10 Д/Ф «Я РАССКАЖУ ВАМ ПЕСНЮ»
22.55 Х/Ф «НЕВЕСТКА»
00.10 Д/Ф «ЛИМЕС. НА ГРАНИЦЕ С ВАРВАРАМИ»
00.50 Х/Ф «МАСТЕР МЕЧЕЙ»
02.20 В.А. МОЦАРТ. КОНЦЕРТ № 17 ДЛЯ ФОРТЕПИАНО С ОРКЕСТРОМ
Ариг Ус
07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»

Ариг Ус

08.00 «ТАКСИ»
08.30 «АБИТУРИЕНТ-2009». ПОГОДА
08.45 М/Ф
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30 «УБОЙНАЯ ЛИГА»
10.30 УБОЙНОЙ НОЧИ
ЖЕНСКАЯ ЛИГА
11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.30 М/С «КОТОПЕС»
12.30 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА»
13.00 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
13.30 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
14.00 «ТАКСИ»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО»
15.30 «ДОМ-2. LIVE»
17.15 Х/Ф «ДНЕВНИК КАРЬЕРИСТКИ»
19.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
19.20 «АБИТУРИЕНТ-2009»
19.30 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
20.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
21.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
21.30 Т/С «УНИВЕР»
22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». ПОГОДА
23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
23.30 Х/Ф «УКРАДИ МОЕ СЕРДЦЕ»
Тивиком
06.00, 06.25, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА
06.15, 12.30, 16.30, 23.30 «24»
06.45 НОВОСТИ «ЭНЭ ЦАГТ» (ТК «АИСТ МОНГОЛИЯ»)
07.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
07.35 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
08.35 «СОЛДАТЫ-9»
09.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
10.00 «В ЧАС ПИК»
11.00 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
12.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
13.00 «ЗВАННЫЙ УЖИН»
14.00 Х/Ф «СПАРТАНЕЦ»
15.55 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
16.00 «ПЯТЬ ИСТОРИЙ»: «ЦЕНА ЛЮБВИ»
17.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ТАЙНЫ ДАЛЬНИХ МИРОВ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

18.00 «В ЧАС ПИК»
19.00 «РАДАР-СПОРТ»
19.30 «НОВОСТИ ДНЯ»
20.00 «ЗАГАДКИ ВЕКА». «ГИТЛЕР. ПОХОЖДЕНИЯ ТРУПА»
21.00 «СОЛДАТЫ-9»
22.00 «СЕКРЕТНЫЕ ИСТОРИИ»: «ОБРЕЧЕННЫЕ УБИВАТЬ»
23.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
00.00 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
00.15 Х/Ф «ТВАРЬ»
02.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
02.30 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»
03.00 «ТАЙНЫ ВАШЕЙ СУДЬБЫ. ЭЗО ТВ»
05.00 Д/Ф «ТАИНСТВО ОБЕТА»
05.25 «НОЧНОЙ МУЗЫКАЛЬНЫЙ КАНАЛ»
СГС - «БАЙКАЛ»
05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
06.00 Т/С «ЭВРИКА»
06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
07.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
08.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
09.00 НЕСЛАБЫЙ ПОЛ
09.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
10.00 Я ЛЕЧУ
11.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
12.00 ГАЛИЛЕО
12.30 Т/С «КАДЕТСТВО»
13.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
14.00 М/С «КИМ ПЯТЬ С ПЛЮСОМ»
14.30 М/С «ЧАРДЕЙКИ»
15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
15.30 Х/Ф «ВСЕ ТИП-ТОП, ИЛИ ЖИЗНЬ ЗАКА И КОДИ»
16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
16.30 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.30 ГАЛИЛЕО
18.30 НЕСЛАБЫЙ ПОЛ
19.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
20.00 Т/С «КРЕМЛЕВСКИЕ КУРСАНТЫ»
21.00 Я ЛЕЧУ
22.00 Х/Ф «ОСКАРОВ»
23.30 6 КАДРОВ
00.00 6 КАДРОВ
00.30 «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!»
01.00 Д/С «ПОКОЛЕНИЕ»
02.00 Х/Ф «БЕСТОЛКОВЫЕ»
03.50 ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ

Пятница, 14

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.20 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.10 «СЛЕД»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
20.00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

20.50 «ПОЛЕ ЧУДЕС»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Х/Ф «ЛЕГЕНДА ЗОРРО»
00.50 Х/Ф «ПЕРЕМОТКА»
02.40 Х/Ф «НАЛАРКА»
04.30 Х/Ф «ИСЧЕЗАЮЩАЯ ТОЧКА»
«РОССИЯ»
06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 МУСУЛЬМАНЕ
10.05 «МОЙ СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР. НИКОЛАЙ РЫБНИКОВ»
11.00 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
12.00 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

Ариг Ус

12.50 М/Ф «КОТЕНОК ПО ИМЕНИ ГАВ»
13.00 Т/С «ГОНКА ЗА СЧАСТЬЕМ»
14.00 СУД ИДЕТ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 «ОТЧАЯННЫЕ ДОМОХОЗЯЙКИ»
17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
19.00 Т/С «ОДНАЖДЫ БУДЕТ ЛЮБОВЬ»
20.00 Т/С «КАРМЕЛИТА. ЦЫГАНСКАЯ СТРАСТЬ»
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 «ЮРМАЛА». ФЕСТИВАЛЬ ЮМОРИСТИЧЕСКИХ ПРОГРАММ
23.55 Х/Ф «ТАНЦУЙ...»
01.55 Х/Ф «РАДИОВОННА»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30, 00.30, 16.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...» У Ю. МАКАРОВА
11.50 Х/Ф «ОЛЕСЯ»
13.15 Д/Ф «ГАВАЙИ. РОДИНА БОГИНИ ОГНЯ ПЕЛЕ»
13.30 КАБАЧОК «13 СТУЛЬЕВ»
14.35 Х/Ф «ДОРОГА»
16.10 УРОКИ РУССКОГО. И. БУНИН «ВИЗИТНЫЕ КАРТОЧКИ» И «ВОЛКИ»
16.35 ПОТЕРЯННЫЕ ШЕДЕВРЫ. «ЭРМИТАЖНАЯ АМЕРИКА»
17.00 М/С «СЕРЕБРЯНЫЙ КОНЬ»

17.25 М/Ф «КОРОЛЕВА ЗУБНАЯ ЩЕТКА». «МИССИС УКСУС И МИСТЕР УКСУС»
17.55 Д/Ф «КОЛЛИ»
18.00 Х/Ф «ДИМКА-ВЕЛОГОНЩИК»
18.20 Д/С «АНДЫ ВСЕРЬЕЗ»
18.50 Д/Ф «НАПОЛЕОН БОНАПАРТ»
19.00, 03.35 Д/Ф «ТЕЛ'Ч. ТАМ, ГДЕ ДОМА ОБЛАЧЕНЫ В ПРАЗДНИЧНЫЕ ОДЕЯНИЯ»
19.15 Л. ДЕЛИВ. СЮИТА ИЗ БАЛЕТА «КОП-ПЕЛИЯ»
20.00 КТО МЫ? «КРОВЬ НА РУССКОЙ РАВНИНЕ»
20.50 Х/Ф «О ЛЮБВИ»
22.05 ВСПОМИНАЯ ВАСИЛИЯ АКСЕНОВА
22.45 Х/Ф «МОЙ МЛАДШИЙ БРАТ»
00.50 Х/Ф «ТИХАЯ ДУЭЛЬ»
02.30 КОНЦЕРТ ГОНЗАЛО РУБАЛКАБЫ И ЕГО ГРУППЫ

№31(21725)

Дүхэрнэ

№31(640)

Ариг Ус
07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»

Тивиком
06.00, 06.25, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

СТС - «БАЙКАЛ»
05.55, 07.00, 08.05, 09.25, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.40, 00.25, 00.50, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

НТВ
07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
09.05 «МОСКВА - ЯЛТА - ТРАНЗИТ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»

5 КАНАЛ
08.00 «УТРО НА ПЯТОМ»
11.30, 14.30, 17.30, 00.20 СЕЙЧАС
Д/Ф «МУХА» СВИДЕТЕЛЬНИЦА»

Суббота, 15

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ 21-62-62

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ПЕРВЫЙ КАНАЛ
07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 М/Ф «БРЕМЕНСКИЕ МУЗЫКАНТЫ»

КУЛЬТУРА
07.30 «ЕВРОНЬЮС»
БИБЛЕЙСКИЙ СЮЖЕТ
11.10 Х/Ф «СЛУЧАЙ НА ШАХТЕ ВОСЕМЬ»

Тивиком
06.00, 06.55, 07.50, 08.20, 09.10, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

СТС - «БАЙКАЛ»
05.55, 07.05, 08.10, 08.50, 10.00, 11.10, 17.15, 19.15, 20.05, 21.50, 22.25, 23.15, 00.55, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

5 КАНАЛ
08.00 Д/С «РОБОТЕКА»
08.55 Д/Ф «ЭТИ ХИЩНЫЕ МУРАВЬИ»

«РОССИЯ»
06.10 Х/Ф «ДНЕВНИК ДИРЕКТОРА ШКОЛЫ»
07.45 ВСЯ РОССИЯ

Ариг Ус
08.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
08.35 «ЖИЗНЬ, ПОЛНАЯ РАДОСТИ»

Тивиком
06.00, 06.25, 06.55
«АФРОМОСКВИЧ-2»
Д/Ф «ЛИКИ ТУНИСА»

НТВ
06.25 М/Ф «СИНДЕБАД-МОРЕХОД»
07.45 М/С «БЭТМЕН-3»

5 КАНАЛ
08.00 Д/С «РОБОТЕКА»
08.55 Д/Ф «ЭТИ ХИЩНЫЕ МУРАВЬИ»

Воскресенье, 16

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ 21-62-62

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

ПЕРВЫЙ КАНАЛ
06.40 Х/Ф «ЧИСТОЕ НЕБО»
07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ

КУЛЬТУРА
07.30 «ЕВРОНЬЮС»
«ОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ С ЭДУАРДОМ ЭФИРОВЫМ»

Тивиком
06.00, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

СТС - «БАЙКАЛ»
05.55, 07.05, 08.10, 08.50, 11.10 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

5 КАНАЛ
08.00 Д/С «ПРИЗРАКИ»
08.55 М/С «ФАНТОМАСКА»

«РОССИЯ»
06.35 Х/Ф «ПРЕЗУМПЦИЯ НЕВИНОВНОСТИ»
08.20 «САМЕХОПАНОРАМА»

Ариг Ус
07.30 ИЗМЕНИ СВОЙ МИР
08.00 БЛАГАЯ ВЕСТЬ
08.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»

Тивиком
06.00, 06.55, 07.50, 08.20, 09.20, 11.30, 17.40, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

НТВ
06.10 Х/Ф «ПО ДАННЫМ УГОЛОВНОГО РОЗЫСКА...»
07.25 М/С «БЭТМЕН-3»

5 КАНАЛ
08.00 Д/С «ПРИЗРАКИ»
08.55 М/С «ФАНТОМАСКА»

БУДДИСТ-ПАЛОМНИК У СВЯТЫНЬ ТИБЕТА

(Продолжение. Начало в №№ 49(607) за 11 декабря, 50(608) за 18 декабря, 51(609) за 25 декабря 2008 г., 1(610) за 1 января, 2(611) за 15 января, 3(612) за 22 января, 4(613) за 29 января, 5(614) за 5 февраля, 6(615) за 12 февраля, 7(616) за 19 февраля, 8(617) за 26 февраля, 10(619) за 12 марта, 12(621) за 26 марта, 20(629) за 21 мая, 21(630) за 28 мая, 22(631) за 4 июня, 23(632) за 11 июня.

ГЛАВА V

НАСЕЛЕНИЕ ЛХАСЫ

1.

Покрой одежды тибетцев, как и у всех восточных народов, отличается однообразием, отличается, конечно, цветом и разнообразием материи, из которой она строится. Мужская одежда состоит из: 1) рубашки (огчу), которая делается или с широкими рукавами, но без пуговиц, или без рукавов, но застегивающейся пуговицами; та и другая запахивается к правой руке; 2) панталон (гутун), с разрезами внизу для отправления потребностей без помощи рук; у рабочего класса панталоны чаще делаются вместе с безрукавной рубашкой, как у наших маленьких детей; 3) унтов (ахамгой), состоящих из войлочной, часто простеганной подошвы, края которых изогнуты кверху приблизительно на 0,5-1 дюйм; к этим краям пришивается головка из разноцветного европейского сукна (гоньян), от которой идет вверх голенище из местного сукна, почти исключительно темно-красного цвета. Так как голенище очень мягко, то оно требует повязки (ахам-чжоу) на верхнем конце. Рабочий деревенский люд носит чаще сапоги с сыромятными головками и голенищами из полосатого местного сукна; 4) поверх рубашки любят носить род нашего жилета; 5) сверху же надевают халат (чуба), который всегда запахивается к правой руке. Халат постоянно подпоясывается кушаком (ира).

Что касается цвета «чуба», то у князей он желтого цвета (обыкновенно китайский атлас), у среднего класса - темно-красного, у простолодинов - белого, у солдат - темно-синего. Края одежды отделяются парчой, привозимой из Индии.

От дождя и солнца зажиточные жители Лхасы защищаются зонтиками европейского изделия и по большей части черного цвета, изредка можно видеть и неуклюжие китайские зонтики красного или красно-желтого цвета из промасленной материи.

Переходя к описанию женских нарядов, предварительно заметим, что по прическе и костюму почти нельзя различить взрослых девиц и замужних женщин. Разве скажем, что девицы чаще оставляют одну маленькую косу на макушке головы, но и это не всегда, по-видимому, соблюдается. Только маленькие девочки носят одну большую косу, но как только им наступит 12-13 лет, родители всеми силами стараются сделать им прическу взрослых с ее неотлучными принадлежностями. Эта прическа состоит из одной маленькой косы, упомянутой выше, и двух больших кос (ра) сзади ушей. Они спускаются на спину и снабжаются от начала до конца немалым количеством фальшивых волос. Следствие этого лхасские и вообще уйские женщины могут поразить густотой и длиной своих волос человека, незнакомого с этой подделкой. В концы этих двух кос вплетают красные шнурки с пучками на концах, доходящих почти до пятки. У поясицы эти косы соединяются несколькими нитками, длиной около 7-8 вершков; нанизанные у богатых жемчугом, а у менее зажиточных - мелкими фарфоровыми белыми бусами.

Поверх кос на голову надевается убор, называемый «бачжу».

Он состоит из упругого, деревянного, почти круглого обруча, обшитого обыкновенно красным европейским сукном, крутом его попеременно пришиваются коралл (шиору) и бирюза (ю).

У шао женщины носят большие своеобразные серьги, называемые «эго» и делаемые у зажиточных из золота, а у небогатых из серебра. Они одного образца и отличаются лишь размерами, а также и качеством бирюзы, которую они облицовываются.

На шею поверх одежды носят небольшие киты, называемые «гау», предназначенные для хранения амулетов, но в настоящее время являющиеся исключительно грудным украшением. На лицевой стороне его вставляется преимущественно бирюза, но у богатых нередко приходилось наблюдать между бирюзой бриллианты и рубины.

На правой руке у кисти носят браслет из цельной, просверленной вдоль белой раковины и называют его «дуинко». Он надевается девушке, когда ей около 10-11 лет, так что, когда она достигнет полного физического развития, браслет не может уже сниматься через кисть руки. На пальцах носят различные кольца (цзо). На левой руке носят обыкновенно браслеты из разных металлов.

Женщины обыкновенно не носят шляп, но в жаркое и холодное время года, в особенности в дороге, употребляют как головную повязку красный шарф (карай - кашемирская материя). Нижняя рубашка по покрою сходна с мужской. Панталон они не носят вовсе, но их заменяет юбка, называемая, однако, «гутун» (т. е. панталон), в отличие от дамских мад-эг. Сапоги одинаковы с мужскими, только на головках их синяя полоса мужских заменяется зеленой. В холодное время женщины обыкновенно надевают халаты, похожие на мужские, но в теплое время большинство носят халаты без рукавов (пуми - безрукавка), так что получается отдаленное сходство с сарафаном русской деревни. Сходство костюмов еще увеличится, если добавим, что все женщины носят четырехугольный фартук (бандэ), сшиваемый из местного, специально для него изготовляемого, сукна. Затем богатые женщины, являясь в лучших своих нарядах, привешивают на пояс, немного сзади бедер, серебряные цепочки (их пара), называемые «паг-го(й) хаб-шо(г)», что значит «поясной футляр для игло»; таково, очевидно, было первоначальное назначение привесок, футляр находился в нижней части; теперь это только украшение. Нижние концы цепочек заканчиваются пучками шелковых ниток, доходящими почти до земли.

Помимо этих нарядов должно упомянуть об обычае тибетянок намазывать лицо темно-коричневым составом, приготавливаемым, как передавали мне, путем долгого кипячения чая. Красят лицо или часть его, по своему усмотрению, и молодые и старые. Не мажут их только княжеские жены, да жены магометан, да изредка какие-нибудь кокетки. Показываться на улице с невымазанным лицом считается неудобным.

Таковы вообще костюмы и украшения уйских тибетцев. Упомянем о некоторых отступлениях, делаемых в зависимости от состояния и звания. Так, богатые жен-

щины обыкновенно носят жемчужное бачжу (мудиг-бачжу), которое в таком случае имеет ромбоидальную форму. На четыре угла его по два крупных коралла; промежутки обтянуты нитями, нанизанными жемчугом. Жены князей и высших сановников носят поверх халата еще особую пеструю накидку и на голову надевают особую шапочку, похожую на ермолку, сделанную из ниток мелкого жемчуга.

Касательно материи, из которой изготавливаются эти костюмы, должно сказать, что преобладают сукна местного производства, но в последнее время получают большое распространение сукно и бумажные материи европейского изделия.

5. РЫНОК И ТОРГОВЛЯ

Главными рыночными местами Лхасы являются улицы вокруг квартала «Чжу-ринбочэ», которые почти сплошь заняты лавками и мелочной торговлей. При этом лавки и магазины занимают обыкновенно нижние этажи почти всех частных домов по обеим сторонам этих улиц. Хозяевами этих лавок являются, преимущественно, непальцы, кашмирцы и тибетцы из Бутана (бруг-па). Все они предпочтительно торгуют английскими, индийскими и китайскими товарами² впрочем, непальцы торгуют и местными сукнами. Особенно бойко торгуют дешевыми английскими сукнами, молескином, колеником, бязью, эмалированной посудой, вывозимыми из Англии и Британской Индии; кораллами, привозимыми из Италии; кашмирской парчой, тростниковым сахаром и другими многочисленными предметами, при выборе которых торговцы, по-видимому, руководствуются дешевизной, отдавая уже второе место качеству товара.

В лавках происходят более крупные сделки, но гораздо оживленнее идет уличная мелочная торговля, которая представляет следующий вид. На улицах - в узких местах под стенами домов, а в широких как на восточной, так и отчасти на северной сторонах от квартала Чжу - располагаются рядами торговцы и торговки, выставив свой товар на разостланных подстилках из грубых материй и на циновках. Большая их часть - женщины, проводящие время не особенно скучно в сообщении друг другу сплетен и пересудов о прохожих, в остроумных замечаниях покупателям и веселых шутках с последними, что всегда сопровождается хоровым смехом соседок, и т. д. Среди них же сидят и сурово-мрачные кашмирцы, часто занимающиеся чтением своих книг, и

ПРИМЕЧАНИЯ

² «Все они предпочтительно торгуют английскими, индийскими и китайскими товарами...». В соответствии с пунктом 4 англо-китайской конвенции от 17 марта 1890 г. относительно Сиккима и Тибета 5 декабря 1893 г. в Дарджилинге были подписаны между Англией и Китаем «Правила относительно торговли, коммуникаций и пастбищ, которые должны быть приложены к сиккимитибетской конвенции 1890 г.». Эти соглашения, подписанные Китаем под давлением Великобритании, создавали определенные условия для английской и вообще иностранной торговли в Тибете и послужили началом усиления колониальной экспансии Англии в этой стране, вследствие чего ее влияние сохранялось вплоть до 50-х годов XX в.

³ «Торговля во всем Центральном Тибете ведется на монеты (по-тибетски - «дам-ха»), которые были заимствованы у непальцев...». Неварские раджи Непала чеканили монету для Тибета с XVI в. С 1720 г. Китай ввел

женственно-грациозные непальцы, назойливо зазывающие покупателя. Преобладающим видом товара на рынке являются английские безделушки: стеклянные бусы, жестяные баночки с портретами на наружной стороне крышки европейских и азиатских государей, среди коих чаще всего встречаются изображения германского императора, турецкого султана, персидского шаха с соответствующими надписями вокруг них на английском языке, хотя на дне этих баночек надпись: «made in Germany»; затем дудочки, иглы, карандаши, записные книжки, жестяные тарелочки, красильные вещества, серные и шведские спички, преимущественно «made in Japan».

Всматриваясь в эти вещи, случалось поинтересоваться оценкой всего товара отдельного торговца и часто не удавалось насчитать и на пять рублей. Какую же выгоду получают от такого капитала? Без сомнения, весьма малую. Но эти торговки никогда не теряют даром времени и все бывают заняты каким-нибудь посторонним делом: одна нянчит и кормит грудью своего ребенка, другая прядет овечью шерсть для ткачества местных сукон, третья вяжет чулки, четвертая, в более преклонных летах, вертит молитвенный цилиндр и т. п.

Помимо этих торговцев тут же сидят торговцы местными произведениями: сукном (по-тибетски - «нам-бу»), «тэрма» (более тонкой и узкой материей, чем первая), деревянными и глиняными изделиями, разным готовым платьем и т. п. Здесь же происходит продажа старья, на которое очень падки тибетцы. Под видом же продажи старья часто происходят волные или невольные аукционные торги.

Съестные продукты продаются преимущественно на прилегающих улицах. Розничная продажа чая и масла главным образом находится в руках местных торговцев, хотя привоз из Китая и оптовая продажа первого продукта производится камскими купцами, а масло оптом покупается от перекупщиков, кочевых тибетцев, живущих на окраинах страны.

Хотя рынок бывает довольно оживленным весь день, от восхода и до захода солнца, но самое большое оживление замечается под вечер, когда происходит так называемый «гун-том» (вечерний рынок).

В это время жители Лхасы имеют обыкновение обходить по-солонь (т. е. оставляя святыню по правую руку) вокруг квартала Чжу и в то же время просматривать выставку товаров, соединяя таким образом приятное с полезным и душевным. Путь, по которому обходят квартал Чжу, называется средним крутом - бар-хор. После захода солнца к ним присоединяются окончившие занятие торговцы, часто несая на себе весь свой товар, так что в это время вся улица заполняется бесконечной вереницей идущих в одну сторону, только кашмирцы демонстративно прогуливаются в противоположном направлении. С наступлением темноты эти

улицы пустеют и места людей занимают бродячие собаки, ищущие чем поживиться на местах выставки съестного и положительно осаждающие запоздалых прохожих.

Для дополнения обзора рыночной деятельности скажем о мерах и монетах, употребляемых в здешней торговле. Для сыпучих тел употребительная мера четверик (ду) - китайское - «доу», равный 10 гарнцам (брэ); но цамба при продаже измеряется коробкою, емкостью меньше китайского гарнца - шэн-цзы. Весовой единицей служит ньага, равная четверику, равная четырем ньагам образуют 1 бо, а четыре бо равны одному кхэ. Эта последняя обыкновенно служит наибольшей весовой мерой. Весовыми инструментами служат безмены китайского образца, но можно с уверенностью сказать, что редко двое весов бывают согласны между собою. Поэтому покупатель всегда следит, у кого весы добросовестнее, и, понятно, у того и покупает охотнее. Многие торговцы имеют одни увеличенные весы для покупки, другие уменьшенные для продажи.

Это обстоятельство заставляет оптового продавца сравнивать весы у многих покупателей и соответственно качеству их назначать цены. Значит, добросовестность весов нормируется только интересами самого мелочного торговца. Самая мелкая продажа делается на глазом.

Материя расценивается и продаются сообразно своей ширине. (по-тибетски - «ха-рот»), а местное сукно - на маховую сажень или кусками, приуроченными к количеству, достаточному на известную вещь.

Торговля во всем Центральном Тибете ведется на монеты (по-тибетски - «дам-ха»), которые были заимствованы у непальцев³, но в настоящее время чеканятся ручным способом на монетном дворе у Поталы местными наемными кузнецами под присмотром казначеев-лам. Мне раз удалось видеть чеканку монет. Она производилась кузнецами ручным способом из сплава серебра и меди. Сначала выковывают на каменных наковальнях длинные, узкие, тонкие полосы, затем из них вырезают ножницами кружки, которые затем выбиваются в тисках с вырезкою. Во время моего пребывания в Лхасе один иностранец, по-видимому индеец, установил на монетном дворе машину для чеканки монет, но монет этой новой чеканки мне не удалось видеть.

Дам-ха номинально равняется по весу 1,5 китайского цина; из этого количества один цин - чистого серебра, а 0,5 цина меди. На деле же теперешняя монета не достигает этого веса и проба ее гораздо ниже, хотя старые монеты более добросовестной чеканки. В обращении находится много и совершенно недобросовестных монет, кои у нас именуются фальшивыми. Но в Тибете в подделке их нередко виновны сами казначей и правители, выпускающие такие монеты из личной корысти.

В Тибете денежное обращение в серебряных слитках, но эти слитки тибетцы посылали в Непал и обменивали там на непальские монеты. На этом длительное время спекулировали монетчики столицы Непала Катманду. Они фактически монополизировали денежное обращение в Тибете вплоть до конца XVIII в., что привело к китайско-тибетско-гуркхской войне 1792 г., в которой победил Китай. Согласно китайско-непальскому договору 1792 г., обращение непальских монет в Тибете было прекращено и введены собственная денежная система и чеканка монет (см.: W a l s h G. The coinage of Tibet // Memoires of Asiatic Society of Bengal. - 1907. - Vol. II; К ю н е р Н. В. Указ. соч. - Ч. II, вып. 1. - С. 33-40; Мартынов А. С. О некоторых особенностях политики цинского правительства в Тибете в конце XVIII в. (предыстория маньчжурского похода в Непал в 1792 г.) // Маньчжурское владычество в Китае. - С. 243-263).

Подготовила Т. ДАШЕЕВА.
 (Продолжение следует).

ЗҮНТЭЙ ЗҮҮДЭННЭЭ... СУБАРГА

МАНДУУЛБА

**ХVII ЖАРАНАЙ ШОРОЙ ШАРАГШАН ҮХЭР ЖЭЛ
ЗУНАЙ НҮҮЛШЫН САГААГШАН ХОНИН НАРА**

Буряад литэ	19	20	21	22	23	24	26
Европын литэ	10	11	12	13	14	15	16
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабба Лара понёд.	Мягмар Марс Втормик	Лабда Меркури среда	Лурдэ Юпитер четверг	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран Воскр.
Үнэг Үдэр	улаагийн Гахай	шара Хулгана	шарагийн Үхэр	сагаан Бар	сагаагийн Туулай	хара Луу	харагийн Могой
Мэнгэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара
Һуудал	хш	гал	шорой	түмэр	отгоргой	уһан	уула

Гарагай 2-то зунай һуулшын сагаагшан Хонин нарын августын 10 (хуушанай 19).

Улаагшан Гахай, 2 хара мэнгын, хийдэ һуудалтай үдэр. Дашиниматай үдэр (амгалан байдалай, зол жаргалай үдэр).

Лусууд ба тэнгэри тахиха, дасан хийд бодхохо, хэшэг далага абаха, лама хубараг болохо, тарни уншаха, сан тахиха, харюулга хэхэ, ном заалгаха, эм найруулаха, хүрэнгэ эһээхэ, байшан гэр бариха, замда мүр гаргаха, бэри абаха, хурум хэхэ, гүлэг тэжээхэ, һогтуу галзууе номгодохохо үйлэнүүдтэ һайн. Ном эхилэн соносохо, холын замда ябаха, шэнэ дэгл үмдэхэ, эд, юумэ үгэхэ, шарила шатааха, модо отолохо, худаг малтаха, тээрмэ бодхохо, суглаа хэхэ, мал худалдаахы хориглоно.

Хүнэй үһэ абаа һаа, һайн нүхэртэй ханилха.

Гарагай 3-да августын 11 (хуушанай 20).

Шара Хулгана, 1 сагаан мэнгын, галда һуудалтай үдэр.

Бурханда, лусуудта зальбарха, тахиха, угаал хэхэ, түмэрэй үйлэ хэхэ, зүүдхэл шэмэг зүүхэ, буянай үйлэ бүтээхэ, шэнэ барилга шугалагдаа оруулаха, худалдаа хэхэ, гэрлэхэ, туһатай үйлэ бүтээхэ, шэнэ ноёниё табиха, дайсание дарахада һайн. Эм найруулаха, замда гараха, бэриин үйлэнүүды тэбшэхэ, үзэл үзэхэ, мори урилдуулаха, нохой тэжээхэ, хүүгэды үргэжэ абаха, улай гаргахада муу.

Хүнэй үһэ абаал, үлэсхэлэн хоолон байдал оршохо.

Гарагай 4-дэ августын 12 (хуушанай 21).

Шарагийн Үхэр, 9 улаан мэнгын, шоройдо һуудалтай үдэр.

Бэшэг зурхай зураха, хэшэг далага абхуулаха, дасанай тахил зааха, ураг садан болохо, худалдаа хэхэ, өөрын ажаидаралда туһатай ажал хэхэ, замда ябаха, тарья тариха, тангариг үгэхэ, һаад тодхор дараха, мал худалдаа, байшан гэрэй һуури табихада һайн. Хатуу үйлэ ажал хэхэ, лама болохо, ном соносохо, хүрэнгэ эһээхэ, урлан бүтээхэ, дархалха, эрдэм ухаанда һуралсаха, сэргэ хүдэлгэхэ, бэри абаха, угаал хэхэ, наһа барагшые хүдөөлүүлхэнэ сэертэй.

Хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 5-да августын 13 (хуушанай 22).

Сагаан Бар, 8 сагаан мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр. Хутагын курса үдэр.

Бурханда зальбарал үйлэдэхэ, сан табиюулаха, хангал тахиюулаха, һахиюуһанда үгэлгэ үгэхэ, бэшэг зурхай зураха, санаар олгохо, дасан шүтэн бодхохо, орон гэрээ арамнайлаха, эрдэмдэ һураха, ном соносохо, хэблэхэ, замда ябаха, номын хурал байгуулаха, модо тариха, хүрэнгэ эһээхэ, бэри буул-

гаха, түрэхэ, тоосоо хэхэ, хубсаһа эсхэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ, үзэл үзэхэ, буянай үйлэ бүхэндэ һайн. Эм найруулаха, түрэл садан бололсохо, ном эхилэн заалгаха, урлаха ухаанда һуралсаха, сэргэ хүдэлгэхэ, хүүгэдые хүлдэ оруулаха, хүншүү гаргахы хориглоно.

Хүнэй үһэ абаал, эгээ хоол, ундан элбэгжжэ.

Гарагай 6-да августын 14 (хуушанай 23).

Сагаагшан туулай, 7 улаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр. Хутагын курса үдэр.

Бурханда зальбарха, лама болохо, арамнай хэхэ, огторгойн үүдэ сахиха, гүрэм заһал хүүдэхэ, ехэ хүнтэй уулзаха, бараалхаха, буянай үйлэ бүтээхэ, ном заалгаха, эм найруулаха, эрдэмдэ һураха, замда гараха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, бэри абаха, хурум хэхэ, хони, үхэр мэтн зээрэг малтай холбоотой үйлэ бүхэндэ һайн. Нэхэхэ, нүүдэл хэхэ, байшан гэр барижа хэхэ, газар хахалха, сэргэ хүдэлгэхэ, хубаг татаха, улай гаргаха, худалдаа хэхэ, нохой абаха сэертэй.

Хүнэй үһэ абаа һаа, эг бараан, эгээ хоол, ундан олдохо.

Гарагай 7-до августын 15 (хуушанай 24).

Хара Луу, 6 сагаан мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. нарын сээр. Бямбанармын үдэр.

Бурханда зальбарха, бурхан, лусууд тахиха, дасан шүтэн бодхохо, хэшэг далага абхуулаха, угаал үйлэдэхэ, нүүдэл хэхэ, харюулга хэхэ, түмэрөөр урлаха, замда гараха, анда нүхэр болохо, ноёд һайдта бараалхаха, буянай үйлэ бүтээхэ, эм найруулаха, тоосоо хэхэ, үзэл үзэхэ, зэрлигы номгодохо, эд, мал абаха, худаг малтаха, модо тарихада һайн. Бусад үйлэнүүды тэбшэгты, бэри буулгажа, хурьгэ оруулаха болохогүй, онгосо, һала, модон тээрмэ урлажа, хүүргэ барижа, хүн, малые ханажа, төөнөжэ болохогүй, газар малтаха, арамнай хэхэ, ехэ гол гатаха, заһаһа барижа, тангариг үгэхэ мэтэдэ муу.

Хүнэй үһэ абаал, үбшэн, хамшаг хүрэхэ.

Гарагай 1-дэ августын 16 (энэ һарада хуушанай 25-най үдэр үгы, забһарлана; хуушанай 26).

Харагшан Могой, 5 шара мэнгын, уулада һуудалтай үдэр.

Бурхан, лусууд тахиха, номын үүдэндэ орохо, Очирпүрэвийн харюулга хэхэ, дасан дуган нэргэхэ, арамнайлаха, лама болохо, эм найруулаха, эрдэм номдо һургаха, хурум хэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ, үрэ жэмс тариха, мал адууһа һургаха, буянай үйлэдэ һайн; байшан гэрэй һуури табиха, шэнэ гэр бариха, хүн, малые ханаха, төөнөжэ, һамнаха, шэнэ дэгл эсхэхэ, модо отолохо, худалдаа хэхэ, заргалдаха, замда гараха, мал худалдаа, ехэ хэрэг үүдэхэ болохогүй.

Хүнэй үһэ абаа һаа, зол жаргал оршохо.

Заха холын Захааминай аймагай Санага һууринай дэргэдэ хоёрдохи субарга бодхоогдоо. 16 метр үндэр Дуйнхор субарга Санагын дасанай хажуудахи Баатар хаан дээрэ хоёр жэлэй саада тээ бүтээгдээ бэлэй. Харин мүнөө Хужарай ообо дээрэ 7 метр үндэртэй шэнэ субарга мүнделөө. Тэрээнэй хажууда найман ханатай буряад гэр баригдаа.

Удангүй манай Санага һууринай, түүхын хуудаланууд соо анха түрүүшынхисэ хэлэгдэхээр, 350 жэл болохонь. Бидэ энэ баяр, ёһолол үндэр хэмжээндэ угтаханаатайбди. һүүлэй хэдэн жэл соо 350 буянта хэрэг манай нотагаархид хэхээ оролдоно. Хужарай ообо дээрэ бүтээгдэхэн субарга тэдээнэй нэгэниинь болон бшуу. Иимэрхүү хэрэгүүдэй удаа нотагнай улам хайжаржа, хүн зомнай баян тарган болохо ёһотой, - гээд "Санагинское" гэһэн хүдөөгэй поселениин гулваа Бато-Жаргал Дашанимаевич Логинов хэлэнэ.

Санага нютагай хүбүүн Николай Намсараев Хужарай ообо дээрэ өөрын хүсөөр субарга болон найман ханатай гэр бариһан байна. "Хэдэн һара соо Баатар хаанай үндэртэ субарга барижа байнаб гэжэ зүүдэлээб. Дасан ошохо үзүүдэхэмни, ши, үнэхөөрөөшые, субарга бодхоохо хүн байнаш гэжэ хэлээ. Тиймэһээ яагаад юрын хүн субарга бүтээхэб гэжэ гайхаха бараагүйб. һанаандаа энэниие абааб, үшөө хэдэн үдэр соо зүүдээс өбөөрөнгүй ябааб", - гээд, Николай Намсараев хөөрөнэ.

Зүүдэн соо ороһон буянта хэрэгын Николай Намсараевые унтуулаха хэбтүүлхээс болиго-жорхибо. Дасанда баһа ошохо, ламатай суг хамта тэрэ газар заалгаһаа ошоо бэлэй. "Шадахаб, шадахагүйб гээд хоёрой хоорондо болошоод ябааб. Үшөө тийхэдэ зүүдэндэмни Хужарай ообогэй эзэн ерэжэ, намай хэдэн үдэр соо хорёо. Яаһаа субарга бүтээхээс һанааһи, бээе ехээр бү зобоо" гэжэ байгаад, тэрэ намда хэлэһыень һананаб. Хужарай ообогэй эзэнтэй үгэ үгээс ойлголсохо, зүбшөөлынь абааб", - гээд Николай Намсараев хөөрөөгөө үргэлжэлүүдэнэ.

Нютагайнгаа шамбай зургаан хүбүүдээр модо шулуугаа өөрын умсын пилорама дээрэ бэлдэжэ, хоёр нарын хугасаа соо Николай Намсараев субарга бодхоогоо. Санагын хүгжэмэй һургуулин багша, уран зурааша Инна Гомбоевна Нимаевагай дүрэ зурагаар тус субарга баригдаа.

Валентина Цыреновна Соктоева, Клавдия Батуевна Гомбоева, Анатолий Ринчинович Цыбенев, Даниил Дашиевич Нохоров, Баир Валентинович Жамьянов, аймагай толгойлогшын орлогшо Сергей Валерьевич Гонжитов, Санага һууринай гулваа Бато-Жаргал Дашанимаевич Логинов болон нютагай бусад ажаһуугшад энэ дэмбэрэлтэ хэрэгтэ угаа ехэ ху-битаяа оруулаа, туһа хүргөө.

Монгол орондо һагын үдэр-нүүдтэ Николай Намсараев ошо-жо, "Жалсан Зүмөө" гэһэн зургаан хии мори асаргаа. Сентябрийн 20-до олон хүн зоной сугларһан үедэ энэ 6 хии морин хийдхэгдэхэ, энээндэ зориулагдажа, ном уншагдаха. Удаань "Эрын гурбан наадаг" болохо түсэбтэй.

Николай Намсараевай бүтээһэн буянта хэрэг үшөөшые ехэ үргэлжэлэлтэй байха бээ гээд найдагдана.

Борис БАЛДАНОВ.

«Буряад орон» гэһэн дамжуулгаһаа уламжалан

МҮНӨӨ УЕЫН ДАРГАНАР ИИМЭЛ БАЙХА ЁНОТОЙ

Эндэ һаяхана манай телевиденээр «Буряад орон» гэжэ дамжуулга Дарима Жамсоева харуулаа. Эхинһээнь һуулшын хуудан хүрэтэр амилангүй гэхээр шагнааб. Хурамхаанай аймагай захиргаанай толгойлогшо Дабба-Жалсан Чирипов ямар зохидоор интервьё үгэнэ гээшэб. Аймагайнгаа ажабайдал, ажахын түрүү онһон нюусануудые тоб байса түрэл буряад хэлэн дээрээ хөөрөжэ үгэб. Мүнөө сагай ноёд хатад, зоние эрхимлэжэ ябаһан дарганар иимэл байха ёһотой. Иимэнүүд зондо байгааалин эздэ, бурхашые хамһалсадаг ёһотой. Зарим дамжуулга-нуудые хаража байхадаа, яһаа хухаршаһаа ханахаш, тездэ яахаб даа, өөһэдөө өөһэдыгөө иимэрхүүл болгожо байһан арад гээшэ хадаа.

Ажал хэжэ ябахадаа, олон тоото национальна республикамнуудаар, хото городуудаар, элдэб суглаа хураалнуудаар, конференци семинарнуудаар ябаад ерэхэдэ, юундэшые иимэ тулюур зон гээшэбибди дээ гэжэ бээдэ гомдожо, голхоржо ерэхэш.

Татарстанай президент М. Шаймиев уласхоорондын ехэ конференци нээхэдэ, 10 минута соо түрэл татаар хэлэн

Жалсан САНЖИЕВ, багшын ажалай ветеран.

АМАРШАЛТА

ХҮНДЭТЭ МАНАЙ УРЬЯ БА ОЮНА!

Алтан дэлхийн жама ёһоор, Аба, эжын буянгаар, Арюун дуранай шэдтэ хүсөөр

Айл болон таанартаа Амаршалгын үгэнүүдые зориулабди: Нарата һайхан үдэрөөртнай Наартайханаар амаршалнабди. Нэрэтэй, хүндэтэй, заяатай Нэгэ һайхан гэр бүлэ - Туяа сасаһан гэрэлээр Тодоржо мүнөө мүнделэбл. Урья Оюна, Та хоёр Ами наһаа ниилүүлжэ, Хуулинта ёһын гуримаар Хуби заяагаа холбожо, Түүхын хуудана шэнэлжэ, Түрэй найр наярүүлжа байналта! Орон тэнгэрийн үргэмжөөр, Бурхан сахюусанайнгаа заяагаар, Боди сагаан сэдхэл сэдхэжэ, Баяр жаргалаа хубаалсан, Баруун һайхан таладаа Бурхан багшын һахиюуһатай, Зүүн һайхан таладаа Зонхобо бурханай түшэгтэй, Ара таладаа Абида бурханай абаралтай, Орой дээрэ Ошор Ваанин ошотой, Буурашагүй буянтай, Даашагүй хэшэгтэй ажаһуухатнай болтогой!

Амаршалагшад: БАДМАЦЫРЕНОВТЭНЭЙ, ДОРЖИЕВТАНАЙ гэр бүлэнүүд.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Генеральна директорэй - ахамад редакторай түлөө Т.В.САМБЯЛОВА. Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА. РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: И.М.ГОРОВО, Б.Г.БААЛЬЖИРОВ, М.В.КАЛАШНИКОВ, П.А.НОСКОВ, И.В.СМОЛЯК (Буряад Республикын Правительство), А.С.КОРЕНЕВ, Ц.Б.БАТУЕВ, В.Р.БУДАЕВ, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), А.А.АНГАРХАЕВ (генеральна директор), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), С.Б.БАЙМИНОВА (харюусалгата секретарь), В.Г.ГОМБОЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, А.В.ОЧИРОВА, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА.</p>	<p>Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каланцаршивилиин үйлэс, 23. Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн". E-mail: unen@mail.ru</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 4 хуудан хэмжээтэй. Индекс 73877. Газетын хэһэг 6150. Хамтын хэһэг - 30080. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг - 17.00.</p>	<p>Республиканская типография" :эһэн ОАО-до бэлэн диапозитивүүдхээ газетэ хэблэгдээ. 670000, Улаан-Үдэ, Борсоовой үйлэс, 13 Директорэйнь телефон: 21-40-45. Сүлөө сэн. Б-0165-дахи номертойгоор «Восточно-Сибирское межрегиональное территориальное управление» ФГУ-да бүридхэлдэ абтанхай.</p>
--	---	--	---

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмны - 21-54-54 (факс), ген. директорэй 1-дхи орлогшын - 21-68-08, «Буряад үнэн - Дүхэрнэгэй» редакторай - 21-64-36, «Бурятия» сонинной редакторай - 21-33-61, секретариатай - 21-60-21; таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-54-93; «Морин хуур», «Вершины» журналнуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутайдай ажабайдалай - 21-54-96, «Одон» журналай редакци - 21-68-08; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерийн - 21-23-67.

Редакцида ороһон материалнууд шүүмжэлэгдээгүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй. Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлые хасагайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа автрайхитай адли бэшэ байжа магад.

Монгол,
Хятадаа
амжалттай
бусаб

АБЬЯАС БЭЛИГТЭЙ АЛТАН ДАНГИНА - БАЯРМА МИТУПОВА

Табан үри хүүгэдээ гарын ганзагада, хулын дүрөөд хүргээн эжы, абань басаганайнгаа уран гарай дүршлөөр омогорходог нэн. Түүрүн технологическа институтдай «Моделирование и конструирование изделий кожи и меха» гэхэн тагаг Улаан дипломоор дүүргээн басагаараа

Июлин 5-аа 20 хүртэр «Мир монголов» («Шедевры монгольских костюмов») гэхэн конкурсдо (республикын Соёлой министерствын дэмжэлгээр) ехэл амжалттай хабаадаһан, багаһаа оёхо дуратай, угһаа бэлиг талаантай Баярма Митупова дархан угтай, Шэтын Красночикойско райондо Түмэр Садаевич, Октябрина Очировна гэгшэдэй бүлэдэ түрэн юм. Урин найхан шарайтай, урма зоригтой энэ басаган дарханайнгаа уг үргэлжлүүлэн, Гармасуу нагасынгаа бэлиг, оёхо уран бэлигыг саашань дамжуулха хуби заяатай байгаа.

омогорхоо. Нүүдэнь УПК-гай «Универсал-закройщик меховой легкой верхней одежды», ДОСААФ-ай дэргэдэхи «Головные уборы» гэхэн тагаг дүүргэхэдэнь туһалалсаа.

Москвада «Интерьер для дома» гэхэн тусхай курс дүүргээн оёдолшо сэдхэлтэй, найхан шарайтай, сэбэрхэн басагыг нютагаархидын обёороо.

17-той шуран, түргэн бодолтой Ханда басагатайб, 7 наһатай заахан Чимита басагатайб. 2006 ондо Москвада болоһон дээдэ моодын выставкэдэ национальна костюмуудыг харуулааб. «Краса Бурятии-2006» гэхэн конкурсдо хабаадаһан Наташа Колодина минии зохёһон, оёһон костюмаар «Мисс «Вдохновение» болоо. Би тэндэ хабаадааб. Бэлигтэй, талаантай Зоригто, Нонна Тогочиевтанай театртай хамта «Diva's» гэхэн шоу-концертдэнь хабаадажа, бэлиггэ гэршэлээб. Тиихэдэ Байгалай мэдээсэлэй форумдо гоё костюмтай басагадаа харуулахаданай, республикын соёлой министр Т.Г.Цыбиков сэгнээ. Харин Бур-

драмын театрта найхан, гоё хубсаһаадаа харуулахаданай, бэлигтэй поэт Николай Чимитович Шабаев шүлэгүүдээ зорюулаа», - гэжэ хөөрэн, уян сэдхэлтэй, урихан шарайтай Баярма Митуповатай хөөрэлдэжэ баясабабди.

Монголоор ябажа, гол оперно театртань хубсаһаа харуулжа баясаабди. Монгол торго, арһа, гоё тесьма, кружева хэрэглэжэ бүтээдэг хубсаһамнай дабтагдашагүй байха зэргэтэй бшуу. Гараараа оёхо гэшэ хэсүү хүндэ, ехэ саг эдидэг ха юм. Анханһаа зураха, оёхо дуратай хадаа ороо хүндэ, дабтагдашагүй костюм бүтээхэ зорилготойбди, - гэжэ тэмдэглээн урин мийэрэлтэй Баярма Митупова этническэ хубсаһан мүнөө үедэ ехэ хэрэгтэй, олоной хонирхол татадаг гэжэ онслоо.

Тувагай, Хальмагай, Монголой, Хятадай гоё хубсаһа, мүнөө үеын костюмуудыг хараһан Б.Т.Митупова ехэ баян дүршэлтэй болоо. «Минии костюм - Чингисхаанай хатанай хубсаһа харуулан сэбэрхэн, хөөрхэн

Настя Алдаева Монголой түбэй телевиденээр эгээл мэдээжэ фото-модель болоо. Хятада Хүхотодо Ордын аймагай Хүрдэ-Майханда («Поющие пески» гэхэн газарта) олон фото-зурагаа сул губида хээбди. Бэлиггэ хурсадхаһан, ехэ талаантай зоной хубсаһа хараһан, сэгнэһэн бидэнэр саашадаа бэлиггэ хурсадхахабди», - гэжэ хөөрэн Б.Т.Митуповада үшөө ехэ амжалта хүсөөбди.

Жэшэнь, «Диваажанай шубуухай» гэхэн костюмдань бэлигтэй поэт Н.Ч.Шабаев иимэ мурнуудыг зорюулан байна:

*Холын үндэр диваажанһаа
Хүрэгэ бууһан гарууду.
Зоной сэдхэл жэгнэһэн
Золой хүлдэ шубуухай.*
Олоной дура сэдхэл буляһан
Чингис хаанай хатаңда:

*Тэнгис далайһаа нагасатай
Чингис богдын хатан!
Буряад араг түмэнэй
Бэринь болоһон хатан*
гэхэн иимэ үгэнүүдэ зорюулаа. Бүгэдыг абардаг Ногоон Дара эхэдэ зорюулагдаһан үгэнүүдэнь танай анхарада:

Ногоон Дара эхын
Номгон абари зулгыхан.
Мүнгэн шүүдэр сүршэжэ,
Мийэрэл соогоо энхэрнэл.

Бэлигма ОРБОДОЕВА,
Борис БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бэлигтэй оёдолшон Баярма Митупова; Монгодо, Хятада харуулан модельнуудынь.
Гэр бүлын альбомһоо.

Для Вас и
вашей семьи
ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНОСТИ

ДИМЧИГ-СУМЭ (ХРАМ ВЕЛИКОГО БЛАГА), в переводе - Храм Димчига, главного хозяина горы Алханай.

СЭНДЭМА (ЛЪВИНОЛИКАЯ ДАКИНИ) - хранитель буддийской веры и одновременно женского начала.

ҮҮДЭН-СУМЭ - СКАЛА ХРАМ ВОРОТА. Жемчужина Алханай, естественная арка, образованная процессом выветривания.

ДОРЖИ-ПАГМА - Алмазная царевна - супруга «хозяина» Алханай Димчига.

ОЧИЩЕНИЕ ОТ ГРЕХОВ - естественное нагромождение обломков скалы, при прохождении которого человек очищается от грехов.

ЧРЕВО МАТЕРИ (ЭХЫН УМАЙ) - богиня, дарующая детей.

НАРА-ХАЖАД - скала с обширной расщелиной есте-

ственного происхождения. Иногда там раздается музыка, а сквозь расщелину происходит приток космической энергии при медитациях.

ВИЗИТНО-ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЦЕНТР
Аршан - оздоравливающий и дарующий силу.

К вашим услугам: спортивные площадки, позные и т.д.

В стоимость путевки входят:
Проезд в обе стороны.

Проживание в коттеджах, кемпингах-юртах.

Экскурсия по Алханаю.

Заезд в Агинск, Агинский дацан.
Тел.: 30-91-73.

Туристическое агентство
«ФЛЭШ».